

XXV. évfolyam 3. szám

zeneKar 25

WWW.AHO.HU
WWW.ZENE-KAR.HU

ÚJ MŰVÉSZETI
VEZETŐ
MISKOLCON

3

LISZT FERENC-DÍJASOK
A RÁDIÓ MŰVÉSZETI
EGYÜTTESEINÉL

PILLANATKÉP A
NEMZETI
FILHARMONIKUSOKRÓL

KALENDÁRIUM

4

ZENEI KÖZÉLETÜNK

NEMZETI FILHARMONIKUSOK

Pillanatkép a Nemzeti Filharmonikusokról

Kilenc bérlet programját állították össze a Nemzeti Filharmonikusok a 2018-19-es évadra. A sorozatok új elemeiről, az énekkar saját arculatának kialakításáról, a zenekar nagyszabású terveiről Hamar Zsolt zeneigazgató és Somos Csaba karigazgató nyilatkozott.

(Mechler Anna)

MISKOLC

Ötven plusz öt esztendő

Egyre több külföldi és budapesti fellépés, sokasodó teltházak hangversenyek, s egyre nagyobb érdeklődést kiváltó gyerekkoncertek. Bár a Miskolci Szimfonikus Zenekarnak a fél évszázados jubileumára történetének talán legnehezebb évadjá jutott, az azóta eltelt négy évben minden rendeződni látszik, lassan az együttesben is helyreáll a béke.

(Réfi Zsuzsanna)

11

„A karmester feladata nem az, hogy gombócokat termeljen a gyomorba”

Élete meghatározó együttese közé tartozik a miskolci társulat, hiszen ott kezdte a dirigensi pályáját negyvennégy esztendővel ezelőtt. Antal Mátyás örömmel tér hát vissza most a zenekarhoz, és szívesen vállalja a magára rótt betanítói karmesteri szerepet is.

(Réfi Zsuzsanna)

13

SZOMBATHELY

Bartók Szemináriumtól az Iseumi Szabadtéri Játékokig

Temérdek fellépés vár nyáron is a szombathelyi együttesre, hiszen két fesztiválon, több külföldi koncerten találkozhat velük a közönség, emellett karmestervizsgán és kurzuson is muzsikálnak. Kiss Barna örömmel számol be arról, hogy a tavalyi többlettámogatásnak köszönhetően lehetőségük nyílt asszisztens karmester alkalmazására, s arra, hogy egy újabb bérletsorozatot indítsanak el, amely iránt kezdetektől nagy az érdeklődés.

(Réfi Zsuzsanna)

15

MÜPA

Kelet és Nyugat metszéspontjában

Végéhez közeledik a Műpa idén is tartalmas évada, és a már bevezetett, hagyományos eseménysorozatok mellett, mint például a Budapesti Wagner Napok, egyre markánsabban rajzolódik ki az intézmény műsorpolitikájában az a törekvés, hogy egyrészt lehetőséget adjon fiatal nemzetközi sztároknak a bemutatkozásra, másrészt közvetítő szerepet töltsön be a régióban Kelet- és Nyugat-Európa sokban eltérő zenekultúrája között. Az elmúlt évad szimfonikus zenekari mérlegéről, valamint a jövő évad terveiről kérdeztük Káel Csabát, a Műpa vezérigazgatóját.

(Kaizinger Rita)

17

MŰHELY

PORTRÉ

Az érzéseim leginkább a zenében találnak kifejezést

Cser Ádám, aki a Miskolci Nemzeti Színház zeneigazgatója, a Szolnoki Szimfonikus Zenekar állandó karmestere, és a Victoria Kamarakórus vezetője, a Maestro Solti Nemzetközi Karmester-verseny döntőjébe egyetlen magyarként jutott be a zsűri pontozása alapján. Dirigálásával elnyerte Ferencsik János karmesteri pálcáját. A verseny után – szerteágazó programjai mellett – tíz koncertmeghívásnak kell eleget tennie.

(Mechler Annie)

21

Liszt Ferenc díjasok a Magyar Rádió Művészeti Együtteseiben
Idén március 15-én a Magyar Rádió Zenei Együttesének két művésze is az egyik legrangosabb zenei előadóművészeti kitüntetésben, Liszt Ferenc-díjban részesült. Pad Zoltán, a Magyar Rádió Énekarának karnagya és Oláh Vilmos hegedűművész, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenymestere e jeles elismerés háttéréről beszélt a Zenekar újság számára.

(Keszler Patrícia)

24

KONFERENCIÁK

Szakmai konferencia a Liszt-kéziratokról

A Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont március 14-én rendezte meg a Régi Zeneakadémia Kamaratermében a pár nappal korábban nyilvánosságra hozott Liszt-kéziratok háttéréről szóló szakmai konferenciáját, melyen az intézmény tudományos munkatársai mutatták be a példátlan értékű dokumentumokat.

(Keszler Patrícia)

27

Művészet és oktatás – a művészet oktatása

A hagyományteremtő szándékkal alapított konferencia második alkalommal adott lehetőséget a zenepedagógiával foglalkozó kutatók, előadóművészek, tanárok szakmai szemeszerjére.

(Váradi Judit)

29

HANGSZERVILÁG

Fémből, fából formált hangok

Kecses ívek, szemgyönyörködtető színek, s hihetetlen hangok. A kiállított instrumentumok látványra is lenyűgözőek, de kézbe fogva, megszólaltatva válnak teljessé. Április első hétvégéjén már hetedik alkalommal várta a Fonó Budai Zeneházban az érdeklődőket a Wine et Violin, a Hangszerkészítők Szalonja.

(Réfi Zsuzsanna)

30

„Ez egy kézműves hivatás ...”

Ahogy az ember felfelé gyalogol a Hangszerkészítő emeletére a Régi Zeneakadémián, a Fonóban rendezett hangszerbemutató néhány kiállítójának is hamar megtalálja a portréját a falon. A lépcsőfokok mellett ugyanis a mesterek fotóit láthatja a látogató. Hogy hány új képpel bővül majd a sor, s mitől függ, hogy a végzett növendékek milyen utat járnak be, arról az iskola vezetőjével, Lendvai Tamással beszélgettünk.

(Réfi Zsuzsanna)

31

KITEKINTŐ

Globális felmelegedés – és még mindig 440 Hz?

Es erhub sich ein Streit. Johann Sebastian Bach 19. számú kantátájának címe akár egy végeláthatatlan szakmai vita jelképes zenei kezdetét is jelenthetné. Ez a vita az egységes hangolás hangmagasságának tárgyában alakult ki, amelyben annak ellenére sem jött létre megnyugtató kompromisszum, hogy a témában utoljára 1939-ben Londonban rendezett nemzetközi konferencia (International Federation of the National Standardizing Associations) 20 °C-os környezeti hőmérséklet fennállása esetén határozta meg a 440 Hz rezgésszámot.

34

KRITIKA

HANGVERSENY

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, az Óbudai Danubia Zenekar, a Győri Filharmonikus Zenekar, a Duna Szimfonikus Zenekar, a MÁV Szimfonikus Zenekar, a Liszt Ferenc Kamarazenekar a Miskolci Szimfonikus Zenekar és a Nemzeti Filharmonikusok hangversenyeiről.

(Csengery Kristóf, Fittler Katalin, Kaizinger Rita, Kovács Ilona)

35

CD

Csodakamasz-csodafelnőtt-csodaagastyán

A 2017-es év egyik jeles zenei eseményére, Dohnányi Ernő (1877–1960) születésének 140. évfordulójára időzítve jelent meg két CD-kiadvány a Rózsavölgyi Kiadó gondozásában. Az egyik lemezen a zeneszerző egy korai és egy érett vonósnégyese hallható (mindkettő a-mollban), míg a dupla CD-s album a zeneszerző-zongoraművész amerikai koncertfelvételeiből ad válogatást.

(Kovács Ilona)

44

KÖNYV

Codették a Kodály Zoltán Emlékéhez

Decemberben, a születésnap tájékára időzítve kerültek bemutatásra a Kodály Archívumban olyan kiadványok, amelyek széles körű érdeklődésre tarthatnak számot. Karcslók, papírfedelűek, még a szerény házikönyvtárakban is juthat nekik hely.

(Fittler Katalin)

48

PRÓBAJÁTÉKOK

14, 20, 43, 49, 50, 51

Címlap információ: Antal Mátyás és a Miskolci Szimfonikus Zenekar
Fotó: Rogosz Péter

Mint minden évben, az 1848–49-es forradalom és szabadságharc évfordulóján, Magyarország köztársasági elnöke idén is Kossuth- és Széchenyi-díjakat, valamint Magyar Érdemrend kitüntetések adományozott a Parlament kupolacsarnokában

A ZENEI TERÜLET DÍJAZOTTJAI:

Magyar Érdemrend középkeresztje polgári tagozata kitüntetését kapott:

MEDVECZKY ÁDÁM Kossuth-díjas és Liszt Ferenc-díjas karmester, érdemes művész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, a Magyar Állami Operaház örökös tagja, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem címzetes tanára, a magyar klasszikus zeneművészet nemzetközi rangját emelő, kivételes szakmai alázattal és elkötelezettséggel végzett művészi munkája elismeréseként;

ROST ANDREA Kossuth-díjas és Liszt Ferenc-díjas operaénekes, érdemes művész, a Magyar Művészeti Akadémia levelező tagja, a világ legrangosabb operaszínpadain és koncertpódiumain is páratlanul sikeres, rendkívül gazdag repertoárt magába foglaló művészi pályája elismeréseként;

Széchenyi-díjat kapott:

ECKHARDT MÁRIA Erkel Ferenc- és Szabolcsi Bence-díjas zenetörténész, karnagy, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont nyugalmazott alapító igazgatója és volt tudományos igazgatója, a magyar és nemzetközi Liszt-kutatás kiemelkedő egyéniségeként elért jelentős eredményei, valamint a zeneszerző életművének bemutatását, illetve népszerűsítését szolgáló kimagasló színvonalú intézményvezetői munkája elismeréseként;

BERKESI SÁNDOR Liszt Ferenc-díjas karnagy, a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karának docense, a Tiszántúli Református Egyházkerület nyugalmazott zenei igazgatója, a Debreceni Református Kollégium Kántusának vezetője.

FARAGÓ LAURA énekművész, népdalénekes, etnológus, zenepedagógus.

Kossuth-díjat kapott

LANTOS ISTVÁN Liszt Ferenc-díjas zongoraművész, kiváló és érdemes művész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Billentyűs és Akkordikus Hangszerek Tanszékének egyetemi tanára.

SÜMEGI ESZTER operaénekes, kiváló és érdemes művész, a Magyar Állami Operaház szerződéses magánénekes.

ZÁDORI MÁRIA Liszt Ferenc-díjas énekművész, kiváló művész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja.

* * *

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár és Ónodi-Szűcs Zoltán egészségügyért felelős államtitkár társaságában nemzeti ünnepünk, március 15. alkalmából művészeti és egészségügyi díjakat adott át.

Kiemelkedő zenei előadó-művészeti tevékenysége elismeréseként Liszt Ferenc-díjat vehetett át:

PAD ZOLTÁN, a Magyar Rádió Énekara vezető karnagya;

KOSZTÁNDI ISTVÁN, a Szegedi Szimfonikus Zenekar első koncertmestere és zenekari szólistája;

BALOG JÓZSEF zongoraművész;

KOVALSZKI MÁRIA zongoraművész-tanár, korrepetitor, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem egyetemi adjunktusa;

OLÁH VILMOS hegedűművész, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara első koncertmestere.

Kiemelkedő zeneszerzői, zenei rendezői tevékenysége elismeréseként Erkel Ferenc-díjban részesült:

PETROVICS ESZTER televíziós szerkesztő, rendező;

VARGA JUDIT zongoraművész, zeneszerző, a Liszt Ferenc Zeneművészeti egyetem egyetemi tanársegéde.

Kiemelkedő zenetudományi, és zenei ismeretterjesztő tevékenysége elismeréseként Szabolcsi Bence-díjban részesült:

GOMBOS LÁSZLÓ zenetörténész, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeum tudományos munkatársa.

Kiemelkedő színvonalú munkájáért Magyar Érdemrend Lovagkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült:

DÉVÉNY MÁRIA zenei szerkesztő, rendező, a Magyar Rádió nyugalmazott zenei munkatársa, a Magyar Rádió örökös tagja, a Magyar Katolikus Rádió Kulturális Szerkesztőségének alapító tagja,

GULYÁS MÁRTA Liszt Ferenc-díjas zongoraművész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kamarazene Tanszékének egyetemi docense, a madridi Szófia Királyné Zeneakadémia kamarazene-professzora.

A magyar művészet értékeinek gyarapítása érdekében végzett magas szintű, igényes teljesítménye elismeréseként Magyarország Kiváló Művésze díjban részesült:

ZÁBORSZKY KÁLMÁN Liszt Ferenc-díjas karmester, gordonkaművész, érdemes művész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja.

A magyar nemzeti kultúra, művészi alkotómunka területén végzett kiemelkedő művészi értékteremtő munkája elismeréseként Magyarország Érdemes Művésze díjat vehetett át:

BALÁZS JÁNOS Liszt Ferenc-díjas zongoraművész;

FALUDI JUDIT Liszt Ferenc-díjas csellóművész;

MELÁTH ANDREA Liszt Ferenc-díjas operaénekes;

PÁL LAJOS Bánffy Miklós-díjas zenész, zenetanár;

* * *

Szabadi Vilmos hegedűművész és Vajda Gergely zeneszerző, karmester kapta a 2018-as Bartók Béla-Pásztory Ditta-díjat a zeneszerző születésének 137. évfordulóján a Zeneakadémián.

dr. Vigh Andrea, a Zeneakadémia rektora a díjátadón elmondta: a Bartók Béla özvegye, Pásztory Ditta által alapított rangos elismerést minden évben előadóművészeti és zeneszerzői kategóriában ítélik oda a magyar zenei élet fejlődéséhez, valamint a bartóki szellemiség megőrzéséhez munkásságukkal jelentősen hozzájáruló művészeknek, együtteseknek.

„Szabadi Vilmos hegedűjátéka lenyűgözően virtuóz, különleges előadói kisugárzása intenzív és meggyőző” – hangsúlyozta laudációjában Onczay Csaba gordonkaművész.

Fekete Gyula, a Zeneakadémia rektorhelyettese Vajda Gergelyt méltatva kiemelte: zenéjét a technikai virtuozitás jellemzi, ötvözi az európai hagyományokat, az amerikai vernakuláris zenét a klasszikus kortárs zenei nemzetközi irányzatokkal.

A Bartók Béla-Pásztory Ditta-díjról a Zeneakadémia neves tanáraiból álló kuratórium dönt. Az elismeréssel kétmillió forint pénzjutalom is jár, amelynek forrásául a Bartók-jogdíjak egy része szolgál.

Moziteremmé változtatják a Generali Arénát a Miskolci Szimfonikusok. Sajtótájékoztatón mutatta be a Miskolci Szimfonikus Zenekar május 18-i filmzenés koncertjét. A Filmfónia 2. című szuperprodukció minden eddiginél nagyobb hang-, és fénytechnikai kísérettel, igazi moziélményt kínál a miskolci közönségnek. A zenei és technikai részt Werner Gábor, a Budafoki Dohnányi Zenekar karmestere ismertette, aki a Filmfónia 2. dirigense lesz. Kiemelte, hogy az ilyen jellegű produkciók közelebb hozzák a klasszikus zenéhez és magához a zenekarhoz is az embereket. A műsor-összeállítás során célkitűzésük volt, hogy minél szélesebb rétegeket érjenek el, hogy kicsik és nagyok, az erőteljesebb és a lágyabb hangzás kedvelői, a mozisikerek és művészi filmalkotások rajongói számára is élvezhető legyen a koncert.

Júniusban rendezik meg a miskolci Bartók Plusz Operafesztivált. Az operaelőadások mellett ösbemutató, hangverseny, kiállítás és filmvetítés is várja a közönséget június 8. és 17. között. A fesztivál céljai közé tartozik Bartók örökségének ápolása, a minél szélesebb közönségreteg megszólítása, és a műfaj megkedveltetése. A Bartók Plusz Magyarország egyetlen olyan operafesztiválja, amelynek vidéki város ad otthont. Az idén 18 éves rendezvény elérte azt a kitűzött célt is, hogy Miskolc felkerüljön az ország kulturális-turisztikai térképére. 3 Bartók címmel két alkalommal szólal meg Bartók Bélától A fából faragott királyfi, A csodálatos mandarin és A kékszakállú herceg vára Michal Znaniecki rendezésében, Cser Ádám vezényletével.

A hangszercsere-programban 2018-ban 2,5 milliárd forintot fordítanak arra, hogy a magyar iskolákban olyan hangszereket tudjanak beszerezni, amelyek javítják a zenei képzés minőségét. Erről Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere beszélt a Zeneakadémián egy szakmai konferencián. Számos kutatás bizonyítja, hogy akik részt vesznek valamilyen művészeti oktatásban, más területeken is jobban teljesítenek – mondta. A hangszerállomány-fejlesztési program beindítását a közelmúltban elhunyt világhírű zongoraművész, Kocsis Zoltán egyik utolsó nyilatkozata is sarkallta. Az állami támogatású, a központi költségvetésből finanszírozott Kodály-programmal az iskolák lehetőséget kapnak hangszerek beszerzésére, ezzel a zenei képzést támogatják a köznevelési intézményekben. A szeptemberben induló új tanévben már valamennyi intézmény használni tudja az új eszközöket.

Elhunyt Irwin Hoffman karmester. A MÁV Szimfonikusok mély hálával és örök barátsággal gondol egyik legfontosabb barátjára, a nagyszerű Irwin Hoffman-ra, aki több mint 10 éve rendszeres vendége volt az együttesnek. A zenész emléke soha be nem tölthető űrt hagy a zenekar és a világ zenei életében. Irwin Hoffman 2005 óta minden évben visszatérő vendége volt a MÁV Szimfonikus Zenekarának. Irányítása alatt különleges életkedvvel és energiával játszott a zenekar. Ez a rendkívüli kapcsolat abból fakadt, hogy Irwin Hoffman sosem irányította, inkább vezette az együttest.

Ösztöndíjprogramot indít a Magyar Művészeti Akadémia

Árpilis 6-án sajtótájékoztatót jelentette be Vashegyi György, az MMA elnöke, valamint dr. Kucsera Tamás Gergely, az MMA főtitkára, hogy a nemzet művészei és a művészeti akadémikusok járandóságai, illetve a művésztámogatások mellett egy egységes művésztámogatási rendszer részeként szeptembertől új ösztöndíjprogram veszi kezdetét.

Hosszas egyeztető tárgyalások után ősszel útjára indulhat a Magyar Művészeti Akadémia átfogó művésztámogatási rendszere. A Kormány támogatásával olyan program megvalósítását tűzték ki célul, amely nem egyes projektek támogatására korlátozódik, hanem egy hároméves időszak alkotómunkájához kívánja havi 200 ezer forint folyósításával megteremteni az alkotáshoz szükséges biztonságos hátteret.

A pályázaton a 18. életévüket betöltött, de 50 évesnél fiatalabb alkotók indulhatnak. Ebből kifolyólag nem feltétel az egyetemi végzettség. A különböző területeken működő és pályájuk különböző szakaszában járó művészek programját a benyújtott program tartalmassága, kidolgozottsága, a célzott időszakra ütemezett munkaterv gazdagsága alapján fogják összehasonlítani a kollégiumok megbízottjai. Az elnyert pályázat megvalósulásáról az ösztöndíjasoknak minden negyedik hónap végén számot kell adniuk a pályázat szakmai lebonyolítójának, a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézetének. Vashegyi György elmondta, hogy az egyes művészeti ágak között nem szabtak meg kvótákat, így tulajdonképpen a különböző műfajok képviselői versenyeznek egymással.

Az ösztöndíjra az első évben 100 művész programját tudják elfogadni, amit a következő két évben újabb 100-100 művész támogatása követ majd, így érik el három év alatt a megcélzott 300 fős létszámot. Az MMA elnöke ennek számszerű adatait is ismertette: a Kormány az ösztöndíjrendszer működtetésére idén 96 millió, 2019-ben 384 millió, 2020-ban 672 millió, 2021-től pedig beépülő jelleggel 846 millió forintot bocsát az Akadémia rendelkezésére. Az MMA Művészeti Ösztöndíj program 2018–2021. évekre szóló pályázati felhívása **2018. április 9-én 15 órától olvasható** az MMA és az MMKI honlapján; a pályázatkezelés elektronikusan történik. A pályázatok **beadási határideje 2018. május 17.** Az ösztöndíjasok szerződése 2018. szeptember 1-től lép életbe.

Dr. Kucsera Tamás Gergely elmondta, hogy nem a meglévő ösztöndíjak lecserélésére, hanem azoknak kiegészítéseként jön létre az új támogatási forma. Mivel hasonlóan hosszú periódust felölelő pályázat a korábbiakban nem volt, ennek a hiánypótló intézkedésnek az eredményeként magas színvonalú művészi és művészetelméleti produktumok jöhetnek létre; az eredmények bizonyosságát természetesen az első beszámolók, az elkészült és a készülő művek adják majd. A főtitkár hangsúlyozta, hogy a különböző művészeti ágakban tevékenykedő jelöltek közös beszámolóit, találkozásait jó alkalmat teremtenek a művészeti ágakon átívelő közös produkciók kitalálásához, illetve inspiráció forrásául szolgálhatnak az alkotóknak, így az ösztöndíj összművészeti jellegében is teljesen újszerű.

(Mechler Anna)

Szilvássy László gordonkaművész

(Budapest, 1926 július 1. – 2018. február 25.)

Életének 92. évében 2018. február 25-én elhunyt Szilvássy László gordonkaművész, a Magyar Állami Hangversenyzenekar nyugalmazott szóló gordonkaművésze, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola gordonka tanára.

Szilvássy László az ÁHZ nagy generációjához tartozott. Ahhoz a generációhoz, amely Ferencsik János irányítása alatt lépett ki a nemzetközi porondra. Kivételes tehetségként kiváló mestereknél tanult. A budapesti Zeneakadémián Kerpely Jenő tanítványa volt, az 1943–44. tanévben pedig Gaspar Cassado irányításával tökéletesítette tovább hangszeres tudását. A koncertmester kollégája, Tátrai

Vilmos által 1957-ben alapított Magyar Kamarazenekar szólócsellistájaként, valamint szólistaként is rendszeresen fellépett itthon és külföldön. Széles látóköre, rendkívüli műveltsége, imponáló nyelvtudása tiszteletet parancsolt. Akárcsak legendás humora, és belőle fakadó finom ironiája, szarkazmusa. Tanárként magyar csellisták élcsoportját nevelte ki. Egykori tanítványai nemcsak itthon, hanem világszerte öregbítik azt a tradíciót, amit még Popper Dávid budapesti iskolája – amelyhez Kerpely Jenő révén Szilvássy László is tartozott – alapozott meg. Hatvan éven át volt a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola gordonkatanára, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen pedig a gyakorlati tanítás tanára. Tanári működése során, több mint 100 növendéket tanított a Konziban, akiknek mintegy kilencven százaléka muzsikusként maradt. Érdemeit Pro Civibus díjjal és Magyar Köztársasági Érdemrenddel ismerték el.

Távozásával egyik utolsó képviselője ment el annak a nemzedéknek, amely még úgy nőtt fel, hogy számára elsődleges érték volt a tudás, a műveltség, a szorgalom, de mindenekelőtt a személyes felelősségérzet mindazokért, akiket rábízta, és mindazért, amit csinált.

1,2 milliárd forint előadó-művészeti szervezetek támogatására

Összesen 1 milliárd 264 millió forint állami támogatást nyertek a minősítéssel nem rendelkező előadó-művészeti szervezetek, táncgyüttesek, valamint szabadtéri és nemzetiségi színházak működésük és szakmai programjaik megvalósítására.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma a színház-, tánc- és zeneművészeti szervezetek számára hirdetett pályázatán összesen 1264,3 millió forint támogatást ítelt meg, amely a minősítéssel nem rendelkező, de a hatóság nyilvántartásában szereplő színházak, táncgyüttesek, zenekarok és énekkarok, továbbá a szabadtéri, a nemzetiségi és a befogadó színházak 2018. évi működését támogatja.

A keretösszegeből a színházi szervezetek 386,8 millió, a táncgyüttesek 176,5 millió, a zeneművészeti szervezetek 154 millió, a forgalmazó szervezetek 210 millió, a szabadtéri színházak 247 millió, a nemzetiségi színházak pedig 90 millió forintos támogatásban részesültek.

A színházak, a tánc- és zenei együttesek összesen 173 pályázatot adtak be. A 144 érvényes pályázatból 127 szervezet kapott támogatást.

Az eljárás során a felkért kuratóriumi szakértők előterjesztései alapján a pályázatokhoz a Zeneművészeti, a Táncművészeti és a Színházművészeti Bizottság készített döntési javaslatot. A benyújtott pályázatokról, az emberi erőforrások minisztere nevében eljárva, dr. Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár – a kuratórium és a bizottság által megfogalmazott döntési javaslatokra figyelemmel – hozta meg döntését.

Pályázó neve	Támogatás (Ft)	Pályázó neve	Támogatás (Ft)
Osztárk-Magyar Haydn Zenekar Egyesület	4 000 000	Sóskúti Fúvószenei Egyesület	–
Dunakeszi Szimfonikus Zenekar Egyesület, Magyarország	4 600 000	Szabolcsi Szimfonikus Zenekar Közhasznú Egyesülete	6 500 000
Új Harmónia Művészeti és Rendezvényszervező Npr KFT	–	Stella Egyesület	870 000
Budapesti Filharmoniai Társaság	8 000 000	Rajkó Művészegyüttes Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft	5 000 000
Prelude Kórusért Alapítvány	2 500 000	Vándor Sándor és Révész László Emléke Alapítvány	500 000
Chorus Matricanus Baráti Kör Egyesület	–	Tiszaöldvári Férfikórus Egyesület	500 000
Zalaegerszegi Szimfonikus Zenekar Egyesület	5 000 000	Alba Regia Vegyeskar Egyesület	–
Szigetszentmiklósi Máté János Református Énekkar Egyesület	–	Monarchia Zeneművészeti Egyesület	2 500 000
Ajkai Pedagógus Női Kar	–	Universitas Szimfonikus Zenekar Közhasznú Egyesület	1 400 000
Veszprém Város Vegyeskara Egyesület	3 000 000	Capella Savaria Egyesület	9 000 000
Glatt Ignác Hagymányórázó Közhasznú Egyesület	1 500 000	Békés Megyei Szimfonikus Zenekar KKE	6 000 000
Reményi Ede Kamarazenekar Alapítvány	3 500 000	BJO Művészeti Szolgáltató Npr KFT	5 500 000
Az Új Magyar Zene Egyesülete	10 000 000	Modern Art Orchestra Művészeti Szolgáltató Npr Kh KFT	7 500 000
Pomázi Ifjúsági Fúvószenekar Egyesület	–	Anima Musicae Kamarazenekar Egyesület	7 500 000
Semmelweis Kórus Egyesület	–	Gödöllői Szimfonikus Zenekar Alapítvány	10 000 000
Egri Szimfonikus Zenekar Kulturális Egyesület	9 000 000	Pécsi Férfikar Alapítvány	5 500 000
Műegyetemi Szimfonikus Zenekarért Alapítvány	130 000	StudioArt Egyesület	1 500 000
Szent Efrém Közhasznú Alapítvány	5 000 000	Szárnyas Szó Alapítvány	–
Tiszta Művészetért Társulat Egyesület	–	Debreceni Lyra Szimfonikus Zenekar	1 500 000
Musica Mundi Agency Npr Kh KFT	–	NobilArt Művészeti Egyesület	–
Angelica Alapítvány	5 000 000	Verbunk Veszprém Népi Koncertzenekar	–
Grande École Alma Mater Énekkar Egyesület	2 000 000	Savaria Barokk Zenekar Alapítvány	7 000 000
Kecskeméti Pedagógus Énekkar Egyesület	1 500 000	Giusto-Kamara Művészeti Npr Kh KFT	–
JazzArt Közcélú Alapítvány	–		
Kölcsey Kórus és Baráti Köre	2 000 000		
		Összesen	154 000 000

Pillanatkép a Nemzeti Filharmonikusokról

Kilenc bérlet programját állították össze a Nemzeti Filharmonikusok a 2018-19-es évadra. A sorozatok új elemeiről, az énekkar saját arculatának kialakításáról, a zenekar nagyszabású terveiről Hamar Zsolt zeneigazgató és Somos Csaba karigazgató nyilatkozott.

Fotó: MNF – RAFFAY ZSÓFI

■ Egy közös év után hogy érzi magát a Nemzeti Filharmonikus Zenekarnál?

Hamar Zsolt: Jól érzem magam; könnyű dolgom volt, hiszen jól ismerem őket. Sok éve vagyunk kapcsolatban, kicsit olyan, mintha hazaérkeztem volna. Óriási erőt adott, mikor elkezdünk dolgozni – ők nyitottan és örömmel fogadták ezt a munkát.

■ Amióta az együttest vezeti, több változás is történt, például újjáéledt a Művészeti Tanács. Fontosnak tartja a zenészekkel való egyeztetést?

– Igen. Úgy gondolom, ez egy hiátus volt, a zenészek az elmúlt húsz évben ilyen formában nem adhattak hangot a véleményüknek. Én nem gondolom, hogy a zenekar 70 darab zenélő automatát jelent, akiket ki-be

lehet kapcsolni. Érző, gondolkodó, egyéni kezdeményezőkésszeggel rendelkező zenészekről van szó, akik esetében az a karmester szerepe, hogy koordinálja őket, és kijelölje számukra a közös irányt. Együtt kell létrehoznunk a produkciókat – ez elképzelhetetlen, ha kimaradnak a döntésekből, hiszen akkor nem fogják sajátjuknak érezni a feladatainkat. A Művészeti Tanács működése nekem is érdekem; jobban játszanak, ha értik, mit miért játszunk, szebb lesz a frázis, tisztább az akkord és ihletettebb az előadás.

■ A Tanács tagjai művészi döntésekben is tehetnek javaslatot?

– Javaslatot feltétlenül. Ez a fajta demokrácia nem egyszerű, hiszen különbözőek a szerepeink. A végén mindig döntéseket kell hozni, és azt csak egy ember teheti meg, hiszen neki kell vállalnia érte a felelősséget. Így tehát az ő véleményüket felhasználva alakítom ki a saját álláspontomat.

■ Az új évad egy kicsit sűrűbbnek tűnik, mint az előzőek. Miért emelték meg a koncertszámot?

– Az idei mutatókhoz képest nincs emelkedés; a mostani évad terheltebb az előzőeknél. Haladunk tovább egy általunk meghatározott úton; ez azt jelenti,

hogy azt a kincset, amit a zenekar jelent, megpróbáljuk közkinccsé tenni, eljuttatni az emberekhez, minél több helyen hallhatóvá tenni. Értelemszerűen a hallhatóvá válás előfeltétele a láthatóság. Mi ezt hirdettük meg egy éve, már a mostani évad is ebben a szellemiségben zajlik. Véleményem szerint a mennyiség tekintetében lassan elérjük a plafont, ennél többet nem érdemes vállalni. Külföldi, hozzánk hasonló nagyságú együttesek még nálunk is többet játszanak. Elmúlt az az időszak, amikor a zenekarok elefántcsonttoronyba zárva muzsikáltak – foglalkoznunk kell a közönséggel, azzal, hogy értik-e, örülnek-e annak, amit játszunk.

■ A 2018-19-es évadban új bérletekkel is jelentkeznek. Az egyik újdonság a Haydn bérlet, amely egy új helyszi-

nen, a Festetics Palota tükörtermében fog megvalósulni. Miért indították el ezt az előadássorozatot?

– Távolabbról kezdeném: az elmúlt negyven évben elterjedt új előadói gyakorlat, a historizmus óhatatlanul elszigetelődést eredményezett. A nagyzenekarok kivontak a régizenei repertoárból, meghagyva a régebben komponált műveket az autentikus hangszereken játszók és ilyen szemléletű együtteseknek. Ezek a zenészek fantasztikus értékeket hoztak létre, de én nem tartom jónak, hogy egy bizonyos korszak kiesett a zenekari műsorkészletből. Egy teljes zenei világképhez elengedhetetlen, hogy értsük, honnan jövünk. Játsszani kell a régiakat. Vannak a zenekari alaprepertoárnak olyan pontjai, amelyek az előadási gyakorlat szempontjából stratégiai fontossággal bírnak. Ilyen például Beethoven. Szerintem nem tud jól játszani Mendelssohnt, Schubertet, Schumann, Brahmsot, Wagnert, Brucknert az, aki nem tud játszani Beethovent. Ezért is van, hogy a Lukács Ervin bérletünk bújtatottan egy Beethoven bérlet, hiszen minden koncerten elhangzik tőle egy mű. Ugyanígy nem értheti a korai klasszikát – Mozartot sem –, aki nem tud Haydnt játszani. Haydn számunkra más okból is fontos: úgy szoktam megfogalmazni, hogy kitisztítja az intonációt, a fület, a gondolatokat és a szívet is. Erre nagy szükség van a zenei életben. Egyre erősebb bennem az a képzet, hogy Haydn a magyar zene-kultúra fejlődésének szempontjából is nagyobb jelentőséggel bír, mint gondolnánk – hiszen itt írta a darabokat. Érdekes megfigyelni, fel lehet-e a műveiben fedezni a hely szellemét; szerintem igen. Én az egész európaiságot szívesen nézem így; az alkotás sosem független a háttértől, a körülményektől. Ez egy plusz lehet a hangzásvilág megértésében; lám-lám, ilyen komponált, mert ilyen hatások voltak a zeneszerző közvetlen környezetében. Haydn zenéjével én már tavaly is szerettem volna foglalkozni, de akkor nem maradt idő a program kitalálására – most sikerült megvalósítanom ezt a ter-
vetet is.

■ Kisebbségi létszámú együttes fog játszani a Tükörtermi estéken?

– Igen. Zürichben, az Opera karmestereként vezényeltem a La Scintilla nevű együttest, akik bélyűrokon játsszanak, Harnoncourt is szokott dolgozni velük. Együtt vittük színre például Mozarttól Az álruhás kertészlányt. Azóta is engedek néha a csábításnak, szoktam korhű hangszereken játszó együtteseket is dirigálni. Jelen pillanatban azt gondolom: a korhű hangszerek kipróbálásának eredményeképpen létrejövő új hangzásideálok nagyon érdekesek. Nem biztos, hogy ezeket a dolgokat csak bélyűrokon lehet megvalósítani, a modern hangszereken is törekedni kell az előállításukra. Nem az a cél, hogy gyengébb minőségű, nem jól hangolható, vagy nehezebben kezelhető hangszereken játsszunk; ám a különleges hangzásoknak hatnia kell a játékunkra. Amikor egy muzsikusi kinyitja a kottát, jó esetben rögtön kérdéseket tesz

fel. Ha nem tekinti evidenciának a mások által adott válaszokat, akkor sok érdekes dolgot lehet felfedezni. A historizmus egyik alapvető motívuma, hogy utána kell járni, annak idején valamit hogyan csináltak – ez a szemlélet nagyon hasznos!

■ Egészen más tartalmat ígér a Gin-tonic bérlet, amely a Várkert Bazárba hívja az érdeklődőket.

– Valóban, ez a jövő évad másik újdonsága. Két színpad lesz, amire a Várkertben van technikai lehetőség. Az egyik a zenekari muzsikások fogják előadni kortárs műveket, a másikon a nemzetközi jazzélet magyar kiválóságai reflektálnak, improvizálnak arra, amit tollunk hallanak. Együtt nem fogunk játszani, mindegyik alkalom egy egész estés párbeszéd lesz.

■ Milyen műveket fognak játszani?

– Kortárs magyar ensemble zenét, fiatalok szerzeményeit. A most futó évadban Durkót, Balassát, Dubrovayt játszottunk, művet rendeltünk Sárosi Lászlótól; jövőre a pályakezdő tehetségek felé fordulunk. Tölem nem esik távol a kortárs zene; nem jó, ha csak a több évszázaddal ezelőtt keletkezett darabokat adjuk elő. Ezek már bebizonyították, hogy halhatatlan művek, hiszen kétszáz év után is élményt adnak az embereknek – de az is fontos, hogy reagáljunk az adott kor alkotásaira, amiben élünk. Örömmel mondhatom, hogy sok zenekari kollégánk nyitott ezekre a zenékre; nem történik más, mint a meglévő energiák összpontosítása.

■ Az utóbbi időben kevesebb operai feladat találja meg, sokkal több a hangversenytermi koncertje. Nem okoz ez némi hiányérzetet?

– Én nem szeretem ezt a két dolgot elkülöníteni. Csak zene létezik, legyen az vokális vagy hangszeres. Mozart minden művében benne van az, ami az operában, akár a hangnemekről, akár a gesztusokról beszélünk. A Várászfuvolában Tamino képárája óta minden fellépő szext a vágyódást jelenti, még ha ez máshol nincs is ki-mondva. Az elmúlt tíz évben operákkal töltöttem az életemet, előtte tíz évig hangversenytermi repertoárral foglalkoztam. Persze örülök, ha kapok operai felkéréseket is, nemrég külföldön Wagnert vezényeltem. Szá-momra az instrumentális és a vokális zene csak együtt képzelhető el.

■ Milyen célokat tűztek ki még maguk elé az új évadra?

– Nagy örömmel folytatjuk a Zeneakadémiai bérletet; számunkra ez egy kultikus helyszín. Két bérletet hirdettünk meg a Müpába, amiknek az egyike a hét különböző napjaira, a másik tervezhetően ugyanarra a napra szól. Kiemelném, hogy a Nemzeti Filharmonikusok egy komplex előadói műhely, és a Somos Csaba által irányított énekkar is óriási változások előtt áll; az elmúlt évek nagy adóssága szűnik meg azzal, hogy saját bérletük indul az Olasz Intézetben.

Fotó: MNF – FELVÉGI ANDREA

I Gazdag és színes évad következik 2018-19-ben a Nemzeti Énekkar számára. Hogy látja: mennyiben lesz más, mint az eddigiek?

Somos Csaba: Túlások nélkül ki lehet jelenteni, hogy a Nemzeti Énekkar történetének egy új állomáshoz érkezett. Rendkívül eseménydús évadot tudhatunk magunk mögött, hiszen a kiváló Nemzeti Filharmonikus Zenekar testvéregyütteseként és a vidéki szimfonikus zenekarok partnereként a Nemzeti Énekkar a legtöbbször hívott vendég az országban. Ezt a missziót nem adjuk fel, de emellett úgy színesítjük a repertoárunkat, hogy saját bérletet indítunk Pásztai Miklós, az együttes alapító karnagya nevével fémjelezve. Számunkra ez egy mérföldkő, ami több okból is fontos: szeretnénk az énekkar saját arculatát kialakítani, illetve egy újfajta műhelymunkát létrehozni, hiszen az oratorikus megjelenés és a zenekarokkal való közös munka eddig kevés lehetőséget adott a cappella műsorok éneklésére. Ennek érdekében a jövő évben nem csak vendég karmestereket hívunk, hanem vendég karnagyokat is, akik a közös munkát vokális szemüvegen át nézik. Ilyen például Erwin Ortner, a bécsi Schönberg Kórus művészeti vezetője, akivel bécsi zenéken fogunk dolgozni Schuberttől Schönbergig.

I Az Énekkar bérletsorozatában milyen programok lesznek?

– Eddig általában akkor dolgoztunk együtt a Nemzeti Filharmonikus Zenekarral, amikor ők erre felkértek bennünket. Velük megjelenni a legnagyobb büszkeség és öröm. A jövő évadtól a kórus szintén meghívja a zenekart bérletsorozatába; két olyan hangversenyünk is lesz, ahol közreműködőként játszanak. A bérlet nyitóhangversenyén Haydn: Nelson-miséje és Orbán Ricsard-jaja fog megszólalni az én vezényletemmel. A második koncertet Hamar Zsolt zeneigazgató vállalta, ilyen módon segítve a bérlet elindulását. Azon a hangversenyen modern műveket fogunk előadni, Poulenc: Emberi hangját, illetve Petrovics Emil Lysistraté című darabját. Egy következő esten Rossini darabjai fognak megszólalni, majd a Modern Art Orchestra – melynek vezetője Fekete-Kovács Kornél – közreműködésével Duke Ellington: Sacred music című darabját fogjuk feleleveníteni. A művet a budapesti koncert után Miskolcon is előadjuk. A bérlet utolsó, ötödik hangversenye lesz a már

említett bécsi zene. Számomra ez az évad az eddigieknél teljesebb, mert oratorikus, operai, szimfonikus zenekari és a cappella hangversenyeink is lesznek, megteremtve a műfajok egészséges egyensúlyát.

I Eddig nem merült fel az a cappella éneklés igénye?

– A Nemzeti Énekkar alapvetően oratóriumkórus. Kihasnálva azt az adottságot, hogy 80 kiváló művész énekel az énekkarban, sokféle felállásban szólaltunk meg az elmúlt két és fél évben. Épp most hallhatta a közönség az Északi fény című hangversenyünket, melyben a 30-as létszámtól a 80-ig különböző nagyságú és felrakású kórusok szólaltak meg, mindig ahogy a darab és a stílus megkívánta. Eddig kevesebb volt az a cappella feladatunk, csak felkérésre énekelünk kíséret nélküli zenét. Ez azért is egy érzékeny pont, mert rengeteg hangversenyünk van, sok helyre utazunk, és nehéz egy olyan időszakot kijelölni, amit teljes egészében az a cappellára lehet szánni. Én azért tartom fontosnak, mert igazi műhelymunkát ekkor lehet végezni. A kíséret nélküli zenék betanulási ideje jóval hosszabb, mint egy-egy oratóriumé. Sokkal aprólékosabb munkát igényel, minden hangért meg kell küzdeni. Ha nem repertoárdarabról van szó, nagyon elnyúlik a próbaidőszak.

■ Hogyan lehet megtanulni egyszerre a különböző repertoárok komoly, munkaigényes darabjait az énekkari művészek túlterhelése nélkül?

– Ebben az évben mindannyian éreztük, hogy különösen nagy a terhelés; több változás történt az együttesek életében, ami kihatott a működésre is. A jövő év sokkal racionálisabb és tervezhetőbb lesz, hiszen az egésztest mi magunk állítottuk össze. A három fő pillér – az oratorikus művek magas szintű megszólaltatása, a vendég produkciók és az a cappella előadások – egyformán fontos, és ennek a sokszínűségnek várhatóan minőségi eredménye lesz. A saját bérletünk kialakítása teljes mértékben az én koncepciómat tükrözi. Jövőre a budapesti és vidéki feladatok ütemezése is harmonikusabbnak ígérkezik az eddigénél. Nehéz megtalálni az egyensúlyt, az együttes működése és logisztikája bonyolult a munka jellegéből kifolyólag. A Rádióénekkar vezetőjeként ilyen problémákkal nem szembesültem, ez a feladat jóval körültekintőbb szemléletet kíván.

■ Ön szerint mi ennek az oka? Miért kell máshogy kezelni a Nemzeti Énekkart, mint a Rádiókórust?

– Először is: a Nemzeti Énekkar Magyarország egyetlen olyan létszámú vegyeskara, amely önmagában, kiegészítők nélkül is képes megszólaltatni a legnagyobb oratóriumokat. Ezt a köteleességet, mondhatnám: missziót nem szabad feladni. Olyan grandiózus művek előadása, mint például Dvořák: Requiemje a Nemzeti Énekkar alapvető feladata, ez az egyik legfontosabb küldetésünk a mai napig. Nem csak Budapesten koncertezünk, hanem a Kárpát-medence minden pontján. Hogy emellett a többit is teljesíteni tudjuk, amiről szó volt, annak a szervezése összetett, és nehezebb, mint azoknál az együtteseknél, ahol majdnem mindig mindenki egyidejűleg szerepel.

■ Az énekkari művészek elfogadják ezt a szemléletet?

– Úgy érzem, nagyon jól tudunk együtt dolgozni, kölcsönösen örömet találunk a közös munkában. Az eredmény érdekében a nehezebb időszakokat is elviselik a többet terhelt énekművészek. Sok új ötlet származik az énekesektől, nélkülük nem mertem volna ennyi új dologba belevágni. Partneri viszonyban vagyunk az első perctől fogva.

■ Ezek szerint a kórustagoktól érkező kezdeményezéseknek is helyet ad?

– Én nem vagyok egy személyben irányító vezető, aki kizárná a munkatársak véleményét. Nekem fontos a Művészeti Tanács álláspontja, akikkel sűrűn konzultálok. Kiértékeljük az elmúlt időszakot, és megbeszéljük a szükségleteket. Állandóan szembe kell nézni bizonyos új elvárásokkal, új situációkkal, máskülönben nem tudjuk megszólítani a mai közönséget. Szerencsére az oratorikus hangversenyek nagyon látogatottak, nagy érdeklődés kíséri a koncertjeinket.

■ Milyen különlegességekkel készülnek az új évadban?

– Mindenképp meg kell említenem a templomi hangversenyeket; márciusban igazi csemegének ígérkezik Grechaninov Vesperásának előadása a Mátyás-templomban. Magyarországon még nem szólalt meg ez a nagy ciklus. A zenekaros fellépések mindegyike nagy kihívás, így a Ravel: Daphnis és Chloé, vagy Stravinsky Zsoltárszimfóniája is szép feladat. Ebben az évben volt egy nagyon sikeres külföldi utunk, Brüsszelben énekeltek Ligeti Requiemjét. Ugyanezt most decemberben Párizsban fogjuk előadni. A darab nehéz, de nagyon élveztek a különleges pillanatait.

■ Az egészen modern darabok mennyire állnak közel az együtteshez?

– Nem hiányzik a repertoárunkról a modern zene sem: ősszel az MMA szervezésben kortárs magyar estünk lesz a Vigadóban, de ide kívánczik Orbán György darabja, a Ricercare is. A tanulási folyamat különben meglehetősen rövid a darabok nehézségéhez képest, ez az énekkart dicséri. Ligeti művében például a sok osztás miatt mindössze négy-négy ember énekel azonos szólamot annak ellenére, hogy mindenki részt vesz az előadásban. Atomjaira kell szedni az együttest, aztán molekulánként visszaépíteni.

■ Milyen arányban vannak a műsoron repertoárdarabok, és mennyi az új anyag?

– A műsorpolitikánkon is változtattunk; a Filharmónia szervezésében általában a repertoárdarabokkal utazunk, így törekszem arra, hogy a nagy oratorikus művek mellett legyenek új feladatok. Több bemutatónk is lesz Budapesten, de az ismétlődő koncerteket már vidékre szervezzük. A repertoár gyorsan változik, hiszen mára az elmúlt két év alatt tanultak is beépültek.

■ Hogy látja: van utánpótlása az énekkarnak? Vannak olyan művészek, akik hangilag is, a kottaolvasásban is megfelelően képzettek?

– A nőikari utánpótlás jelen pillanatban nem okoz annyi gondot, mint a férfikari. Ez utóbbival nehezebb helyzetben vagyunk, mint akár tíz éve. A probléma nagyon is létező: vagy jól képzett karvezetők jönnek, akik nem jutottak kellő fokra az énektechnikai tanulmányaikban, vagy olyan szólóénekesek, akik nem gyakorlottak a kamaraénekben, a kottaolvasásban. Ezzel együtt mi nagyon szerencsés helyzetben vagyunk, sokan érkeznek hozzánk, akik mindkét követelménynek megfelelnek; van egy várólistánk is – mégis azt gondolom, nem lenne szabad tovább halogatni a professzionális énekkari művész képzés létrehozását! Kellene egy olyan stúdió a magyar művészeti oktatásban, ahol az énekkari repertoárt, az elméletet, a lapról éneklést is tanítják, de ezzel együtt magas szinten oktatják az énektechnikát is.

Mechler Anna

Ötven plusz öt esztendő

Új szezon, új művészeti vezetővel a Miskolci Szimfonikus Zenekarnál

Egyre több külföldi és budapesti fellépés, sokasodó teltházaz hangversenyek, s egyre nagyobb érdeklődést kiváltó gyerekkoncertek. Bár a Miskolci Szimfonikus Zenekarnak a fél évszázados jubileumára történetének talán legnehezebb évadja jutott, az azóta eltelt négy évben minden rendeződni látszik, lassan az együttesben is helyreáll a béke. A következő szezon számos újdonságot tartogat, s új művészeti vezető érkezik a társulathoz: Antal Mátyás. Az ügyvezetővel, Szászné Pónuzs Krisztinával az eddigi időszakról, a következő két esztendő terveiről, s az ötvenötödik születésnapról is beszélgettünk.

■ *Hogyan látja az utóbbi éveket?*

– Abban, hogy ne essen szét a 2014-es évad végére az együttes, hogy minél hamarabb megnyugodjanak a keddélyek, és szakmailag újra el tudjunk indulni, nagy szerepe volt az az év júniusában érkezett Gál Tamásnak. Segítségével nagyon gyorsan el tudtuk indítani a következő évadot. Az azóta eltelt időszakban a Tamás által kedvelt repertoárt is végigjátszotta az együttes, magas művészi szinten. Most pedig egy újabb állomás következik Antal Mátyás vezetésével, aki július 1-től lesz a Miskolci Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője, vezető karmestere.

■ *Hogyan esett rá a választása?*

– Sorsszerűnek tartom a mostani találkozásunkat. Antal Mátyás ugyanis szakmai napot tartott a fúvósoknak Hindemith: Mathis, a festő című szimfóniájának zenei anyagából, s amikor kiderült, be kell ugrania dirigensként is a koncertre, azonnal igent mondott, és kiváló estét hallhattak vezényletével az érdeklődők. Úgy vélem, nem sok olyan karmester akad, akit a zenekar feltétel nélkül elfogad, de ő ezek közé tartozik. A koncertet

követően megkérdeztem, ha már így belecsöppent mindebbe, nem vállalná-e el az együttes művészeti vezetését. Nagy örömkre igent mondott. A megbeszéléseink alatt hamar kiderült, hogy a hangversenyek mellett a háttérmunkában is részt szeretne vállalni. Egyébként őt korábban is jól ismerte a zenekar, időről időre dolgozott a társulattal, így a muzsikások örömmel fogadták. Sok közös tervünk van, és abban is segít majd, hogy megtaláljuk az utódját. Akadtak már ötletei a következő szezonra is, szóval készülünk az együttes munkára. Szeretném, ha megtartaná a zenekarra jellemző magas művészi színvonalat, és abban is segítene, hogy teljesen visszatérjen az együttes egysége. Bár most jó-nak tűnik a helyzetünk, arról azért nem szabad elfeledkezni, hogy a vezetőváltások időszakában majdnem eltűnt szervezetileg az együttes, és ennek a nyomait még mindig hordozzuk, szakmailag és emberileg egyaránt. Úgy gondolom, most Miskolcon művészeti vezetésre, utánpótlás- és kapcsolat-építésre egyaránt szükség van. Nem szabad elfelejteni, hogy kilencvennél több ember munkájáért, munkahelyéért felelünk. Kellenek a jó próbák és a jó előadások, hogy minden gördülékenyen menjen a maga útján.

■ *Az utóbbi időszakban valóban rendeződni látszik az együttes helyzete, hiszen azt látom, egyre gyakrabban indulnak külföldi turnéakra, és sok helyre visszahívják a miskolciakat.*

– Ez is jelzi, hogy az együttes visszatért a korábbi egységére, színvonalára. Idén tavasszal Párizsban jártunk, az a turné is nagyon jól sikerült. A tervek szerint nyáron ugyancsak utazunk, s még egyeztetünk egy téli vendégszereplésről is. Nagy öröm, hogy szezononként több alkalommal újra kelhetünk, és minőségi műsorral lépünk pódiumra. A visszahívások pedig azt jelzik, hogy megálljuk a helyünket. Persze nem egyszerű mindent jól megszervezni, hiszen a fővárostól való, 200 km-es távolság számos nehézséget jelent. Míg egy pesti zenekar közvetlenül el tud jutni számos állomásra, nekünk sokszor még egy megállót, egy éjszakai szállást is be kell iktatnunk... De megteszünk mindent, hogy ez ne álljon a turnék útjába. Idén folytatódik a régi kapcsolatunk a

FOTÓ: KAZDA ZOLTÁN

párizsi konzervatórium karmesterszakosaival is, s akad még terv a tarsolyban.

■ Azt láttam, hogy egyre több rendezvényük mellé írhatják ki, minden jegy elkel, pedig azért korábban akadtak gondok a közönség létszámával is...

– Örülök, hogy a gyerekkoncertjeink egyre népszerűbbek, ahogy az a sorozat is, ami az én vezetésem alatt indult, s amelynek keretében a Balázs Győző Református Gimnáziummal közösen viszünk színpadra komplex, összművészeti produkciókat. A fiatalok aktívan részt vesznek az előadás életre hívásában, s ez más élményt nyújt, mintha csak a nézőtér soraiban ülnének. Ráadásul a közönség is szívesen fogadja ezeket a különleges darabokat. Bízom abban, hogy azok a gyerekek, akik így megszeretik a zenét, azokat a felnőtteket is elvisszik a hangversenyekre, akik korábban nem hallgattak komolyzenét. A legkisebbeknek szóló Cirókának pedig már új helyet keresünk a városban, olyan sokan szeretnének jegyet váltani rá. A nemrég indított Kastélykoncertre is hatalmas tömeg kíváncsi, összességében elmondhatom, hogy a bérletvásárlóink száma is jelentősen nőtt. Örülök a budapesti kisbérletnek is, amelynek az Olasz Intézet ad otthont, és erre a sorozatra szintén hamar elkelnek a belépők. Egyébként hosszú munka, hogy az ember megtalálja a publikumhoz vezető utakat, hiszen minden város, ahol nemzeti zenekarok működnek, más és más, így nem lehet összevetni a létszámokat, lehetőségeket. Eltérő a lakosság, ezért mindenütt mást jelent a siker.

■ Míg korábban az együttes anyagi helyzete sem volt rózsás, a hírekben most bérfejlesztésről, felújított próbahelyről olvasni... Ezek szerint minden rendben?

– Pillanatnyilag biztosított a működésünk. Az állami finanszírozáshoz a város is hozzátette a magáét, de még így is csak azon a szinten állunk, ahol 2012-ben... Azt megelőzően ugyanis nagyságrendekkel nagyobb volt az állami támogatás.

■ Ennek köszönhető a hegedűshiány, amit korábban már többször emlegetett?

– Nem tudom igazán eldönteni, hogy mi okozza, s valóban az alacsony béreket kell-e kárhóztatni, mert azt látom, hogy Nyugat-Magyarországon sem jobb a hely-

zet... Régebben sokan azért választották ezt a hivatást, mert több lehetőséget rejt, lehet utazgatni, ma azonban már kevesebb az előny, s a szülők is sokszor egy jobban fizető foglalkozást kapacitálnak. A hegedű nehéz hangszer... Kardinális kérdés, hogy egy együttesben hányan ülnek ebben a szólamban. Sokszor a zeneiskola vagy a színház jobb alternatívát nyújt, hiszen egy nemzeti besorolású együttesben folyamatos jelenlét és felkészültség szükséges. Nálunk sok a munka, a koncertszámunkkal már a korlátainkat feszegetjük. Közben folyamatosan sakkozunk, hogy elegendő esten lépünk fel, de azért ne terheljük le túlságosan a muzsikusainkat... Nem egyszerű megtalálni a megfelelő egyensúlyt a munkabeosztás terén, s megelni azokat, akik a muzsikálást még ma is hivatásnak tekintik...

■ Idén ünnepelhetik fennállásuk ötvenötödik esztendejét. Hogyan készülnek erre az évfordulóra?

– A zenészeket nagyon bántja, hogy a fél évszázados jubileum áldozatul esett annak a hektikus, vezetőcserével teli szezonnak... Így nem sikerült méltóképpen megünnepelni. Bár az 55. nem olyan szép, kerek évforduló, mint a korábbi, azért születik majd egy kisebb kiadvány, s külön rendezvény életre hívásán is gondolkodunk.

■ Milyen programok várnak a zenekarra nyáron?

– A Bartók Plusz Operafesztiválon szép feladatunk lesz, hiszen a nyitókoncerten Bartók három színpadi művét játsszuk, A kékszakállú herceg várát, A csodálatos mandarint és a Fából faragott királyfit. Emellett a kísérőrendezvények zárókoncertjén is muzsikálunk. A Balázs Győző iskolával a szezonban bemutatott A kis herceg- előadás is felhangzik, olyan nagy volt ugyanis korábban a produkció iránti érdeklődés, hogy sokan, akik szerettek volna, nem tudtak rá jegyet váltani, de nyáron ezt bepótolhatják. Persze lesznek Promenádkoncertek is, azután az edelényi kastélyban is zenélünk. Augusztusban pedig már egy francia fesztiválon játszunk, ahogy korábban említettem.

■ Jövőre lejár az Ön ügyvezetői megbízása is. Pályázik ismét?

– Gondolkodom rajta, de meglátjuk majd, mit hoz a jövő...

R. Zs.

„A karmester feladata nem az, hogy gombócokat termeljen a gyomorba”

Antal Mátyás vezényletről, betanításról, s a miskolci kapcsolatról

Élete meghatározó együttesei közé tartozik a miskolci társulat, hiszen ott kezdte a dirigensi pályáját negyvennégy esztendővel ezelőtt. Antal Mátyás örömmel tér hát vissza most a zenekarhoz, és szívesen vállalja a magára rótt betanítói karmesteri szerepet is. Bár továbbra is tanít a Zeneakadémián és egyéb dirigensi felkéréseinek is eleget tesz, a következő időszakban a Miskolci Szimfonikus Zenekar lesz számára az első.

■ Hamar igent mondott a miskolci felkérésre?

– Két napot gondolkodtam rajta. Két esztendeje voltam vissza a Nemzeti Filharmonikusoktól, a Nemzeti Énekkar éléről, és úgy gondoltam, ennyi idősen nem akarok már vezetői munkát vállalni, viszont a Miskolci Szimfonikus Zenekar mindig életem meghatározó együttesei közé tartozott, hiszen huszonkilenc éves voltam, amikor a társulathoz hívtak asszisztens karmesternek az alapító-karmester, Mura Péter. Ott kezdődött a karmesteri pályám, négy évig dolgoztam az együttesel, s arra az időszakra mindig szívesen gondolok vissza. Most, amikor az ügyvezető igazgató,

Szászné Pónuzs Krisztina felkért erre a posztra, kicsit sorsszerűnek is éreztem ezt a meghívást, így végül igent mondtam. Érdekes, hogy az ember életében a különböző események hogyan ívelnek át egymáson, milyen hidak épülnek...

■ Egy beugrások koncertet követően kapta a felkérést. Milyennek találta a társulatot?

– Bár Hindemith: Mathis a festő című szimfóniája nem könnyű mű, a koncert kiválóan sikerült, az együttes remekül játszott, tényleg egy szakmailag is jó állapotban lévő zenekarral dolgozhattam, és a hangulatra sem lehetett panasz. Azt remélem, hogy megvan ma is az a szikra a társulat és köztem, ami régen, bár az egykori együttesből – akiket fiatalon megismertem – már csak néhány muzsikar maradt. Egyébként korábban is rendszeresen dirigáltam a zenekart, legalább két-három évente akadt egy-egy közös koncertünk. A miskolci együttesnek a hat vidéki nemzeti zenekar között különleges helye volt, hiszen nagyon sokat tett az új zenéért, talán többet, mint a többiek, bár úgy látom, hogy ez a tevékenység az utóbbi időben kicsit visszaszorult. A jövőben szeretnék lépéseket tenni, hogy ezt az arculatot visszahozzuk, megőrizzük, de összességében nagyon jónak tartom az együttes bérletkonstrukcióit, műsorszerkesztési dramaturgiáját is. Tetszik a jelenlegi struktúra, s úgy vélem, hogy a slágerdarabok mellett a kicsit kevésbé népszerű, de minőségében értékes alkotásoknak is meg kell férniük egymás mellett, a közönséget ugyanis nemcsak szórakoztatni, hanem nevelni is kell. Abban már megállapodtunk az ügyvezetővel, hogy a két saját bérletben legfeljebb három koncertem lesz, emellett dirigálok újrán és ifjúsági programokat is, de azt kikötöttem, hogy nem szeretnék sok hangversenyt vállalni, érzésem szerint nem szerencsés, ha a vezető karmester túl sokat vezényel. A változatos dirigens-kínálat mindenkinek jót tesz - a közönségnek és az együttesnek egyaránt.

■ Hogyan kezd munkához, min szeretne elsődlegesen változtatni?

– A Nemzeti Énekkarnál töltött évtizedek alatt, sőt korábban, zenekari muzsikusként is azt tapasztaltam, hogy a közös muzsikálás működési, vezetési és emberi harmóniát igényel. Feszültségben élni nem jó, az ilyen munka nem vezet sehova. Mindent meg fogok tenni a belső nyugalomért. A karmesternek egyébként sem az a feladata, hogy gombócokat termeljen a gyomorba, ez roppant rossz vezetői megközelítés, és tőlem nagyon távol is áll. Emellett úgy vélem, egy művészi testület fejlesztése radikális személyi állomány változtatással nem oldódik meg, ha a dirigens harmóniában dolgozik a zenészekkel, akkor az eredmény nagyszerű lesz, amihez persze elengedhetetlen a következetes műhelymunka. Munkám kezdetekor abból indulok ki, hogy nincs gyenge pontja a társulatnak, ha pedig mégis találok ilyet, akkor megkeresem a diagnózist és a megfelelő megoldást. Ezért is szeretném a rendszeres betanítói munkát is magamra vállalni. Nem költözöm Miskolcra, de sok időt töltök majd az együttesel, szinte minden produkció előtt szeretnék próbát tartani az adott műsorból és belehallgatni azokba a próbákba is, amit a vendég dirigens tart, mert tapasztalnom kell, hogy más keze alatt hogy dolgozik az együttes.

■ Az ügyvezetővel megállapodott abban is, hogy segít megtalálni az utódját. Nem találta furcsának ezt a kérést új vezetőként?

– Ezt az ajánlatot én magam tettem, hiszen bőven túl vagyok a pályám delelőjén. Pierre Monteux, az egykori híres dirigens nyolcvanhat évesen vállalta a Londoni Szimfonikus Zenekar vezetését, de ez persze kuriózum. Úgy gondolom, Miskolcon két feladatom van: a zenekar állandó, napi állapotát figyelni, rendben tartani, s emellett évi, limitált számú koncerten dirigálni a társulatot. A betanító karmesterségben nagy tapasztalatom van. Először az Állami Hangversenyzenekarnál voltam a fúvósok korrepetitora, aztán 1986-ban próbadirigálás útján elnyertem a másodkarmesteri állást, majd ezt követően lettem az énekkar karigazgatója. A kilencvenes évek elején Vásáry Tamás mellett, a Rádiózenekarnál is dolgoztam, neki még Fischer Annie ajánlott, akit volt szerencsém az egyik utolsó hangversenyén dirigálni.

■ Miskolcon népszerűek a bérletek, sok a teltház hangverseny, s külföldön is egyre gyakrabban turnézna. Hová, merre lehet továbblépni, mit tűzött ki célul az együttes élén?

– Azt látom, hogy a budapesti zeneéletbe való, erősebb betörés útja a kortárs zene, ezt ugyanis egyre kevesebben vállalják magukra. Nagyon jónak tartom az Olasz Intézetben megrendezésre kerülő bérletsorozatot, melynek műsorstruktúrája kiváló. Van két külföldi felkérés is, augusztusban Dél-Franciaországba, januárban pedig Dél-Olaszországba utazunk, mondhatom ezt már többes szám első személyben. Azt persze lá-

tom én is – ez országos probléma –, hogy nagyon alacsony a vidéki együtteseknél adható fizetés, a béreken markánsan kellene javítani, kérdés, hogy ezért mi mit tehetünk. Az ügyvezető igazgatóval, Szászné Pónuzs Krisztinával –akivel már az első megbeszélések során azonnal hangot találtunk– megpróbálunk ebben közösen lépni.

■ A szimfonikus zenekar mellett mi mindenre kell még időt szakítania?

– A tanításra, hiszen a Zeneakadémián a kamarazene és a zenekari tanszéken dolgozom, de megpróbálom az ottani óráimat két napra összevonni. Emellett a Nemzeti Énekkarhoz nagyon hasonló együttesnél, a Szlovák Filharmonia Kórusánál már második éve van egy vendég-karigazgatói kapcsolat, velük is rendszeresen dolgozom, április végén Prágában lesz koncertünk. Szezononként a Nemzeti Énekkarhoz is vizsztatérek, s különböző karmesteri felkéréseim is akadnak. Vannak zenekarok, ahova rendszeresen visszavárnak, de a következő szezontól számomra Miskolc lesz az első.

R. Zs.

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

ÜTŐHANGSZERES állásra határozatlan idejű kinevezéssel

Kötelező anyag:

Sommerfeldt: Music for one percussion player III. t. Xylophone solo
Lylloff: Arhus Etude Nr. 9.

Zenekari szemelvények:

A zenekari szemelvények nagyrészt megtalálhatóak a SCHOTT kiadó Orchester – Probespiel (Pauke/Schlagzeug) kötetében, valamint a Zenekar honlapján (www.sso.hu) a Hírek menüpont alatt...

Követelmények:

- felsőfokú végzettség
- erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentumok

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: **2018. június 15. péntek 13.00**

Az állás 2018. szeptember 1-től tölthető be.

Jelentkezési határidő: 2018. június 8.

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3.
vagy: levente.szabo@sso.hu

Információ: Szabó Levente
tel: 20/3600234
e-mail: levente.szabo@sso.hu

Szombathely, 2018. április 4.

Kiss Barna
igazgató

Bartók Szemináriumtól az Iseumi Szabadtéri Játékokig

Új kihívások, régi gondok a Savaria Szimfonikus Zenekarnál

Temérdek fellépés vár nyáron is a szombathelyi együttesre, hiszen két fesztiválon, több külföldi koncerten találkozhat velük a közönség, emellett karmestervizsgán és kurzuson is muzsikálnak. Kiss Barna örömmel számol be arról, hogy a tavalyi többlettámogatásnak köszönhetően lehetőségük nyílt asszisztens karmester alkalmazására, s arra, hogy egy újabb bérletsorozatot indítsanak el, amely iránt kezdetektől nagy az érdeklődés. Az igazgató fontosnak tartja, hogy sokszínű kínálattal lépjenek a publikum elé, neves művészek, különleges programok szerepeljenek a következő szezonjuk programjában. Emellett azonban a vidéken tapasztalható zenészhányról, s a bérproblémákról is beszélgettünk.

■ A vezető karmesterük, Madaras Gergely fontos zeneigazgatói posztot kapott Belgiumban, a Liège-i Királyi Filharmonikusokat irányítja a következő évtől. Változik ettől a kapcsolatuk?

– Ő eddig is irányított a miénk mellett egy másik együttest, a francia Orchestre Dijon Bourgogne zeneigazgatója volt, így nagy változás nem történik. S miután szezononként hat projekt az övé, ami 10-11 koncertet jelent, ebből is látható, nem azt a hagyományos vezető dirigensi szerepet látja el, ami folyamatos, mindennapi jelenlétet igényel. Madaras Gergely 2014 óta tölti be nálunk ezt a posztot, s már a második hároméves periódusnál tartunk, talán ez is jelzi, hogy ez a modell is működhet jól. Az első ciklusa végén megkérdezte az együttest a folytatásról, s a szavazás arról szólt, hogy egy kissé átalakított struktúrában – hiszen Gergő nem tud állandóan jelen lenni, csak időszakonként van a városban, de egy asszisztens karmester bevonásával szeretne olyan segítséget, aki folyamatosan Szombathelyen dolgozik, napi kapcsolatban áll az együttestel, s vele is rendszeresen konzultál – szívesen folytatnák-e vele a muzsikások a közös munkát. Miután a válasz igenlő volt, meghirdettük az asszisztens karmesteri állást, és kiírtunk egy próbavezénylést.

■ Hányan jelentkeztek?

– Tizennyolc fiatal dirigens küldte el a videóját és az életrajzát, s ezek alapján kilencet hívtunk meg vezényelni. Ők egy próba keretében mutathatták be a tudásukat, a művészeti bizottság mellett a zenekar is szavazott, és végül Thomas Kornél lett a kiválasztott. Az amerikai-magyar dirigens Bécsben végezte el a karmesterszakot, s a tengerentúlon több zenekart is vezényelhetett már. Még a császárváros akadémiájáról ismerték egymást Madaras Gergellyel, s korábban is járt az együttesünk-nél, például a Verdi Requiem próbasorozatában működött közre. Thomas Kornél nemcsak a próbákban dolgozik az együttestel, hanem a háttér munkában is részt vesz, például a kottatár rendszerezésével is foglalkozik. Itt él Szombathelyen, s a tehetsége miatt nagyon sok feladatot bízunk rá, többek között ő vezényli az ifjúsági koncerteket, de természetesen a bérleti hangversenyekben szintén pódiumra lép. A mindennapi munka során maga is tapasztalhatja, hogy egyetlen hónap alatt milyen fejlődésen megy keresztül egy együttes, milyen műhelymunkát lehet folytatni. Mindez segít abban, hogy ő is egyre bátrabb, ügyesebb karmesterré váljon. Az eddigi időszak alatt nagyon eredményes munkát folytattunk, kiválóak a közös koncertjeink. Bízom benne, hogy a következő szezonra is vállalja ezt a feladatot. Ha pedig úgy dönt, hogy más irányt vesz a karrierje, akkor keresnünk kell valakit erre a posztra, hiszen erre a funkcióra szükség van... Úgy vélem, a fiatal dirigenseknek jó lehetőséget jelent ez a rendszeres munka a zenekarunkkal, hiszen a diploma megszerzése után nagyon fontos a gyakorlat, amit csak egy együttes élén lehet megszerezni.

■ Tehát új ez az asszisztens karmesteri pozíció Szombathelyen...

– Igen, s annak köszönhető, hogy tavaly a nemzeti kategóriába tartozó zenekarok – így mi is – 90 millió forintos központi támogatásban részesültek. Ebből sikerült a hangszerparkunkat bővíteni, a Bartók Teremben

is történtek fejlesztések, a többlettámogatásból tudtuk elindítani a második bérletsorozatot, és így lett kere-tünk az asszisztens karmesteri posztra is. Miután ez az összeg beleolvadt a rendszeres támogatásunkba, ráadásul a fenntartónk sem csökkentette emiatt a saját hozzájárulását a zenekari büdzséhez – mint ahogy ez néhány helyen megtörtént –, így mindez nem csupán egy szezonra vonatkozott. Persze azt, hogy anyagi téren minden rendben van, sosem szabad kimondani, szerencsére azonban azok a vészhelyzetek, amelyeket korábban megtapasztaltunk, mára szinte teljesen elmúltak. A fenntartó város és a zenekar együttműködése nagyon korrekt, szerencsére megértették és elfogadták azt a működési rendszert, amelyben az együttesünk dolgozik. Úgy vélem, biztonságos keretek között mozgunk, s örülök, hogy végre bérfejlesztésre is jutott valamennyi pénz, bár jó lenne a fizetéseket még nagyobb mértékben rendezni. Szükség volna ugyanis arra, hogy szülessen egy egységesen kidolgozott bérstruktúra, éppen azért, hogy a hazai zenekarok között ne legyenek ekkora különbségek... Jó volna, ha garantált bérekkel dolgozhatnánk, bár tudom, mindez azért sem könnyű, mert alig akad két olyan együttes, amely azonos jogi szerkezetben működne. Nagyon fontos lenne, hogy ilyen irányba induljunk el, de ha ez egyelőre nem megvalósítható, akkor végre magasabb besorolási összegek jelenjenek meg a számunkra kiindulást jelentő közalkalmazotti bértáblán.

■ *Gondolom, az alacsony fizetések miatt nem könnyű zenészeket találni...*

– Ezzel a gonddal sokan küzdünk, s Szombathelyen sem egyszerű utánpótlást találni. Hiába vagyunk jó helyen, és végez magas szintű szakmai munkát az együttes, kiesünk a körforgásból. Nem vagyunk igazán szem előtt... Nem tudunk azokkal a lehetőségekkel versenyezni, amelyekkel például az Opera vagy a vezető fővárosi zenekarok rendelkeznek. Három új hegedüssel kezdtük a szezont, de jó volna még legalább kettő... Előbb-utóbb ugyanis generációváltásra is szükség lesz Szombathelyen. Mindenesetre most azon dolgozunk, hogy elérjük a biztonságos működést. A mostani büdzsénk elegendő ahhoz, hogy normálisan tudjunk dolgozni, és tisztességes programkínálattal várjuk a közönséget. Bízom azért abban, hogy az, aki komoly szakmai műhelyt keres, és békés, nyugodt környezetre vágyik, annak a Savaria Szimfonikus Zenekar jó perspektívát jelenthet, s ezt sok ifjú zenész felismeri...

■ *Hogy állnak most közönség tekintetében?*

– A második sorozatunk indításánál azt tapasztaltuk, hogy igenis van rá érdeklődés. Tavaly kicsit aggódtunk amiatt, hogy lesz-e elegendő közönség, de most már elmondhatom, az első szezonban a bérlet kétharmados házat hozott, s bízunk abban, hogy jövőre eladjuk rá az összes belépőt. Az ifjúsági koncertjeink is egyre na-

gyobb népszerűségnek örvendenek, akárcsak változatos kínálatú bérleten kívüli hangversenyeink. Lehet publikumot találni, de nem szabad csak ülni és várni, hogy majd a közönség magától besétál a rendezvényeinkre. Olyan műsor-összeállításokat kell kitalálni, amelyek minél több embert tudnak megszólítani. Bár a filmzenei programokat akár két héten keresztül is játszhatnánk folyamatosan, ügyelnünk kell az egyensúlyra az évadtervezésnél. A jövő szezonban érkezik például hozzánk Vajda Gergely, Antal Mátyás, Kelemen Barnabás, Kokas Katalin, s olyan együtteseket is vendégül látunk, mint az Amadinda vagy az Alba Regia. Folyton keressük az új hejszíneket is.. Kíváncsian várom, hogy a publikum mennyire lesz vevő a következő szezonunkra...

■ *Lesz ismét opera?*

– Korábban egy évadban három-négy darab is felhangzott, aztán ezt az előadásszámot sajnos már nem engedte meg az anyagi helyzetünk. Jövőre azonban az Operaház országos turnéja keretében a budapesti társulat a Turandotot adja elő Szombathelyen koncertszerűen, az együttesünk pedig Puccini egy másik művét, a Bohéméletet játssza el, szcenírozott formában.

■ *Még a szezon előtt, az Iseumi Szabadtéri Játékok kínálatában is akad opera?*

– Igen, ráadásul most a saját fesztiválunk nyitóestje egyben a Bartók Szeminárium zárókoncertje. Így az Isis-szentély előtt Bartók A kékszakállú herceg vára és Poulenc Az emberi hang című operája hangzik fel, Hamar Zsolt vezényletével, olyan előadókkal, mint Komlói Ildikó, Váradi Zita és Cser Krisztián. Bartók operáját szinte repertoárszinten játssza a zenekarunk, hiszen két-három évente biztosan szerepel a műsorunkban, de mindig öröm az előadása, s az is jó, hogy most egy ritkábban hallható darabbal együtt szerepel a programban. Emellett a nyári fesztivál kínálatában egy szimfonikus hangverseny is akad, Robert Houlihan vezényletével, aki régi kedves dirigensünk, a 90-es években 8 évig volt az együttes karmestere és művészeti vezetője. A zalaegerszegi színház közreműködésével pedig az érdeklődők még operettnek, A csárdáskirálynőnek is tapsolhatnak. Természetesen az Iseumi Játékok előtt a Bartók Szeminárium programjában is részt veszünk, muzsikálunk a karmesterkurzuson, és a kurzuszáró koncerten, amelyen Bartók darabjai hangzanak fel.

■ *Fiatál dirigensekkel sokat dolgoznak ezekben a hónapokban, hiszen karmestervizsgán és külföldi kurzuson is közreműködnek...*

– Így igaz, a Zeneakadémia felkérésére két dirigens vizsgakoncertjén játszunk májusban, a hangversenyüknek a Bartók Terem ad otthont. Augusztusban pedig a Wiener Sommerakademie kurzuszáró estjén játszunk Badenben. De más verseny is akad a sorban, hiszen júniusban Mosonmagyaróváron, a Flesch Károly hegedűs

versenyen is a Savaria Szimfonikus Zenekar muzsikál. Grazba is megyünk majd, ahol kamarazenekarunk fel lép az ifjú tehetségek koncertjén. Szívesen működünk közre ilyen előadásokon, hiszen sok új impulzust, érdekes ötletet kaphatunk az ifjú zenészekről. Mindig jót tesz egy darabnak az újraértelmezés, s az, hogy az együttes is megtapasztalhatja, nem csak egyetlen módon lehet valamit eljátszani. Ez frissen tartja a társulatot, ráadásul sok olyan művésszel is megismerkedünk,

akikkel később is szívesen muzsikálnánk együtt. Egyébként ez a változatosság korábban is jellemző volt az együttesünkre, hiszen volt olyan időszak a történetünkben, amikor nem volt állandó dirigensünk, mindig más és más karmesterrel dolgoztunk. Jó a mostani vendégjárás is, hiszen így nem fásulunk bele az „állandóságba”, készen kell állnunk az újabb és újabb kihívásokra és művészi megoldásokra – ráadásul ez elősegíti a színvonal megőrzését is ...

R. Zs.

Kelet és Nyugat metszéspontjában

Beszélgetés Káel Csabával, a Müpa vezérigazgatójával

Végéhez közeledik a Müpa idén is tartalmas évada, és a már bevezetett, hagyományos eseménysorozatok mellett, mint például a Budapesti Wagner-napok, egyre markánsabban rajzolódik ki az intézmény műsorpolitikájában az a törekvés, hogy egyrészt lehetőséget adjon fiatal nemzetközi sztároknak a bemutatkozásra, másrészt közvetítő szerepet töltsön be a régióban Kelet- és Nyugat-Európa zenekultúrája között. Az elmúlt évad szimfonikus zenekari mérlegéről, valamint a jövő évad terveiről kérdeztük Káel Csabát, a Müpa vezérigazgatóját

■ *Milyen arányt képviselnek a saját szervezésű szimfonikus zenei koncertek a Müpa programján?*

– Budapest képvisel egy bizonyos szimfonikus zenekari kultúrát – sokan vitatkoznak azon, hogy ez sok, vagy kevés. Mi úgy gondoljuk, hogy ez egy adottság, és az a feladatunk, hogy éljünk vele, és próbáljuk meg kiaknázni a benne rejlő lehetőségeket. A Felfedezések című sorozatunkban ezt azzal próbáljuk fűszerezni, hogy új műveket, új szólistákat hívunk meg, a jövő évadban pedig azt az új karmestergenerációt mutatjuk be, amelyből kikerültek a karmesterverseny győztesei. Érdemes itt beemlíteni egy másik szempontot is: nagyon fontos számunkra, hogy most, amikor a kulturális turisztikai építkezés már elért egy szintet – hiszen egyre gyakrabban érkeznek hozzánk külföldi turisták nemcsak a budapesti koncertérett, hanem a fővárosi kulturális kínálat miatt is – akkor saját művészeinket, zenekarainkat próbáljuk meg úgy helyzetbe hozni, hogy vonzó programot nyújtsanak ennek a célcsoportnak, nemcsak a világhírű sztárok, hanem a magyar kiválóságok és a pályakezdő ígéretes előadóművészek is.

■ *Arra vonatkozóan van esetleg információjuk, hogy azok a külföldi turisták, akik kimondottan a kulturális események miatt jönnek, elsősorban mely régiókból érkeznek?*

– Nagyon sokáig a német látogatók voltak túlsúlyban. Most érdekes módon jó pár angol érkezik, vala-

mint szép számban francia közönség, mellettük pedig olaszok, és spanyolok látogatják többségükben a rendezvényeinket.

■ *A környékbéli régiókból, ami magától adódna, mondjuk Szlovákiából, Horvátországból, Romániából mennyien jönnek?*

– Erről kevesebb az információnk, már csak azért is, mert ezt nagyon nehéz mérni: tulajdonképpen információnk leginkább az internetes jegyvásárlás alapján van. Az előadásaink során az a benyomásunk, hogy sok olyan látogatót is el tudunk érni, aki egy hétvégére érkezik, de a kulturális programjaink felkeltik az érdeklődését, amikor körülnéz, hogy mi van a városban. Jellemzően ők azok, akik a helyszínen, a jegyirodában személyesen vesznek jegyet, vagy a szálloda segít nekik a belépők foglalásában-megvásárlásában, ezeket a nézőket tehát kevésbé tudjuk mérni.

■ *A szállodákkal milyen a kapcsolatuk?*

– Nagyon jó kapcsolat, szoros partneri együttműködésben dolgozunk: a szállodaigazgatóktól kezdve egészen a recepciósig, hiszen ők azok akik közvetlenül találkoznak a vendéggel és felhívják a figyelmet az egyes programokra.

■ *Esetleg nem terveznek olyan kampánysorozatot, amely éppen a szomszédos régiókat célozná meg?*

– A kampányaink különböző fókusszal és időszakosan futnak, de folyamatosan célba vesszük ezeket a régiókat. Most például a Visegrádi Négyek kapcsán közreműködünk koncertek szervezésében, és éppen azzal hívjuk fel a figyelmet magunkra, hogy élményszerűen mutatjuk meg: a V4-ek nem egy mesterségesen kreált politikai-földrajzi szövetség, hanem Közép-Európa, illetve a térség természetes kulturális kapcsolatrendszere, ami igenis kitermel világsztárokat. Van egyfajta belénk nevelt kisebbségi komplexus, amelynek következtében Magyarországon sem hisszük el addig valakiről, hogy milyen jó – legyen az zenekar, vagy szólista –, amíg nem hasonlítjuk össze egy külföldi sztárral. Szerencsére az elmúlt években számos alkalommal léptek fel itt a Müpában világhírű külföldi alkotók magyarországi művészekkel közösen. Sokan ekkor csodálkoztak rá, hogy milyen kivételes tehetségű egy-egy hazai zenekar, vagy szólista. Azt gondolom, hogy van mire büszkének lennünk, és meg kell tanulnunk még inkább láthatóvá tenni ezeket az értékeket.

Lengyelországban például az elmúlt 3-4 évben hat hangversenytermet adtak át. Ez hatalmas szám. Nekik tehát szükségük van tartalomra. A művészeinknek pedig élmény ezekben az új, modern akusztikájú koncerttermekben színpadra állni. Nyugat-Európához képest a régióknak egyre aktívabb: most kezdünk igazán invesztálni a művészeti területen, van igény a kultúrára. Budapest pedig hihetetlenül sikeres ebben a tekintetben. A külföldi sztárok, zenekarok kimondottan nagy örömmel jönnek a Müpába és amit különösen szeretnek, az a közönség. Néhány éve az egyik koncertje után Sir John Eliot Gardiner is megjegyezte, hogy nekünk sokkal jobb a közönségünk, mint Bécsnek. Majd kisvártatva a saját angol humorával azt is hozzátette: mert hogy itt kevesebb a turista. Ezzel azonban azt is elismerte, hogy a mi közönségünk sokkal hozzáértőbb.

Igen, én is gyakran tapasztalom a hangversenyeken, hogy a sokszor zavaró köhögőrohamok mellett – vagy ellenére –, rendkívül feszült figyelem kíséri a valóban nívós produkciókat.

– Budapesten valóban fantasztikus csendek vannak. És a siker legnagyobb kifejezője a csend. Úgy érzem, hogy a magyar és az európai szimfonikus zenekari kultúrának Budapest egyre jelentősebb centruma. Ezt külső körülmények is elősegítik. A két nagy városfesztiválunk, a Budapesti Tavaszi Fesztivál és a CAFE Budapest Kortárs Művészeti Fesztivál a budapesti kulturális élet esszenciáját nyújtja, amelybe ha valaki belecsöppen, akkor azonnal azt érzi, hogy érdemes ide máskor is visszatérni. Mert ha nem is ilyen töménységben, de hasonló élmények fogják várni. Mindez csábítóan hat.

Amennyire én tudom, van két szimfonikus zenekari együttműködésük is. Az egyik a Bécsi Filharmonikusokkal, akiket évtizedekig nélkülöznünk kellett Budapesten,

a másik pedig Sage Gateshead zenekarával, a Royal Northern Sinfoniával, amely szintén az elmúlt hetekben járt itt.

– A Bécsi Filharmonikusok szinte rezidens zenekarunk, évi egy-két alkalommal lépnek fel itt. A Royal Northern Sinfonia is idén márciusban járt nálunk, és a Müpa egyik testvérintézményének – tagjai vagyunk az Európai Koncerttermek Szövetségének (ECHO), amely a 21 legfontosabb európai hangversenytermet tömöríti – a Sage Gatesheadnek a rezidens zenekara. A szövetségen belül nagyon szorgalmazom, hogy erősebben képviseljük egymás érdekeit. A Rising Stars nevű sorozatunk esetében, amely pályakezdő, fiatal művészeknek ad lehetőséget a bemutatkozásra, mindez elég jól működik. Nagyon nagy sikere van ennek a sorozatnak, aminek én rendkívül örülök, mivel a hanglezgyártás megszűnésével a szakmának eltűnt egy nagyon fontos promóciós területe. Régen, ha egy nagy lemeztársaság, mint a Decca Records, vagy a Deutsche Grammophon kiadott egy lemezt, akkor az a magazinokban, az óriásplakáton hír volt, és jelentős szerepet játszott a komolyzenei sztárképzés folyamatában. Bármennyire is furcsán hangzik, de ma nagyon nagy probléma, hogy nincs elég világsztárunk. Mindaddig ugyanis az internetes formációk elsősorban a könnyűzenei műfajokra összpontosítottak, ezért a komolyzenei műfajokban nekünk is dolgoznunk kell azon, hogy a kiemelkedő alkotók igazi ikonokká váljanak.

Úgy érzi, hogy a sztárokat régen a komolyzenei piacon a lemezcégek építették fel, és most kiesett ez a szegmens? Lehet, hogy az ő szerepüket veszi majd át az internetes follower-szisztéma, bár itt elsősorban az amatőrök kapnak teret.

– Én ebben nem nagyon hiszek, mint ahogy általában a promóciós céllal megteremtett erőltetett, mesterséges műfaji fúziókban sem. Úgy gondolom, hogy minden

műfaj azért jött létre, mert próbálja megteremteni a lehető legtökéletesebb keretet az adott tartalomnak. Nekünk is van olyan sorozatunk, ami fiatalokat szólít meg, de nem egyfajta hibrid egyveleg akar lenni, hanem arra példa, hogy miként lehet kreatívan bemutatni szimfonikus eszközökkel egy könnyebb műfajú dolgot. Itt formanyelvek és irányzatok valódi találkozása jön létre. Én abban hiszek, hogy minden műfajnak megvan az ereje, és azon belül kell fejlődni. Nem kell egy gyereknek tizenvalahány éves korában beülni egy Wagner-előadásra, de fel kell és fel lehet készíteni erre az utazásra, élményről-élményre.

■ *Az ifjúsági sorozatok éppen ennek a felkészítésnek lennének az egyes állomásai...*

– Ez nagyon-nagyon lényeges, és hál'Istennek egyre több intézmény felfogta ennek a jelentőségét. A Müpának nagyon gazdag az ifjúsági, illetve gyermekprogram kínálata. Gyakorlatilag az újszülöttektől az egyetemistákig minden korosztállyal foglalkozunk. De ez soha nem elég. Ez folyamatos befektetés és gondolkodás – a jövő nézőiben, a jövő nézőiért. Azt az élményt kell átélhetővé tenni a gyerekek számára, hogy valójában nem nekünk fontos, hogy ők itt legyenek, hanem nekik. Ez nagyon nehéz út, mert ma, amikor ez a „kütyüvilág” ural mindenkit, és a gyerekek gyakorlatilag egymással sem teremtenek élő kapcsolatot, akkor mi valami olyasmit nyújtunk, ahol vizsgolt kapcsolatba kerülhetnek egymással és velünk. Egyszeri és megismételhetetlen élmények érik őket. Az előadóművészet éppen ettől fantasztikus, valamint attól is – ahogy fogalmazni szokták –, hogy kiragad minket a hétköznapiakból. Ha egy koncertre beül valaki, akkor nincs távirányító, nincs mobiltelefon a kézben, hanem igazi jelenlét van: szembesülni kell azzal, ami a színpadon történik, átélni és elgondolkodni rajta.

■ *Gondolom, hogy irányítás nélkül azért ez nem nagyon éri el a célját...*

– Az irányítással nagyon finoman kell bánni, mert az ellen mindenki tiltakozik. Teljes joggal. A fiatalok – és nem csak a fiatalok – általában lázadoznak az ellen, hogy bárki is irányítsa őket.

■ *Úgy értem, hogy ha beülnek a fiatalok két órára, akkor valamilyen fogódzókot kell nekik adni mindahhoz, amit látni és hallani fognak.*

– Természetesen, de ennek is meg kell találni a kerekeit. Az Európai Koncerttermek Szövetségén belül van egy edukációs csoport, ahol rendszeresen konzultálunk arról, hogy milyen új tendenciák vannak, milyen új pedagógiai módszerek, zenei edukációs trendek, múzeumpedagógiai eszközök. Ez rendkívül fontos. Valójában az a lényeges, hogy a legfiatalabb generáció is megtapasztalja: mindez értük van és róluk szól. Valamint, hogy ez nem valami különleges dolog, hanem

serkenti az érzelmi, pszichológiai „állóképességüket”, kreativitásukat. Tulajdonképpen az a csodálatos, ha belegondolunk, hogy miért és hogyan maradt fenn éppen az európai zenekultúra. Miközben Bachot halála után gyakorlatilag hosszú időre elfeleddék, és Mozart sem járt sokkal jobban...

■ *A 20. századig a muzsikások tulajdonképpen kortárs zenét játszottak...*

– Ennek ellenére mégis fennmaradtak a korábbi mesterek. Valószínűleg azért, mert olyan identitáscsírák vannak az európaiságunkból, az európai gyökereinkből, valamint van egyfajta pszichológiai töltet is – hangnemek intonációs körétől kezdve, a harmóniák feszültségén át – ami segíti az embert, energiát ad neki. A 19. században pedig a zene a polgári szabadság gyönyörű nemzetközi eszményévé vált. Rendkívül izgalmas, ahogy az ázsiai befogadók egyre nyitottabbá válnak az európai zene irányába, egyre többen érkeznek Európába, kifejezetten koncertekre. Azt gondolom, hogy részben azért, mert egy kollektív társadalomból érkezve nagyon vágnak az individualizmusra. Ha először nem is értik, vagy távolinak is tűnik ez a zenei világ, egyszer csak valami megfogja, és megérinti őket. Ilyen tekintetben pedig a művészet Európa valódi szellemi tőkéje. Amikor mondják, hogy milyen jó a közönségünk, akkor el szoktam mondani, hogy ez részben azért van így, mert rengeteg zenész él a városban, valamint a családtagjaik, akik ha közvetve is, de mégis valamilyen kapcsolatban vannak ezzel a kultúrával. Tehát mindez nem véletlen.

Ez egyúttal válasz is arra a szerintem teljesen értelmetlen kérdésre, hogy vajon sok vagy kevés szimfonikus zenekarunk van-e. Erre a kérdésre mindig azaz a hasonlaltal szoktam válaszolni, hogy olyan ez, mint az egykori Szovjetunióban az élsport. A mögött az egy versenyző mögött, aki kijutott az olimpiára és bajnok lett, volt 300 olyan, aki ugyan nem jutott ki, de bármely más országban olimpikon lett volna. Vagyis valóban van, hogy a mennyiség csap át minőségbe. Ahogy

az is meghatározó, hogy fontos identitásképző tényező az európai zene, a kollektív nemzettudat szintjén is. Elég ha például az Egmont-nyitányra gondolunk, ami nálunk az 1956-os forradalom szimbólumává vált. Ezáltal az individuális műalkotás egyben a közös kulturális identitásképző elem szerepét is betölti.

■ Visszatérve azonban a nemzetközi együttműködésekre, a már említettek mellett, milyen további együttműködéseik vannak még?

– A nemzetközi együttműködéseinkben is szeretnénk egyensúlyt teremteni, egy széles európai horizontot átfogni. Ennek következtében gyakorlatilag három évenként kerül sor a külföldi nagyzenekarokra. Ez az ő működési struktúrájukkal, turnérendjükkel is tökéletesen összhangban van: a Berliini vagy a Bécsi Filharmonikusok például annyira keresettek a világ nagy koncertpódiumain, hogy nehéz őket gyakrabban idecsalogtatni. Szerencsére azonban bőséges a kínálat, amiből mindig lehet építkezni. Ráadásul szeretnénk felfedezni olyan zenekarokat is, amelyeket eddig még nem ismertünk. A közönség persze alapvetően az évtizedek óta turnézó ikonikus zenekarokat várja, az újakat némi távolságtartás övezi, de mindig kiderül, hogy a nyitottság kifizetődik. Dmitrij Hvorosztovszkij koncertjén például az Uráli Filharmonikusok közreműködtek: a zenekar szinte ismeretlen volt a hazai közönség számára, majd mégis teljesen elbűvölte a hallgatóságot fantasztikus zenekari hangzásával.

■ Mi a helyzet a befogadott szimfonikus zenekari koncertekkel? A vidéki zenekarok közül úgy tudom csak a Pannon Filharmonikusok rendelkezik itt állandó bérlettel...

– Igen, és nagyon büszkék vagyunk rájuk és a bérlet-sorozat sikerére: az, hogy egy regionális zenekar Budapesten ilyen teltházat vonz, minden elismerést megérdemel.

■ Mi lett a sorsa a korábbi Szimfonikus Zenekari Körkép sorozatunknak?

– A Felfedezések sorozatunkkal kapcsoltuk össze: összekötjük a zenekarokat néhány szólistával, hátha kialakul köztük barátság, tartós szakmai kapcsolat, gyakran érdekes, ritkán hallható műveket mutatunk be a közreműködésükkel, esetleg lehetőséget adunk az itthoni nemzetközi versenyek, illetve a Rising Stars fiatal győzteseinek a budapesti bemutatkozásra a koncertjeiken. Ezáltal egyúttal változatosabb tartalommal szeretnénk volna megtölteni ezeket a szimfonikus zenekari hangversenyeket.

■ Milyen szempontjaik voltak a szimfonikus zenekari kínálat kialakításánál a következő évadot illetően?

– Meglehetősen változatos a paletta. Továbbra is a misszióknk része, hogy a nemzetközi kínálatból meghív-

juk az aktuális legjobbakat, természetesen figyelembe véve a naptári egyeztetések lehetőségeit. Fontos szempont a jó karmesterek idecsábítása is, ami megint csak összefügg a sztárok kérdésével. Ezen túlmenően szeretnénk összehozni a különböző műfajokat a szólisták hangsúlyosabb jelenlétével, legyen ez akár hangszeres, akár énekes művész. E törekvéseink csúcspontját jelentik a Müpa különböző tematikus fesztiváljai. A Fesztiválzenekarral közösen rendezzük meg minden évben az Európai Hidak fesztiválját. Ott most a függetlenségét száz éve elnyert Baltikum és Lengyelország áll majd a fókuszban. Ennek keretében olyan különleges találkozásokat is létrehozunk, amelyre korábban még nem volt példa. A Sinfonia Varsovia és Piotr Anderszewski nálunk lép majd fel először közösen, mert bármilyen hihetetlenül hangzik, de még nem játszottak együtt. Egyszerűen jövőre is izgalmas évad elé nézünk, szimfonikus zenekari tekintetben is, valamint továbbra is igyekszünk a híd szerepét betölteni Kelet és Nyugat kulturális kínálata között.

Kaizinger Rita

A GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

BRÁCSA TUTTI állásra

A próbajáték időpontja: **2018. június 14. csütörtök 13:30 óra**

A próbajáték helyszíne: Győr, Richter Terem (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.)

A próbajáték anyaga:

- Egy szabadon választott tétel J. S. Bach szólószonátájából
- F. A. Hoffmeister: D-dúr brácsaverseny I. tétel kadenciával, vagy C. Stamitz: D-dúr brácsaverseny I. tétel kadenciával
- zenekari szemelvények

Érvényes jelentkezés feltételei:

- szakmai önéletrajz, *kérjük megadni azt a mobiltelefonszámot is, amelyen a pályázót elérhetjük (ennek hiányában a jelentkezés érvénytelen)*
- motivációs levél

A fentieket kérjük a zenekar titkárságára (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.) vagy e-mailben (office@gyfz.hu) eljuttatni **2018. június 11-ig**. A zenekari állások részletes listája és kottaanyaga a titkárságon átvethető, vagy a zenekar honlapjáról www.gyfz.hu letölthető.

Zongorakísérőt a zenekar igény szerint biztosít.

A próbajáték menete:

12:45-13:30 óráig rövid bemutatkozó beszélgetés a GYFZ igazgatói irodájában, melyen részt vesz a GYFZ igazgatója, művészeti vezetője és igazgatóhelyettese.

13:30 órától próbajáték

További információ Ősz Gábor igazgatóhelyettesnél. Tel: +36 30 864 1693

Az álláshely betöltéséhez felsőfokú szakirányú végzettség, erkölcsi bizonyítvány, és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 20§ -ban előírtak megléte szükséges.

Bérezés: versenyképes fizetés, kedvezményes lakhatási lehetőség

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Győr, 2018. április 25.

Fűke Géza s.k.
Igazgató

Az érzéseim leginkább a zenében találnak kifejezésre

Cser Ádám, aki a Miskolci Nemzeti Színház zeneigazgatója, a Szolnoki Szimfonikus Zenekar állandó karmestere, és a Victoria Kamarakórus vezetője, a Maestro Solti Nemzetközi Karmesterverseny döntőjébe egyetlen magyarként jutott be a zsűri pontozása alapján. Dirigálásával elnyerte Ferencsik János karmesteri pálcáját. A verseny után – szerteágazó programjai mellett – tíz koncertmeghívásnak kell eleget tennie.

■ *A nagymamája opera-énekesnő, édesapja karmester, a bátyja operaénekes – segítette, vagy inkább nyomasztotta, hogy zenész családból származik?*

– Őszintén szólva gyerekként egyáltalán nem akartam karmester lenni. Zenei általános iskolába jártam Szegeden, és a tanárain gyakran mondogatták: biztos te is karmester leszel, mint az édesapád! Határozottan állítottam, hogy én ugyan nem! Kívülről nézve ez az egész dolog nekem nagyon merevnek tűnt – a zenekar élén áll egy ember, aki furcsa ruhát visel, és roppant szigorú... Ezzel szemben a hangszeren való játék, az éneklés mindig nagyon érdekelt; a mai napig sokat énekelek, zongorázom, ha nem is nyilvánosan. A bátyám hét évesen csellózni kezdett, én ennyi idősen még nem vettem hangszert a kezembe. Aztán 1988-ban egy szeptemberi napon úgy döntöttem, hogy elkezdek zongorát tanulni; a szüleim tudta nélkül mentem el a zeneiskolába felvételizni, és hazavittem a hírt, hogy felvettek. Ekkor kilenc éves voltam.

■ *Teljesen kitöltötte az érdeklődését a zene, vagy más is foglalkozott?*

– Gyerekként nagyon sok dolog érdekelt – a versírás, a festészet éppen úgy, mint a matematika, vagy a csillagászat. Apám azt mondta, hogy aki zenész akar lenni, annak ezt tudnia kell hat éves korában, és mindent ennek megfelelően kell tennie az életében. Én ezt máshogy éltem meg. Tisztán éreztem, hogy igenis ez az utam. Nem zenei gimnáziumba jártam, hanem a piaristákhoz; második éve járhattam oda, amikor minden lelkesedésemem túl ráeszméltem, mennyire fontos nekem a zene. Ekkoriban komponáltam, festettem, rajzoltam, időnként novellákat írtam – minden alkotási felületet ki akartam próbálni, hogy kifejezzem az érzéseimet.

■ *Ha ennyi mindennel megpróbálkozott, akkor miért választotta mégis a zenélést? Miért jelentett mást, mint például a festészet?*

– Az első szerelem kiváltott belőlem egy zeneművet 11 éves koromban. Az érzéseim leginkább a zenében találtak kifejezésre – teljesen összefonódott számomra a zene az érzelmekkel. A többi területen ezt nem éreztem ilyen erőteljesen; a zene a maga időbeli létezésével egészen

különlegessé vált a számomra. Nem is volt kérdés: a szegedi Tanárképző Főiskolára jelentkeztem ének-zene karvezetés szakra, majd átmentem a Zeneművészeti Egyetem szolfézs-zeneelmélet-karvezetés szakára, így megszereztem az alapokat. Ezután felvételiztem a Zeneakadémiára előbb karvezetés, majd karmester szakra. Közben Erasmus ösztöndíjjal Bécsben is elvégeztem 2009-ben két szemesztert; abban az évben a két egyetemre egyszerre jártam. S hogy ne unatkozzam, Szegeden tanítottam a konziban zeneelméletet, kamarazenét, vezettem a kórust és a zenekart, valamint Zalaegersze-gen vezényeltem.

■ *Az éneklés szerepét már többször említette, és a tanulmányait is az énektanítás, kóruséneklés szakokon kezdte; dolgozik, dolgozott ezen a területen is?*

– Én a mai napig működöm karvezetőként. Szegeden húsz évvel ezelőtt alapítottuk édesapámmal a Victoria Kamarakórust, aminek négy évig ő volt a vezetője, 2003-tól pedig átadta nekem az irányítást. 2006-ban részt vettünk Helsinkiben a Harald Andersén nevét viselő versenyen. Ez egy nagyon magas szintű, profi kamarakórusoknak meghirdetett verseny, ahova összesen nyolc együttest hívtak meg a benyújtott felvételek alapján. Három forduló volt, és olyan emberek zsűriztek, akiknek a felvételein nőttem fel – például: Tonu Kaljuste, Frieder Bernius, Stephen Cleobury, Stefan Parkman; számomra a legnagyobbak, akiket nagyon szerettem. Az ő döntésük alapján megosztott első díjat kaptunk. A Victoria Kamarakórusnak voltak nagyon aktív időszakai, amik komoly eredményeket jelentenek; Goriziában nagydíjat nyertünk, Spanyolországból és Németországból is hoztunk különböző díjakat. Mostanában évi négy-öt koncertünk van alapvetően liturgikus repertoárral, ami részben régizene, részben kortárs zene. Az évek során a kórus komoly baráti társasággá érett. Az utóbbi időkben inkább fesztiválokon léptünk fel – ilyen volt például a római, fanói szereplésünk, de Magyarországon is sok-sok helyen énekeltünk már.

■ *Mindemellett Miskolcon a Színház zeneigazgatója. Itt milyen feladatai vannak?*

– A művészeti irányításért felelek; hozzám tartozik a napi szintű munka a zenekarral, az ő felkészítésük az előadásokra, valamint az operák szereposztása, a feladatok kiosztása, egy-egy darab hangszerelése, korrek-túrázása, a korrepetitorokkal való egyeztetés, és vezé-nyelek évente 60-70 előadást.

■ *Ez már önmagában sem kevés feladat, és a szimfoni-kus karmesteri oldaláról még nem is beszéltünk. Hogyan működnek a meghívások: Ön választja ki, mit szeretne dirigálni, vagy a meghívó fél?*

– Konkrét produkciókra is szoktak hívni, de van, ahol szabad kezet kapok. Az elmúlt időben Szolnokon, Pé-csett és Szegeden is vezényeltem. Még a próbarendet is alig tudtam összerakni; Miskolccal együtt négy helyen dolgoztam egyszerre. Ez három hét alatt tizenhat uta-zást jelent, nem beszélve a próbákról, amik még ennél is többet...

■ *Nem esik nehezebbre párhuzamosan több hangver-senyre készülni?*

– Szerencsére nem, elég könnyen át tudok állni egyik műsorról a másikra. Gyorsan tanulok, úgyhogy a dolog-nak ezzel a részével sincs bajom. Talán inkább a fáradt-sággal néha. Pécssett most voltam először, ami emiatt különösen izgalmas volt; Szegeden pedig a diplomám óta nem kaptam lehetőséget, ezért nagyon kíváncsian vár-tam engem. Amíg utazom, mindig készülök a következő feladatra. Szeretek fejből vezényelni, de nem kényszerít-tem erre magam; ha az energiaszintem megengedi, ak-kor szívesen félreteszem a kottát.

■ *A zeneszerzés hol jut szerephez ennyiféle teendő kö-zött? Mi a jelentősége, mennyire érzi sajátjának azt a területet?*

– Az alkotómunka az egyik legfontosabb az életem-ben. Azt gondolom, hogy ez az összes alkotói folyama-tom közül a leginkább maradandó. A magam számára is; nem csak azért, mert van egy kézzelfogható produk-tuma, sokkal inkább azért, mert rajtam is alakít az, amit írok. Az írás az egyik legmélyebb belső párbeszéd. Sok művem van, időről időre játsszák őket. Legutóbb a Dohnányi Zenekar adta elő az V. szimfóniámat a Zene-akadémián, amit nekik komponáltam és én is vezényel-hettem. Alapvetően nehéz időt találni a komponálásra; úgy szoktam betervezni a zeneszerzést, mint a próbái-mat, beírom a naptárba, hogy 10-15h-ig írás!!! Időnként reggeltől estig írok. A kifejezés, egy belső érzelmi világ megjelenítése számomra nagyon fontos feladat. Kórus-ra sokat írtam – konkrét emberekre, hangokra –; van kilenc dalom, négy kész szimfóniám, egy fél opera, ka-maraművek. Diploma hangversenyekre is írtam a bará-taimnak, ami a darabok személyessége miatt különle-ges, aztán van egy vonósnégyesem és még sok-sok egyéb...

FOTÓ: ÉDER VERONIKA – MISKOLCI NEMZETI SZÍNHÁZ

■ *El tudja képzelni, hogy valaha minden idejét erre fordítsa?*

– Sokszor megkísért a gondolat, de annyira mély álla-potok azok, amikor alkotok – nem szeretem a felszínes-séget –, hogy nagyon megvisel egy-egy alkotási folya-mat. Amikor megírok egy művet, utána egy ideig úgy érzem, hogy egy hangot se szeretnék többet leírni; túl-zottan meggyötör. Aztán ahogy egy kicsit távolabbról tudom már nézni, mit sikerült létrehozni, elhalványul-nak az alkotás kínjai, és újra kedvet kapok. A másik, ami miatt húzódozom tőle, hogy életvitelszerűen folytas-sam: nagyon magányos dolog a zeneírás. A karmester-ségnek is van magányos oldala, de a zeneszerzés nagyon rideg tud lenni. Ha nem pusztán technikailag nézem az alkotási folyamatot – ami önmagában is sok, mire kita-lálom, leírom a hangokat –, az ember magán átprésselve hangulatokat, képeket megpróbál valamit megalkotni; ez olyan, mint egy nehéz szülés. Lehet, hogy másnál nem így történik, de nekem mindig ilyen.

■ *A vezénylés során, koncertek után nem szokta érezni ezt az érzelmi hullámmzást, a kiüresedést?*

– Koncertek után sokszor éreztem, de az elmúlt pár évben már nem olyan mértékben. Ez a jó értelemben vett rutin; ennyi feladat mellett nem is engedhetem meg magamnak, hogy ilyen-olyan állapotba kerüljek. Bármilyen fáradt vagyok, a vezénylés közben mindig kell kom-munikálni, hallani, látni, figyelni, koncentrálni; nem hatalmasodhat el rajtam semmilyen más jellegű érzés, vagy a külvilág. Csak az adott mű van az adott helyzet-ben, térben. A saját művek bemutatója kicsit más, olyan-kor azért jobban megvisel egy-egy előadás, akár pozitív,

akár negatív értelemben. Februárban a vonósnégyesem bemutatója után napokig eufóriában voltam. Lenyűgöző, ahogy életre keltette az Accord Quartet! Az is nagyszerű érzés volt, amikor a Dohnányival mutattuk be az éppen elkészült V. szimfóniámat. De olyan is volt már, amikor egy bemutató hatására egy napig nem lehetett hozzám szólni. Szóval nem egyszerű...

■ Miért tartja magányos dolognak a karmesteri feladatokat?

– A felkészülésre gondolok; amikor otthon, vagy éppen a vonaton tanulom a műveket, egy-egy szakasszal sokszor tíz-tizenöt órát szöszölök; ez nagyon sok idő. Aztán a zenekar előtt már ki tudom nyitni azokat az ajtókat, amiket előzőleg magamra csuktam; ha jól fogadják, akkor még többet ki tudok fejezni. És persze egyedül állok előttük; ez egy társasjáték, ami nem zajlik kétszer egyformán. Érzékenynek kell lennem a közegre, nekik meg arra, hogy milyen impulzusok jönnek belőlem. Ha más a fogadtatás, nekem is váltanom kell, hogy jól tudjak velük dolgozni. Nem akarok diktatórikusan meghatározni dolgokat, inkább segíteni próbálok, hogy kialakuljon az együtthangzás, a szándékok egyfelé tartásának. Ha nem így történik, más módszert kell kitalálnom hozzá. Állandóan gondolkozom, töprengek, hogy mivel tudok segíteni, hogy az Adott Mű szólaljon meg.

■ Van olyan zenekar, amely közelebb áll a szívéhez?

– Igen, szerencsére több ilyen együttes van, a Miskolci és Szolnoki zenekarok mellett Szegeden például ott-hon vagyok. Most legutóbb nagyon jó volt velük muzsikálni. Ha választhatok, próbálok különleges darabokat hozni. Ők eddig nem játszották Prokofjev III. szimfóniáját. Ez egy nehéz nyelvezetű darab, sokszor talán zavaró a maga zajos, félelmetes, agresszív frázisaival. Elmeséltem, hogy a mű a Tüzes angyal opera zenei anyagából készült. Az opera egy középkori történetet dolgoz fel látomásokkal, szürreális képekkel. Sokat dolgoztunk az arányokon, a lényeges részek kiemelésén. Amikor meghallották, megértették és kinyílt számukra ez a transzcendens dimenzió, óriási élmény lett a végeredmény – úgy vélem, mindenkinek. Az év elején az Opera társulatával is debütáltam, az Erkel Színházban vezényeltem Marschner: A vámpír című darabját. Ez a mű nem hangzott el a XIX. század óta a teljes formájában Magyarországon. Én egy operavizsgán találkoztam vele, ahol egy keresztmetszetet adtak elő belőle. Az Operaház szándéka szerint most teljes egészében színre vittük a darabot. Minderre két ülöpróbát és három próbát kaptam. Az előadás végül nagyon különleges lett; borzasztóan gyorsan kellett összerakni, ami hatalmas feladat volt mindannyiunk számára. Az olyan darabok, amik nem a repertoár részei, mindig nehezebbek. Nagyon jó visszhangja volt a bemutatónak, vissza is hívtak az Operába. Büszke voltam rá, hogy a legkényesebb kritikákban is dicsérő szavak jelentek meg az előadásról.

■ Szívesen vezényel kortárs zenét?

– Valahogy megtalálnak ezek a feladatok. Én az örült ötletektől sem szoktam elzárkózni; ha visszaadok egy koncertlehetőséget, az inkább amiatt fordulhat elő, hogy nem fér bele az időmbe.

■ A karmesterverseny óta több felkérést kap?

– Igen, most nagyon sok feladatom van, bár korábban is voltak hasonló periódusaim. Amit csak lehet, szívesen vállalom. Szerencsére Miskolcra olyan támogatást kapok, amiért nem tudok elég hálás lenni – ez a bizalom adja meg a lehetőséget arra, hogy koncert-karmesterként is sokat dolgozhassak. Ez a nyitottság egészen egyedi, és nagyon jó érzés.

■ Amikor megjelent a karmesterverseny kiírása, azonnal úgy döntött, hogy elindul?

– Mikor kiírták, épp nem fértem bele a megjelölt korcsoportba. Nem is gondoltam rá többet – de egy fél év múlva újból ránéztem a kiírásra. Meglepve tapasztaltam, hogy megváltoztatták a dátumokat, így én is beleférek. Még akkor sem voltam biztos benne, hogy elindulok, de végül úgy gondoltam, nem hagyhatom ki, hiszen pont úgy változtak a feltételek, ahogy nekem jó – kinyílt előttem a lehetőség. 2011-12 körül sokat versenyeztem: ott voltam Londonban a Donatella Flick versenyen, ahová 400-ból húsz jelöltet hívtak meg, ugyanebben az évben részt vehettem a Malko versenyen, ahol Lorin Maazel volt az elnök. Dirigálhattam Luzernben a Tavaszi Fesztivál kurzusán, ahová 180 jelentkezőből hét került be. Ez az időszak emberpróbáló volt, de aztán 2012-ben elkezdtem itthon rengeteget dolgozni – többek között állandó karmester vagyok Szolnokon –, így a versenyzés abbamaradt. Azt gondoltam, a Solti verseny még egy szép lehetőség a megmérettetésre. Az elődöntő nagyon jól sikerült, a középdöntőben is jó feladatot kaptam – jól éreztem magam a pódiumon.

■ Hogy érzi: a döntőben is sikerült a produkciója?

– Igen. Ezen rengeteget gondolkodtam utána – nem éltem a változtatás jogával. Megtehettem volna, hogy darabot cserélek, de úgy gondoltam, a Debussy: Tenger nagyon szép feladat. Most sem cserélném le. Nehezebb, mint a többi mű. Én ahhoz vagyok szokva, hogy konkrét darabokra kapok felkérést. Általában nem nagyon lehet válogatni. Ha egy mű esetleg nem áll hozzám közel, azt is meg kell tanulnom, azzal is feladatom van. A Tengert ráadásul nagyon szeretem.

■ Ön a döntő előtt azt nyilatkozta, hogy csak a dobogó jelent igazi sikert. Csalódott volt, amiért nem sikerült a dobogóra állnia?

– Persze, és nem is kicsit! Mielőtt azonban válaszolnék, hadd pontosítsam: azt mondtam, hogy aki idáig eljut, annak a számára az az igazi siker, ha felállhat a dobogóra. Visszatérve a kérdésre: a rossz érzés el fog

múlni. A dolgok jó oldala, hogy tíz koncertfelkérést kaptam, és Ferencsik pálcáját. Ezek hatalmas eredmények! Ha az első helyről az ember a negyedikre csúszik, az olyan, mintha elrontana valamit. Semmit nem rontottam el! Csak a próbán éreztem magam kellemetlenül: 45 percem volt dolgozni a zenekarral egy 26 perces művön. Ez egy nehéz helyzet, azt éreztem, hogy erre a darabra itt és most több idő kellene. Nem tudtam mindennel foglalkozni, amivel kellett volna, azt sem tudtam, mit emeljek ki hirtelenjében. Biztos, hogy a Hány János szvit, ami minden magyar zenekarnál repertoárdarab, más a muzsikások számára is. Túl nagy különbség volt a darabok között. Talán ezért is nyertek a Kodály-művek vezénylői; máshogy szól a zenekar egy jóval ismeretebb nyelvezetű, mondhatnám: anyanyelvi anyagon. Mindezt végiggondolva nem lehetek elkeseredve, de akkor azért el voltam.

■ *Ennek ellenére nem akarta elcserélni a darabot?*

– Nem. Én szerettem volna egy komoly, nehéz művet vezényelni a döntőben. Ha a Hány szvitet húzom, akkor valószínűleg nehezebbre cserélem. A Dohnányitól is megváltam volna, a többi darab a kezemben maradt volna.

■ *Ön szerint mennyire tanítható a vezénylés? Szívesen foglalkozna ezzel?*

– Igen, szívesen kipróbálnám magam ebben a feladatkörben, bár a karmesterség csak részben tanítható. A tanárok feladata, hogy felhívják a figyelmet azokra az erősségekre, amikkel egy-egy karmester-jelölt rendelkezik. A személyiség érése, és a változások a fontosak, továbbá a zenei formák megértése és a stílusokban való jártasság. Ha valakinek megjelenik egy különleges adottsága, a tanár dolga azt erősíteni – mert utána jönni fog a kéz! A jó tanár sokat segít leküzdeni a gátlásokat, esetleges ügyet-

lenségeket is. Jelen pillanatban a kisfiamat, Ármint tanítom erre-arra, aki éppen 21 hónapos: hozzáteszem, talán én még többet tanulok tőle... Fantasztikus kisfiú!

■ *Milyen tervei vannak a közeljövőre?*

– Egy érdekes feladat vár most a Színházban Miskolcon; az Egy óra versek közt sorozatban fogok zongorán improvizálni az elhangzó költeményekhez hatvan percen keresztül két művész társammal úgy, hogy nem beszélünk meg előtte semmit. Egy másik izgalmas kihívás az opera-beavató sorozat újabb része. Ezeket a beavatókat 2013 óta én rendezem, mesélem és vezénylem. A sorozatot azért hoztuk létre, hogy a különböző korosztályoknak – kisiskolástól a gimnazistáig – adjunk valami fogódzót ahhoz, hogy megértsék és be tudják fogadni a komolyzenét, azon belül is az operát. Ezt úgy kell elképzelni, hogy a szóbeli magyarázatokon túl komoly operai élményben részesítjük a hallgatóságot. Hozzájárul a látvány, a fények, a zenekar és a jelmezes énekesek. A magyarázatok mindig tartalmazznak társzművészeti hivatkozásokat képek vetítésével, versekkel és a zenei nyelvezet konkrét gesztusainak értelmezésével is. Néha egy-egy szóhoz kapcsolódik egy-egy érzelmi, hangulati változás, amit a zenével lehet igazán, abszolút időben kifejezni. Ezeken túl számomra a zene és az opera hatása a legfontosabb; sokszor elég egyetlen személyes benyomás ahhoz, hogy befogadóvá tegyünk valakit. Nem könnyű, de megkerülhetetlen feladat; a zene lényegének megértéséhez közelebb kell vinni a fiatalokat. Csak akkor lesz értő közönség húsz év múlva a hangversenyeken, ha most felkeltjük a diákok érdeklődését az előadások iránt! Egészen más felkészülést igényel az Operafesztivál nyitókoncertje: Bartók három színpadi művét fogom dirigálni, ami elképesztően nagy feladat, de legalább akkora megtiszteltetés.

Mechler Anna

Liszt Ferenc díjasok a Magyar Rádió Művészeti Együtteseiben

Idén március 15-én a Magyar Rádió Zenei Együtteseinek két művésze is az egyik legrangosabb zenei előadóművészeti kitüntetésben, Liszt Ferenc-díjban részesült. Pad Zoltán, a Magyar Rádió Énekkarának karnagya és Oláh Vilmos hegedűművész, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenymestere e jeles elismerés háttéréről beszélt a Zenekar újság számára.

■ *Mit jelent ez a kitüntetés az életművében, mely fiatalsága ellenére nagyon gazdag?*

– Hatalmas megtiszteltetés, borzasztóan boldog voltam, hogy kissé váratlanul, de megkaptam. Tíz éve dolgozom immár Magyarországon napi szinten profi együttesekkel, kezdetben a Kodály Kóruossal Debrecen-

ben, majd negyedik éve a Magyar Rádió Énekkarával, s mindenkor arra törekszem a munkámban, hogy az énekesek ki tudják bontakoztatni a bennük rejlő képességüket és tehetségüket. A Liszt Ferenc-díj emellett azért is fontos számomra, mert nagy csodálója vagyok a névadónak, sok koncertet dirigáltam, ahol Liszt művei áll-

tak a középpontban. A Krisztus oratórium például az egyik olyan mű, amiből egy hangot sem lehetne kihúzni, és sokkal többször kellene elhangoznia (Erdélyben én vezényeltem Románia történetének első ilyen bemutatóját). Ebben az elismerésben mindazoknak a hangja és munkája benne van, akikkel együtt dolgoztam, hiszen a karnagy keze nem tud megszólalni.

■ Egy kritikában önről azt írták, hogy kórusának bármely tagjánál fiatalabb, mégis képes szuverén vezetőként megnyilvánulni. Mit gondol, mik azok a legfőbb érdemjegyek, amelyek e díjhoz eljuttatták?

– Valószínűleg az, hogy nagyon szeretek dolgozni, s mindig igyekszem a hátteret és a jövőt is biztosítani a lehető legmagasabb színvonalon a kollégáim és a zeneszerek számára. Mindig előre gondolkodom, csináltam számos olyan bemutatót Magyarországon, amit korábban nem adtak elő, legfőképpen a cappella kórusművekre gondolok, mint a Schnittke Kóruskoncert, vagy legutóbb Rautavaara Vigíliája. Törekszem arra, hogy innovatív legyek, s együtt dolgozzak a kortárs szerzőkkel, hiszen kell, hogy legyen egy élő kapcsolat a mai korról és az alkotókkal, akik adekvát válaszokat tudnak adni a mindennapokra. Úgy hiszem, ez sikerül is, jellemzően jó kapcsolatokat ápolok mind idehaza, mind pedig külföldön. Ha Németországban vagy például Angliában járok, más hangzást, más színt tapasztalok, amit hazahozok, s beépítem a munkámba.

■ Mi az, amit kivisz?

– Tulajdonképpen mindent, annyira erősen magyar talajon áll a zenei képzésem. Ez egy nagyon mély zenei kultúra, ami a Liszt-Bartók-Kodály vonalon egyenesen fejlődik, s mi otthon ebben nőttünk fel. Nagyon erős az elméleti háttér, ami elég kevés országban van meg, habár el is vonhatja a praktikus zenéléstől a figyelmet. Utóbbit azonban nagyon jól meg lehet tanulni Nyugaton, én is eltöltöttem plusz egy évet Münchenben.

■ Erdei Péter tanítványa volt, aki szintén vezette a Magyar Rádió Énekkarát, a Debreceni Kodály Kórust, s Liszt Ferenc-díjas zeneművész. Mesteréhez hasonló pá-

lyafutást lát maga előtt is? Oktatóként ön mit tart a legfontosabb feladatának?

– Van még egy közös kapocs, ugyanis Erdei Péter volt az első magyar karnagy, aki a Világkórust vezethette, én pedig a második tavaly nyáron. Nem is merek hasonló pályafutást remélni. Az viszont igaz, hogy az ő egyénisége engem is megbabonázott és a pályán tartott. A Zeneakadémia Kodály Intézetében karvezetést tanítok, ami ismét egy újabb párhuzam, hiszen Erdei Péter ennek alapítása óta évtizedeken át igazgatója volt, így kollégák vagyunk és a mai napig rendszeresen konzultálunk. A tanításban fontos, hogy ne kész sémákat adjunk át, hanem megtanítsuk gondolkodni a hallgatót, hiszen az adott kottából csak úgy lesz zene, ha ahhoz hozzá tudja adni a saját egyéniségét, át tudja mosni a saját gondolatvilágán, kulturális hátterén.

■ Négy éve tölti be a Magyar Rádió Énekkarának karnagyi tisztjét. Miben hozott újat az ön életében ez a feladat?

– Másfajta repertoárt hozott számomra, addig ugyanis elsősorban az a cappella és oratorikus irodalomban éreztem otthon magam, de itt sok opera produkcióban is részt veszünk (hamarosan például a Wagner-napon). A Magyar Rádió Énekkara a mindenkor kortárs zene legfőbb előadója, így a kortárs zenei repertoárja egyedülálló. Kialakult egy kölcsönös bizalom, ami egy jó emberi bázison nyugszik, persze vannak nehéz pillanatok is, amikor nagy erőfeszítésbe kerül akár egy tiszta dūr akkord megszületése. Fontos azonban az általános rendezettség, zeneileg különösképpen, hiszen erre lehet építeni a kifejezést és a darabok üzenetét.

■ Melyek az idei év tervei, illetve a távlati célok?

– Az idei esztendő már önmagában ajándék számomra, de akár a tavalyi nyártól kezdődő periódust is mondhatnám, amikor vendégségben jártam a lengyel rádiókórusnál, majd a World Youth Choirral volt közös munkám, márciusban pedig az SWR Kórusral Stuttgartban dolgozhattam együtt, ami a RIAS kórus mellett világviszonylatban az egyik legerősebb együttes. Közel kerülni ehhez az elefántcsonttoronyhoz már maga kész csoda, és nekem megadatott, hogy előben dolgozhassak velük. Ez az együttműködés a jövőben is folytatódik. Nyáron Franciaországban adok műsort egy francia kórusral, novemberben pedig ismét Németországba készülök, ahol a Chorwerk Ruhrral dolgozom majd együtt. Nagyon várom a Rádió Énekkarával való koncertjeimet is, lesz egy kortárs magyar estünk, majd egy budapesti bemutató, ahol Britten ritkán hallható, Company of Heaven című műve hangzik el. Távlatilag nagyon fontos számomra a magyarországi munkám, örömmel folytatom a Rádióval való együttműködést, emellett szeretnék még jobban részt vállalni a hazai oktatásban, s szeretném az egyéb munkáimat is úgy alakítani, hogy a minőség maradjon meg: kevesebbet vállalni, de azt a legmagasabb szinten megvalósítani.

A Liszt Ferenc-díj másik boldog tulajdonosa Oláh Vilmos hegedűművész, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenymestere, aki a kitüntetés kapcsán az együttesben eltöltött nyolc évről is beszélt lapunknak.

Idén 75 éves a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara. Mit ad hozzá ez a jubileum az ön kitüntetéséhez?

– Egy ilyen díj a művésznak szól, ugyanakkor az együttesnek is, aminek a tagja vagyok, esetemben ez a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, hiszen velük közösen értük el a sikereket, s így kaphattam meg ezt a megtisztelő kitüntetést. Ez a díj nekem azt a kitartó, fáradhatatlan munkát jelenti, ami egyenesen haladva a cél felé elismerést szerezhet magának. Számomra ez azt mutatja, hogy az a keskeny ösvény, amin haladok, megfelelő irányvonal.

A Magyar Rádió Művészeti Együtteseiből ketten is Liszt Ferenc-díjat kaptak. Véletlennek tartja ezt?

– Remélem, hogy ez jó jel, és még azt is hozzátenném, hogy Vajda Gergely, az MRME első vendégkarmestere Bartók-Pásztory díjban részesült, ami így különösen szép eredmény, hiszen három, a Művészeti Együttesekhez kötődő zenész kapott visszajelzést arról, hogy az általa végzett munka megleléssel szolgál a zenei életben.

Nyolc éve koncertmestere az együttesnek. Melyek voltak a legfőbb történések ez alatt az időszak alatt?

– Amikor 2010-ben csatlakoztam az együtteshez, már gyakran játszottam velük szólistaként. Fiatalabb koromban a Magyar Rádió és Televízió Ifjúsági Zenekarának voltam a koncertmestere, és már akkor is nagy álmom volt, hogy később a felnőtt együttesben is szerepelhessek. Így is lett, és sikerült egy olyan rangos zenekarhoz csatlakoznom, ami a magyar zenei életben egyedülálló módon alkot, alkotott és alkotni is fog, hiszen olyan koncertfelvételek, premerek fűződnek a zenekar nevéhez, amik a magyar művészet történetében példátlanok, olyan darabok kerültek rögzítésre, amelyeket kizárólag ez az együttes tud eljátszani. Büszke vagyok, hogy egy ilyen csapat tagja lehetek, és a vezetőinkre, Vásáry Tamásra és Kovács Jánosra, akik mindketten Prima Prémium- és Kossuth-díjasok (Vásáry Tamás a Nemzet Művésze is), mindez komoly erőt ad nekem.

A Rádiózenekar 1943-as megalakulását követően számos alkalommal kényszerült arra, hogy előlről kezdje az életét. Mi a helyzet 2018-ban?

– Véleményem szerint soha nem kellett újraalakulnia az együttesnek, mivel olyan tradíciókat hordozott magában, amikhez mindig csak hozzá kellett tenni. Nagy öröm, hogy ez a zenekar olyan vegyes korosztályt vonultat fel, amiben a friss diplomás és a nyugdíjas is fellelhető, így átörökíthető az a fajta jellegzetes hang, ami páratlan a magyar zenei palettán. Ez a zenekar már sokszor küzdött

az életben maradásért, de sohasem sikerült külső erőknek szétzilálnia ezt az óriási összetartó erőt, ezt a morális egységet. Most Kovács Géza megjelenésével olyan igazgató került a zenekar élére, aki sok évtizednyi tapasztalatot szerzett már a zenekar vezetés terén, így nagyon jó reménnyel nézek az elkövetkezendő minimum 50 év felé.

Zeneművészként mi a hitvallása, van-e példaképe?

– Nagyon szeretem az embereket, hiszek azokban, akikkel együtt dolgozom. Ezt láttam és látom a két karmesterünktől, akik példaértékűen szeretik a zenekar tagjait, felül tudnak emelkedni emberi és anyagi dolgokon, ami a kiforrott művészek jellemzője, s ami mindkettőjük esetében hatványozottan igaz. Én az ő nyomdokaikon szeretnék haladni.

Hogyan tudja harmonikusan működtetni a szólókarrierjét és a koncertmesteri feladatait egyidejűleg?

– Az csak a mostani kor tünete, hogy vannak szólisták, zenekari zenészek, kamarazenekari tagok, akadémiai tanárok. Régen nem volt jellemző, hogy ennyire sarkalatosan meg lettek volna határozva életutak. Ezért nagyon fontos Auer Lipót, Joachim József, Flesch Károly vagy akár Hubay Jenő példája, aki nemcsak szólista, hanem tanár, zeneszerző és koncertmester is volt, így sokféle módon tudta tanulmányozni a zenét, igazi rálátással bírt. Most épp egy kamarazenekarnál teljesítek szolgálatot, itt is hatalmas tapasztalat kell ahhoz, hogy egy próbát egyedül végig tudjak vezényelni. Nem kizárólag a hegedű szólamát kell tudnia a szólistának, hanem a zenekari részek szólamanyagát is.

Merre vezet az út tovább?

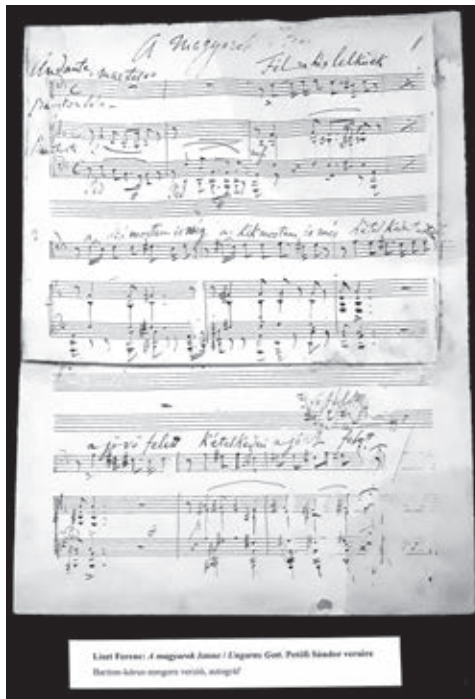
– Szeretném elérni, hogy a magyar zenei élet olyan virágkorát élje, mint amilyenre az elmúlt évszázadok hagyományai predesztinálják. Nagyon fontos lenne, hogy kialakuljon egy olyanfajta oktatási rendszer, amiben a fiatalok kapcsolatba kerülnek a nagy szimfonikus zenekarokkal, erősíteni kellene a konzultációt a Zeneakadémia és a szimfonikus együttesek művészeti vezetői között. Komoly egyeztetésre lenne szükség, ami mindannyiunk közös érdeke. (Keszler Patrícia)

Szakmai konferencia a Liszt-kéziratokról

A Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont március 14-én rendezte meg a Régi Zeneakadémia Kamaratermében a pár nappal korábban nyilvánosságra hozott Liszt-kéziratok háttéréről szóló szakmai konferenciáját, melyen az intézmény tudományos munkatársai mutatták be e példátlan értékű dokumentumokat.

Az eredetileg a Táboroszy és Parsch kiadó hagyatékából származó, majd a Nádor Kálmán kiadó tulajdonába átkerült, korábban elveszettnek hitt eredeti Liszt-kéziratok ma már a Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont állományát gazdagítják, melynek megvásárlását a Zeneakadémia állami támogatással tette lehetővé. A kéziratok-együttesbe hét mű tartozik, két teljes autográf, három, Liszt javítása- és kiegészítéseit tartalmazó másolói kézirattal, illetve két olyan másolói kézirattal, melyen a mester bejegyzései nem szerepelnek. Az autográfok már korábról ismert és kiadott alkotások kéziratai, a most bemutatott dokumentumok legfőbb jelentősége abban áll, hogy általuk e művek forrásanyaga jelentősen bővült. A művek magyar tematikához kapcsolódnak, vagy életrajzi okokból kötődnek szorosan Magyarországhoz. A páratlan kézirat-együttes a Liszt kutatók számára itthon, s világszerte is új távlatokat nyithat a zeneszerző életművének jobb megismeréséhez. A felbecsülhetetlen értékű hungarikumokról szóló konferenciát Fekete Gyula, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tudományos és nemzetközi rektor helyettese nyitotta meg, a levezető elnök pedig Kovács Sándor, a Zeneakadémia tanára volt. A hat zenetörténeti előadást a múzeum tudományos munkatársai tartották a zenetudósok, a média és a kottába íránt érdeklődő közönség számára.

Elsőként Domokos Zsuzsanna, a Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont igazgatója beszélt a szakmai konferencia címadó művéről, A Magyarok Istene-ről. Liszt e művének Petőfi 1848 áprilisában írott versét vette alapul – mely mindössze egy hónappal készült a Nemzeti Dal után, s tartalmában és jelentőségében annak egyenes folytatásaként értelmezhető –, a kompozíció dal és orgona változatának kéziratai 1881 februárjában készültek. A mű egyediségét az adja, hogy Liszt életművében ez az egyetlen Petőfi megzenésítés, s életében először maga írta magyarul bele a

kottába a verset. Liszt Ferenc 1881-ben tért haza, s február elején a Vigadó színházi estjén volt alkalmá 25 Petőfi verset meghallgatni, feltehetően ennek hatására alkotta meg A Magyarok Istene című művét. Liszt életművében ez a kompozíció egyrészt hazájához való kötődését mutatja, másrészt a magyar barátai iránti tisztelet kifejezése, s egyik különleges tulajdonsága, hogy bizakodó kicsengésű, ami kései alkotásaiban igen ritka jelenség.

A Petőfi szellemének című zongoradarab keletkezéstörténetéről és annak két kézirataról Fedoszov Júlia, a múzeum fiatal kutató munkatársa tartott előadást az egybegyűlteknél. A mű Lisztnek Jókai A holt költő

szelme című balladájára komponált melodramájának témáira épül, melyet azonban sokan méltánytalanul tartottak Petőfivel szemben, paródiát is írtak rá. Liszt és Petőfi valószínűleg soha nem találkozott egymással, bár dokumentált, hogy a költő 1840. február 18-án eltávozást kért, hogy részt vehessen Liszt soproni koncertjén. A Petőfi szellemének 1877-ben készült el kétkezes és négykezes zongoradarabként, s szöveg híján immár Liszt sokkal személyesebb Petőfi portréját jeleníti meg az értő közönség számára.

A konferencia első felének záró prezentációját Bokor Lillától, a múzeum legifjabb kutatójától hallgathattuk meg, aki Liszt A pusztá keserve (közismertebb néven Pusztá-Wehmut) című darabjának kiadástörténetéről mesélt. Ez a Liszt-autográf talán az összes közül a legtöbb kérdést felvető kézirat, hiszen keletkezésének pontos körülményeit és publikálásának dátumát sem ismerjük. Az utóbbi évtizedekben még szerzősége is kétséges volt – a mű ugyanis egy 1960-ban szlovák kéziratok között megtalált, Ludmila Gizycka-Zamoyska grófnő által írt kompozíciónak szinte egyazon képmása. Liszt valószínűsíthetően 1879 tájékán, a grófnő művének korrektúrázása céljából vethette papírra, két pél-

dányban. A kompozíció, melynek témája Lenau egy verse (Die Werbung), a zeneszerzőt saját elmondása szerint az V. magyar rapszódiaira emlékeztette.

A szünetet követően a második szekciót Peternák Anna és Szabó Ferenc János közös előadása nyitotta, melynek témájaként Liszt Elfelejtett románca (Romance oubliée) szolgált. Az 1881-ben először kiadott mű egy 1843-as fiatalkori románc többszörös átdolgozása. Az újonnan előkerült kéziratok elemzése – a darab zongora kétkézes verziója, illetve a mű brácsa-zongora változatának másolói tisztázata – egyrészt új adalékokat szolgáltat a Romance oubliée eddig ismert keletkezéstörténetéhez, másrészt kissé át is rendezi azt, ugyanis a szerzői kézirat alapján majdnem teljes egészében felfejtethető a kései változat keletkezésének legkorábbi fázisa, egy eddig ismeretlen Liszt-zongoradarab. Szabó Ferenc János élő zongorajátékkal demonstrálta az előadottakat, melyek az előadás első felében a darab zenei elemzését, második részében pedig elsődlegesen a darab címét, az elfeledett jelzőt taglalták. Így többek között azt is megtudhattuk, hogy a keletkezés idején Liszt magát is elfelejtve érezhette, s e műve inkább egy lelki folyamat megjelenítése, nosztalgia a fiatalkori gondolatai iránt. A mester e késői alkotása Berlioz Harold en Italie című darabjával, illetve Byron Childe Harold zarándokútja című művével is szoros kapcsolatban áll.

A Magyar Királydal két kéziratának, a zenekari verzió autográfjának és a négykezes zongora verzió Liszt által javított másolói kéziratának eredettörténetét állította előadásának középpontjába Watzka Ágnes zenetörténész. A művet Liszt eredetileg a Magyar Királyi Operaház megnyitójára írta, de politikai okok miatt Podmaniczky Frigyes elutasította a bemutatását, melyre végül csak 1885. március 25-én került sor. Liszt élete során számos nemzeti himnuszról készített átíratot, így a Rákóczi-induló, a Marseillaise, a God save the Queen, a

Szózat és a Himnusz dallamát is feldolgozta. A Magyar Királydal nemzeti himnusznak, a Gott erhalte magyar párjának szánta, de sajnos nem honosodott meg ebben a formában, s hamar feledésbe merült. A Liszt halálának 50. évfordulójára rendezett jubileumi ünnepségek alkalmából, 1936-ban Kerényi György a kuruc szabadságharcot idéző szöveggel, Magyar Ünnepi Dal címmel mutatta be. 1951-től 1982-ig újabb átdolgozott hazafias szöveggel jelent meg több kiadásban, míg Liszt halálának centenáriuma, 1986-ban Lukin László ismét a kuruc szabadságharc szövegkörnyezetébe emelte a művet. A most megtalált két kézirat az eredeti műnek egy korai változatát tárja elénk, mely jelentősen eltér a nyomtatásban kiadott változattól.

A konferencia záró előadását Spischak Dávid tartotta, aki Liszt Ferenc Mosonyi Grabgeleit című darabjáról és annak kéziratáról beszélt elsődlegesen a zenész szempontjából, lévén zenetörténész szakmája mellett maga is nagybőgős, akár Mosonyi Mihály is volt. Liszt egyik legjobb barátja 1870. október 31-én váratlanul elhunyt, s ekkor komponálta barátjának e gyászmenetet. Mosonyi, eredeti nevén Michael Brand olyannyira közel állt a mesterhez, hogy Liszt vele tervezte megkomponálni az Esztergomi Misét is, s az 1867-es Koronázási Miséről is Mosonyi készített kézzel írott másolatot. A művet először 1871-ben adta ki a Tábornszky & Parsch kiadó, mely 1885-ben végül Liszt Magyar Történelmi Arcképek című ciklusába is bekerült. Az előadásból, mely zenei betétekben is bővelkedett, megismerhettük a magyar skála szerepét Liszt kompozícióiban, s e gyászmenet záróakkordjait is, melyek inkább a továbbvezetést szelítetik, ezáltal is a halál, a lezárás helyett a felszabadítás, a végtelenség irányába mutatnak. Ez a befejezőmód az Arcképek sorozat többi darabjára is, így a Petőfi, Teleki, Eötvös, Vörösmarty és Széchenyi emlékének szentelt művekre is jellemző.

Keszler Patrícia

A MŰVÉSZET ÉS A TUDOMÁNY MEGÚJULÓ VILÁGKÉPE

– fókuszban a kreativitás fejlesztése és a zenepedagógia –

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem öt kara (BGGYK, BTK, PPK, TÓK, TTK) közös szervezésében, a Bölcsészettudományi Kar rendezésében, **2018. május 24. és 26. között** tudományos konferenciát szervez az ELTE Bölcsészettudományi Karán, a Trefort-kertben (1088 Budapest, Múzeum krt. 4). A konferencia elnöke: Dr. Bodnár Gábor egyetemi docens, a BTK Zenei Tanszékének vezetője.

A rendezvényre **négy művészeti ág: a dráma, a tánc, a vizuális művészetek és a zene, valamint a gyermek- és ifjúsági kultúra** oktatóit, kutatóit, a művészeket és a tanárképző szakembereket egyaránt várjuk. Célunk a művészetpedagógia területén születő innovációk és kutatási eredmények bemutatása, a művészeti ágak szakemberei közötti kapcsolatok erősítése és új kutatási, fejlesztési programok szerveződésének elősegítése.

A konferencia központi témája 2018-ban a zenei nevelés, ezen belül a kreativitás fejlesztése és a fejlesztő programok értékelése.

INFORMÁCIÓK: mpk_ewae2018@btk.elte.hu, WEBOLDAL: <http://mpk.elte.hu>

Művészet és oktatás – a művészet oktatása

II. Zenepedagógiai konferencia

A hagyományteremtő szándékkal alapított konferencia második alkalommal adott lehetőséget a zenepedagógiával foglalkozó kutatók, előadóművészek, tanárok szakmai eszmecseréjére. Ennek érdekében a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Humán Tudományok Doktori Iskola Nevelés- és Művelődéstudományi Doktori Programja, MTA DTB Nevelés-, Művelődéstudományi és Pszichológiai Szakbizottság, a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar és a Jövő Művészetéért Alapítvány tudományos konferenciát szervezett 2018. március 2-án A Debreceni Akadémiai Bizottság Székházában.

A négy nemzetet képviselő **Tudományos Programbizottság** tagjai Magyarország mellett Románia, Szlovákia, Észtország és Lengyelország elismert szakemberei voltak.

Csernoch László, a Debreceni Egyetem tudományos rektorhelyettese szerint „a művészet oktatása és az oktatás művészete szorosan összefügg. Amellett, hogy a gyermekek zenei, hangszerezési technikája folyamatosan fejlődik, fontos az is, hogyan alakul eközben a művészet iránti szeretetük, a világlátásuk.”

A konferencia megnyitóján a zene személyiségfejlesztő hatásának jelentőségét hangsúlyozta Szabó László Tamás, a Bölcsészettudományi Kar Nevelés- és Művelődéstudományi Intézetének professor emeritusa is. „Gyermekkorom varázslatos élménye a kaleidoszkóp, amely a színes formák változatos csodavilágát varázsolta a szem elé, amikor – kissé megrázza – újra és újra belekukkantott az ember. Ehhez hasonló gazdag, változatos, „színes kép” tárul az olvasó elé, amikor a zenepedagógiai konferencia előadástémáit, címeit tanulmányozza. Megtapasztalhatjuk, hogy nemcsak a látható, hanem a hallható világ is lenyűgöző változatosságban juttat minket élményhez.”

A hazai, szlovákiai és romániai intézményekből érkezett harminchat előadó harminc előadása bizonyította a művészeti oktatás sokszínűségét. A kutatók és tanárok pszichológiai, pedagógiai, társadalmi és gazdasági aspektusokból is vizsgálták a zenei oktatást a következő témakörökben:

- Nemzetközi összehasonlítások a zenepedagógiában
- Hagyományok és alternatívák a zeneoktatásban
- A művészeti oktatás jelene és perspektívái
- Inter- és multidiszciplinaritás a zeneoktatásban
- Szak módszertani kutatások a megújuló zenepedagógiában
- Zenei ízlésformálás, a zenehallgatás pedagógiája
- Digitális forradalom a zeneoktatásban
- A zenepedagógia szerepe a művészeti nevelésben és az egészséges életmódban
- A zenepedagógia eredményei a komplex művészeti nevelésben

A lelki egészségre gyakorolt hatás mellett beszámoltak többek között az ének-zene oktatás jelenéről és jövőbeli lehetőségeiről, a humor szerepéről a zenében és a zenei nevelésben, valamint a zenei előadás vizuális megjelenéséről és a zenészek munkakörülményeiről. A konferencián bemutatott kutatási eredmények a művészeti nevelés minden szintjét érintették, az óvodától az alapfokú intézményeken és szakgimnáziumokon át a felsőfokú professzionális képzésig. A különböző pedagógiai módszerek és módszertani megújulások, digitális oktatóprogramok mellett fókuszáltak az extrakurrikuláris zenei eseményekre, nem kerülve meg olyan témakört sem, mint a stresszoldó, szorongásoldó szerszámok problémáit, a koncertező, professzionális muzikusok körében. A kutatások eredményei többek között feltárták azt is, hogy a zenei felsőoktatásban tanuló fiatalokat fejlettebb szociális képességek, erősebb érzelmi kontroll, pozitívabb gondolkodás és nagyobb kitartás jellemzi, mint az egyéb tudományterületek hallgatóit.

A találkozó inspiráló szakmai környezetet teremtett a jelenlévő szakembereknek és érdeklődőknek, kiváló alkalom nyílt az új kutatási eredmények bemutatására és megvitatására. A konferencia megrendezésének kiemelt célja volt, hogy a materiális értékek felé orientálódó társadalmunk megismerje a zenei nevelésben rejlő láthatatlan erőforrásokat, amely segítséget nyújt egy műveltebb, empatikusabb, magasabb érzelmi intelligenciával rendelkező ifjúság neveléséhez.

Dr. Váradi Judit
a konferencia elnöke

FOTÓ: GADÁCSI ALBERT

Fémből, fából formált hangok

Hangszerész-helyzetkép egy kiállítás ürügyén

Kecses ívek, szemgyönyörködtető színek, s hihetetlen hangok. A kiállított instrumentumok látványra is lenyűgözőek, de kézbe fogva, megszólaltatva válnak teljessé. Április első hétvégéjén már hetedik alkalommal várta a Fonó Budai Zeneházban az érdeklődőket a Wine & Violin, a Hegedűkészítők Szalonja. A hegedűk, brácsák, csellók, vonók tárlata mellett a mesterek kerekasztal beszélgetése is szerepelt a programban, amelyen szó esett ennek a hivatásnak az örömeiről és az árnyoldalairól is. A bemutató kapcsán érdemes hát áttekinteni a mai magyarországi hangszerész-helyzetet.

„Mindenképpen olyan környezetet szerettem volna találni ennek a kiállításnak, amelyben a muzsikás és a hangszerész is kellemes, meghitt miliőben találkozhat a hangszerekkel és magával a zenével. Ahol jobban megérthető, miként születik meg egy-egy hangszer, s ismét elgondolkodhatunk az univerzum azon enigmáján, hogy a hangszer keresi meg a megszólaltatóját, vagy a zenész a neki való hangszert” – mondja Faragó-Thököly Márton, a szalon életre hívója, aki maga is hegedűkészítő. Hozzáteszi, hogy ha már megtalálta a gazdáját, akkor a hegedű nem felejt, hordozza az összes előző muzsikusa hatását. Ezzel szemben egy új instrumentumnál a zenésznek magának kell „kifűrészelnie” a megfelelő hangzást, s a hegedű azt adja vissza, amit megszólaltatója beletesz. „Legtöbb esetben a kitisztult énjét képviseli a hangszer, ami egyben közvetítő/ médium szerepet tölt be.”

„Tévhit az, hogy borban és hegedűben csak a régi jó. Egy új mesterhangszer is szólhat úgy, akár egy több száz esztendeje készült olasz darab, arról nem is beszélve, hogy sokszor jobban meg is felel a mai igényeknek.”

Elmeséli, hogy akkor születnek a legjobb hegedűk, amikor folyamatosan ápolat, jó kapcsolat, s rendszeres kommunikáció alakul ki a muzsikás és a hangszerkészítő között, hiszen így válnak érthetővé azok az apró, finom beállítások, amelyeket a zenész igényel. De az ilyen közös munkára ritkábban van lehetőség, a hangszerek többsége nem megrendelésre születik. Egy hegedű három hónap alatt készül el, s az, hogy hogyan talál gazdára, sok min-

dentől függ. Sokszor a zenekarok az alapján döntenek a beszerzésről, olyan instrumentumokat választanak, amelyek befektetésnek is jók, nem biztos azonban, hogy ezek szólnak a legszebben... Hozzáteszi, hogy ma már a zenészek közül is egyre többen választanának modern mesterhangszereket, sokszor ők maguk hívják fel az együttesek figyelmét egy-egy pályázati lehetőségre. Hiszen – jó esetben – sok-sok évre szóló döntés ez, s az új darabokhoz a mester a nevét és életre szóló garanciát is ad.

„A zenész sokszor a szemével hall, ezért mindig nagyon fontos az esztétikai tálalás is...” mondja még mosolygva Faragó-Thököly Márton.

A Fonóban a mostani tárlaton mellette még Adonyi Iván, Bárdi Szabolcs, Etzler Bernd, Kovács Tibor, Ficsor Gergely, Gollob Balázs, Guminár Tamás, Héjja János, Holló Bence, Kőrösi Ferenc, Lakatos László, Nagy András, Popara Nikola, Székely Márton hangszerei, vonói kerültek az asztalokra, s az érdeklődők kezébe.

A szervező arról is beszámol, hogy mindig olyan mesterek meghívására törekszik, akik nem kereskedők, hanem valóban a hangszerek készítéséből, javításából élnek, s a minőségi iskolát képviselik. Itt mindenki ismeri egymást, sokan korábban mester-növendék kapcsolatban álltak, s a nívó iránti igény is összeköti őket. Faragó-Thököly Márton most – ahogy minden eddigi szalon alkalmával is – arra törekedett, hogy a nagynevű alkotók mellett a fiatal tehetségeknek is bemutatkozási lehetőséget nyújtson.

A szervező-hegedűkészítő arról is mesél, hogy egykori osztálytársai közül mára sokan lemorzsolódtak, eltűntek a szakmából. Ha ugyanis valaki elvégzi az iskolát, akkor ahhoz, hogy meg is tudjon éli a hangszerkészítésből, még legalább tíz esztendőt kell áldoznia. S még ennyi év után is csak azt mondhatja el, hogy valamit tud a szakmáról. Aztán jön a következő és a következő évtized... Egy jó hangszerész az élete végéig tanul.

Faragó-Thököly Márton idén a hegedűkészítők mellett egy olasz hangszerfa-kereskedőt is meghívott, aki szintén bemutatót tartott az érdeklődőknek. (A kereskedő fedezte fel a neten a kiállítást, s maga jelentkezett, mert kíváncsi volt a magyar hangszerekre és borokra.) A szakma ugyanis a faanyag kiválasztásával kezdődik. Ekkor dől el, hogy az adott fából milyen instrumentum születik...

Fotó: LASKOVITY J. ERVIN

Hogy ezek a modern mesterhangszerek hogyan szólnak az avatott kezekben, megtudhatták azok, akik meghallgatták az esti koncertet, amelyen Kokas Katalin és Kokas Dóra játszott, s Kelemen Barnabással kiegészülve próbálták ki a kiállított hegedűket, brácsákat, s még egy gordonkára is sor került. A publikum pedig meggyőződhetett arról, hogy a függöny mögötti játéknál sokszor nem derül ki, hogy a több száz esztendő vagy a modern mesterhangszer hangja szól...

A koncert előtt sor került egy érdekes kerekasztal-beszélgetésre is. Mohácsi Szilvia moderálásával Ficsor Gergely, Guminár Tamás, Kőrösi Ferenc, Etzler Bernd cserélt eszmét ideális hangzásról, modern és hagyományos technikákról.

Többektől elhangzott, hogy a hangszerkészítés során a mester fejében él egy kép az ideális hangzásról, amit szeretne elérni, de persze ez nagyon nehezen megvalósítható. Volt, aki azt mondta, az ideális hangzású hangszerről a zenész azt képzei, az az instrumentum az, amellyel nagyon keveset kell dolgozni... Abban pedig egyet értettek a mesterek, hogy a műhelyekben műtárgyak készülnek, művészi jellegű használati tárgyak.

Volt, aki úgy vélekedett, ma ismét a hangszerkészítés jó korszakát élik, sokan tanulnak külföldön így az ottani tapasztalattal ötvöződik a hazai tudás. Arról, hogy mennyire változott, lett modernebb a technika, elhangzott, hogy háromszáz évvel ezelőtt történt a hegedűkészítésben az utolsó újítás, s e téren nem kellenek számítógépek, az akkori metódusok alapján érdemes ma is dolgozni. Minden korszaknak megvannak a maga ötletei, de mégis, a tradíció marad. Az új technológia leginkább a javítások terén jelenik meg. Bár volt, aki úgy vélekedett, hogy érdemes azért figyelemmel kísérni a

megjelenő újításokat, elmenni a különböző kiállításokra, s a kollégákkal is beszélgetni az új tapasztalatokról. A beszélgetésből kiderült az is, a vonónál is akadt az eltelt évszázadok alatt változás, más lett a hossza, súlya, s míg régen a hegedűkészítők gyártották, ma már külön műhelyekben születik. Ennél az eszközknél elfogadottabb a modern anyagok használata, ráadásul a karbonnal készült darabok jobban bírják például a zeneiskolai igénybevételt is.

Szó esett a piacról is, arról, hogy az olcsó kínai hangszerek mekkora teret nyertek Európában, s a muzikusok a minőségi hangszert is minél alacsonyabb áron keresik. Nem könnyű a hegedűkészítők dolga, hiszen az antik darabokkal kell versenyezniük, s száz modern hegedűből kettő olyan akad, amely szólistának is megfelelő. Ráadásul a magyar zenészfizetések sem igazán segítenek abban, hogy a muzikusok drága darabokat vásárolhassanak maguknak.

A hegedűkészítők azt is tapasztalják, hogy a zenekarok sokszor átalakított manufaktúra hangszereket vásárolnak... Így a gyári instrumentumokkal, kínai árakkal kell versenyezniük, s a mester daraboknak pedig az olasz minőséggel. De azért az általános vélekedésük az volt, hogy minden kategóriájú hangszer megtalálja a maga helyét. A mesterek abban is egyetértettek, hogy a legjobb, ha személyre szabottan készíthetnek hangszert, amikor magától a művésztől tudják meg, hogy neki mi az elképzelése, hangigénye.

A vonókészítéssel foglalkozó Etzler Bernd pedig arról beszélt, a vevőknek mindig szívesebben mutat több darabot, mert úgy véli, olyan ez, akár a párválasztás, mindenkinek meg kell találni a hozzá illő igazit...

R. Zs.

„Ez egy kézműves hivatás...”

Lendvai Tamás szakmai utakról, központi műhelyről, s a hangszerész felsőfokról

Ahogy az ember felfelé gyalogol a Hangszerésképző emeletére a Régi Zeneakadémián, a Fonóban rendezett hangszerbemutató néhány kiállítójának is hamar megtalálja a portréját a falon. A lépcsőfokok mellett ugyanis a mesterek fotóit láthatja a látogató. Hogy hány új képpel bővül majd a sor, s mitől függ, hogy a végzett növendékek milyen utat járnak be, arról az iskola szakképzési vezetőjével, a címzetes igazgatóval, Lendvai Tamással beszélgettünk, aki az intézmény alapítása óta részt vesz a munkában. A közel három évtizedes történetükről, valamint a továbblépés lehetőségeiről is szót ejtettünk.

■ *Semmelweis Tibor indította el annak idején az iskolát, s akkor már Ön is tagja volt a tantestületnek... Milyen érdeklődés övezte ezt az új intézményt?*

– A képzést a Kaesz Gyula Faipari Szakiskolából hoztuk át, s 1991-ben született meg a Hangszerésképző, ahol a szakirányú tanároknak köszönhetően egyre job-

ban kiteljesedett az oktatás. Évről évre bővült a paletánk. A kezdeti időszakról nem emlékszem adatokra, két és fél év elteltével azonban már én voltam az igazgató, így a felvételt is figyelemmel kísértem, s akkoriban sokszor négy-hatszoros volt a túljelentkezés a kb. huszonöt helyre. Mára ez a szám csökkent, de még most is

több az érdeklődő, mint akit fel tudunk venni, már csak amiatt is, mert a Zeneakadémiával, a Kamarával és a Magyar Hangszerész Szövetséggel közösen úgy döntöttünk, nem minden esztendőben indítunk új évfolyamot. Két év után mindig egy év szünet következik. Így a három évfolyamból mindig csak kettő tanul.

■ Kik jelentkeznek ma hangszerésznek?

– Nagyon vegyes a kép. Akad, aki úgy jön el hozzánk, hogy még életében nem járt hangszerész műhelyben, van, aki arról beszél, hogy mennyire a zene bővületében tölti a napjait, és ekkor nekünk kell elmondanunk, hogy azért mi nem muzsikusokat képzünk... Ez egy kézműves hivatás, ahol a gyakorlat a leglényegesebb. Vannak persze sokan olyanok is, akik nagyon érdeklődőek, jól felkészültek, elkötelezettek, és hajlandók akár éveket is várni, hogy bekerüljenek a megfelelő műhelybe.

■ Milyen arányban választják a levegős és a húros irányokat?

– Az utóbbi években kissé nőtt a levegős szakmák iránti érdeklődés, a létszámot tekintve azonban ez egy-két plusz növendéket jelent. A gitár is nagyon kedvelt hangszer, ennek köszönhetően sokan érdeklődnek a pengetős szakma iránt. Korábban sokat dolgoztunk azért, hogy kilenc szakmára jelentkezhessek a fiatalok, s végre volt külön vonós, pengetős és vonókészítő szak, sőt, a nemrég Hungarikumnak minősített cimbalom is külön szakmában létezett... Persze, az általános hangszerész intelligenciához hozzátartozik, hogy kicsit minden területhez kell értenie a tanulóknak, így a saját szakja mellett mindenki képet kap a többi hangszer alapjairól is. Sajnos most már nem olyan nagy a lista, néhány éve a szakképzési törvénykezés ugyanis úgy döntött, hogy a kilenc szakmát ötre kell csökkenteni. Egyes területeket kénytelenek voltunk összevonni, másokat pedig kihagyni. Ma már nincs például külön cimbalmos vagy ütős szak, míg összevonták a vonós/pengetős/vonókészítőt...

■ A vizsgát tevők mekkora hányada talál napjainkban állást a szakmában?

– Kevesebben, mint ahányan végeznek, de azért a döntő többségük hangszerész lesz. Egyébként még a korábbi évtizedekben sem tudta az összes végzettet befogadni a szakma... Az is előfordul, hogy valaki nem főállásban, hanem más hivatás mellett foglalkozik hangszerészettel. Az utóbbi időben kezdenek olyanok is jelentkezni, akik hobbiból szeretnék megtanulni a hangszerészetet, és hajlandók is ezért áldozni. Régebben is jöttek hozzánk felnőttek tanulni, a számuk azonban nő, most például lesz egy 73 esztendőes tanulónk is... Hogy kb. 25 főt veszünk fel, az nem csupán a mi rostánkon múlik, a befogadó műhelyek száma jelenti a szűk keresztmetszetet, hiszen csak azokat tudjuk felvenni, akiknek megvan a gyakorlati helyük. Jelenleg 25-30 mű-

helyben fogadnak növendékeket. Ezért is lenne jó, ha végre megszülethetne egy központi tanműhely, ha erre is áldozna az oktatás. Ugyanis napjainkban, amikor például 3 milliárd forintot költ a minisztérium arra, hogy az iskolák hangszerhez jussanak, arra is gondolni kell, hogy ezeket az instrumentumokat karban kell majd tartani... Szükség van szakértőkre a selejtezés terén is, és arról sem feledkezhetünk el, hogy jelentős az a hangszerpark, ami nincs kihasználva, a hozzáértőknek kellene ennek is megtalálnia a megfelelő helyét. Hiszen pl. ami nem felel meg egy konzervatóriumnak, annak az instrumentumnak értő javítást követően még jó hasznát vehetik egy zeneiskolában. Egyszerűen kialakulhat egy olyan helyzet, hogy kevésnek bizonyul az elérhető szakember... Egyébként azt is nagyon örömdetes tendenciának tartom, hogy a fenntartók, pl. a Tankerületek – az adott zeneiskola növendékszámához igazítva – egy vagy akár több hangszerészt is alkalmaznak.

■ Ez nagy előrelépést jelent...

– Így volna, ha jól működne. Jelen pillanatban kénytelenek az iskolák felvenni valakit, de nem hangolják össze a tevékenységüket, pedig igazán hasznos lenne, ha a közeli területen működő iskolák közül az egyikben vonós, a másikban fúvós, a harmadikban pedig zongorára szakosodott hangszerész dolgozna, s közösen oldanák meg az intézmények hangszerjavításait... Ezzel sokkal jobban járna a zenésztársadalom és a szakma is. Érdemes volna hát ezt a területet kicsit jobban szabályozni, de úgy, hogy ne gúzsba kösse az érintetteket, hanem segítsen a lehetőségek ésszerű kihasználásában. Emellett még az is gondot jelent, hogy ezekhez az állásokhoz általában minimálbér társul, miközben a hangszerész milliós értékű hangszerparkot felügyel... A karbantartáshoz a saját szerszámaikat, műhelyét használja, vállalkozóként egészen más díjazással, mint alkalmazottként.... Nem is beszélve arról, hogy a zeneiskolában mennyire fontos, hogy ne egy roncs mellé ültessük a gyereket. Nagyon érzékenyek ugyanis erre, meghatározó élményt jelent a kicsiknek a külső és a szép hang, ez határozza meg, hogy van-e, lesz-e kedvük az adott hangszeren muzsikálni.

■ Milyen utat járnak be a végzett növendékeik? Mennyire jellemző, hogy azonnal saját műhelyt nyit valaki?

– Erre mindig azt mondom, mindenkinek jogában áll saját praxist indítani, de azért a három év csak egy alap, utána még szükség van öt év gyakorlatra, hogy valaki jelentkezhesen a mestervizsgára. Közben egy olyan új tendencia is kialakult a három éves képzés kényszerből 2+1 évvé változtatása kapcsán – miközben mi nagy nehézségek, sok küzdelem árán értük el, hogy a képzés, mint sok helyen a világban, hároméves legyen –, hogy akadnak olyan növendékek, akik beérik két esztendővel. Ha az első két évet elvégzi valaki, akkor már gyakorló hangszerkészítő lesz, esetleg találhat munkát. Ha valaki

nem akar később tanulót foglalkoztatni, mestervizsgát tenni, akkor számára ez is járható út... Bár mi, az oktatók és a szakmában dolgozók nem örülünk a félkész, félművelt „kollégák” megjelenésének. Sokan vannak persze olyanok is, akik a három éves alapképzést követően elkezdik járni Európát, a neves műhelyeket, gyárakat. A tanulóknak ma már jelentős része felméri, hogy az egyik legfontosabb tantárgy az idegen szaknyelv, s ha nem is évekre, de több hónapra beállnak valahová tanulni, és számos tapasztalattal térnek haza. Van, aki saját műhelyt nyit, de akadnak olyan műhelyek is, ahol a tanulók kezdettől tudják, ha elvégezték az iskolát, utána is folytathatják a munkájukat az adott helyen. Van, ahol a továbbfoglalkoztatásra nincs lehetőség, de ezt már akkor tudja a fiatal, amikor jelentkezik. A mesterek között akadnak olyanok is, akik már keresik azokat a tehetséges ifjú növendékeket, akik továbbviszik a műhelyüket. Több út áll hát a fiatalok előtt, mindenki meg tudja találni a számára leginkább járhatót. Én jelen pillanatban azért küzdök, hogy ennek a szakmának is legyen felsőfoka. Talán a Zeneakadémián majd arra is nyílik lehetőség, hogy a Hangszerészképzőben elsajátított tudást a diákok továbbfejlesszék, s az első három esztendő követő időszakban olyan plusz képzést kapjanak, amellyel pl. a hangszer-restaurátor vagy a hangszer-szakértői szakot végezhetik el. El tudom képzelni azt is, hogy aztán a felsőfokú képzés és a mesterképzés összeolvad. Szomorú, hogy a mai mestereknek nincs joguk arra, hogy azt írják, a legmagasabb szintű tudás birtokosai, miközben alkotásaik valójában sokszor elérik a felsőfokot...

■ Egy korábbi interjúban említette, az is nagyon lényeges, hogy a zenészek partnerként tekintsenek a hangszerészekre. Ebben segít, hogy a Zeneakadémián tantárggyá vált a hangszerismeret.

– Fontos volt, hogy a Hangszerészképző a Zeneakadémia része lett, hiszen így sokkal szorosabb és partneribb az együttműködés. Nagy büszkeségem, hogy sok éves nemes harc után elértük, a zenészek számára kötelező legyen a hangszerismeret tantárgy. Persze az jobb volna, ha néhány szakon nem zenetanárok, hanem tényleg hangszerészek tanítanák... Ugyanis azok, akik nap mint nap hangszerekkel foglalkoznak, másként, más szemléletmóddal mutatják be a hangszerek történetét, felépítését, működését, javítását, akusztikáját, esztétikáját, lehetőségeiket és korlátaikat. Így egészíthetné ki egymást a zenei és hangszerész gondolkodásmód. Jó esetben egyébként az intézmények, együttesek is felismerik, hogy érdemes a hangszervásárlásnál a hangszerészt is magukkal vinni.

■ Miben változott a képzés, milyen újítások jelentek meg az utóbbi években?

– Figyelemmel kell kísérni, hogy mi minden történik a világban, s a gondolkodás szintjén is elkerülhetetlen, hogy a kor- és korszakfüggő újításokat is tanítsuk. A vo-

nós szakmára persze igaz egyfajta konzervatív nimbusz. Komoly vitákat generál, hogy lehet-e például szénszálas lelket használni... Persze nem célszerű egy régi mesterhangszer esetében ilyen anyagokat alkalmazni, de tudomásul kell venni, hogy készülnek már műanyag instrumentumok is, ahogy létezik digitális zongora, és ezeknek is megvan a maguk létjogosultsága. De az is egyértelmű, hogy ma Magyarországon kiváló hangszerészek dolgoznak, akik valóban olyan mesterhangszereket készítenek, amelyek vetekednek a több száz éves darabokkal is. Sokszor látni, hogy egy-egy intézmény nagynevű német hegedűket vásárol, hogy letudja a beszerzést, aztán ezek a raktárban porosodnak, mert senki sem akar rajtuk játszani... Pedig azok, akik kipróbálnak egy modern mesterhegedűt, gyakran azt a kérdés teszik fel először, hogy milyen egykori, neves olasz műhelyben készült, mert olyan a megjelenése, hangja... Érdemes hát a hazai műhelyekben is körülnézni. Azt sem szabad elfelejteni, hogy amit az intézmények karbantartásnak vélnék, az nem ugyanaz, mint amit erről egy hangszerész gondol... Sok helyen megesik, hogy évekig nem hangoltatnak, miközben erre minden esztendőben szükség lenne legalább kétszer, ahogy időről időre kalapács- és tengelycserére is, hogy csak a zongorát említsem. Egy átlagos zeneiskolában öt-tíz évente szükség volna egy karbantartó javításra, olykor generáljavításra. Arról nem is beszélve, hogy egy komolyabb európai hangversenyteremben nem csak hangolnak, hanem minden alkalommal intonálnak és utánszabályoznak is. Nálunk ez nem fér bele sem az időbe, sem az anyagi keretbe... Ahogy az is egyértelmű, hogy nem kerülhet ugyanannyiba egy koncerttermi hangolás, mint egy zeneiskolai. Nincs arányban az, amit teszünk a hangszerért, s az, amit elvárunk ezektől az instrumentumoktól. Bár nagyon sok helyen az utóbbi időben már pozitív változások tapasztalhatók, az anyagi lehetőségek azonban még mindig szűkösek...

■ Hogyan látja, hangszerészek terén hogy állunk? Túl-vagy alulképzésről beszélhetünk?

– Sokan megköveznek majd, s azt mondják, ez iskolai gondolkodás, de úgy vélem, a számokat tekintve minden rendben. Ha lenne igény rendesebb, rendszeresebb karbantartásra, még több hangszerész állásban tartására, akkor a végzett hallgatóknak több lehetőségük volna, kevesebben hagynák el a pályát, s mennének külföldre. Ahhoz azonban, hogy többen tudjanak a hangszerészetből megélni, arra van szükség, hogy az igények is nőjenek. Faramuci helyzet, hogy mi itt, az iskolában néha több elméleti, gyakorlati tudást várunk el, mint amire aztán a mindennapi életben a frissen végzett hangszerészeknek szükségük van... Fontos volna, hogy mindenhol magasabbra tegyék a mércét.

(A következő számban újabb hangszerész mesterek beszélnek arról, milyennek látják a szakma mai helyzetét.)

R. Zs.

Globális felmelegedés – és még mindig 440 Hz?

Es erhub sich ein Streit. Johann Sebastian Bach 19. számú kantatájának címe akár egy végeláthatatlan szakmai vita jelképes zenei kezdetét is jelenthetné. Ez a vita az egységes hangolás hangmagasságának tárgyában alakult ki, amelyben annak ellenére sem jött létre megnyugtató kompromisszum, hogy a témában utoljára 1939-ben Londonban rendezett nemzetközi konferencia (International Federation of the National Standardizing Associations) 20 °C-os környezeti hőmérséklet fennállása esetén határozta meg a 440 Hz rezgésszámot.

Az ideális és autentikus hangolás hangmagasságáról évszázadok óta különböző fórumokon zajló viták többek között filozófiai, antropológiai és matematikai megközelítésben tárgyalják a kérdést.

Az opera történetében hosszú időn keresztül minden az énekesek körül forgott. A korabeli operákat ugyanis az énekesek adottságaira komponálták, hogy különleges képességeik maradéktalanul érvényre jussanak a kifejezetten számukra írt áriákban. Az énekeseket az opera középpontjába helyező hagyomány még Mozart idején is létezett.

Azokkal a társadalmi változásokkal, amelyek a Francia Forradalom után az egész 19. század folyamán, sőt még a 20. században is, a koncerttermek méretének és a zenekarok létszámának bővüléséhez, valamint a hangszerkészítés technikájának fejlődéséhez vezettek, együtt járt az énekesek kivételezett státuszának megváltozása, ezért egyre inkább a háttérbe szorultak. Különösen érzékeltes ez a paradigmaváltás Richard Wagner életműve tekintetében, ahol már nem az egyes operaénekesek, hanem a teljes mű állt az alkotás középpontjában. Wagner operáinak jelentős része olyan időszakban keletkezett, amikor a zeneszerző száműzetésben élt, vagyis nem állt napi kapcsolatban énekesekkel, akiknek közreműködésével az egyes énekszólamokat kipróbálhatta és kidolgozhatta volna. Önmagáért beszél a Trisztán és Izolda példája, amelynek az ősbemutatója számos helyen meghiúsult, mivel az énekesek csak nagy nehézségek árán, vagy egyáltalán nem voltak képesek elsajátítani a szólamokat. Az 1860-as évek elején a bécsi udvari operában a bemutatót 77 próba után, a mű előadhatatlanságára hivatkozva mondták le.

Nemcsak Wagner volt az, aki már nem vette túlságosan figyelembe az énekesekkel szemben támasztott követelményeket. 1905-ben a *Salome* drezdai ősbemutatójának előkészítéskor, az első zongorás próbát követően az énekesek jó része visszaadta szerepét, mivel kezdetben úgy tűnt, hogy elénekelhetetlen.

Amennyiben a hangolási magasság kérdését fiziológiai tekintetben tárgyaljuk, az első kérdés, ami természetszerűleg adódik, hogy vajon a hangmagasság emelkedése esetén az énekesnők vajon ki tudnák-e még énekelni a legmagasabb hangokat. E kérdésre egyértelmű igen a válasz. A Freiburgi Zenei Orvosi Intézet kutatócsoportjának fiziológiai kutatásai során Matthias Echternach professzor bebizonyította, hogy azoknak a koloratúr szopránoknak, akik az Éj királynője áriájában a négyvonalas f hangot még könnyedén képesek kiénekelni - ami 440 Hz-es hangolású a' hang esetén 1397 Hz -, a hangrészük másodpercenként ténylegesen 1397-szer nyit és zár. Ezek a koloratúr-szoprán éne-

kesnők ráadásul még magasabb hangokat is meg tudtak szólaltatni: a kísérletek során hangszálaik a négyvonalas g hangon, vagyis 1568 Hz esetén is stabil rezgést produkáltak. Tehát nem az abszolút hangmagasság tűnik az elsődleges problémának. Fiziológiai tekintetben azonban további három paraméterrel is számolnunk kell: a hangfekvéssel, a váltóhangok regiszterének frekvenciájával, és a hangerővel.

Sok művész – hangszeresek és énekesek egyaránt – megszólalt a hangolási magasság kérdésében. Csaknem mindegyik állásfoglalás legalább a kamarahang 440 Hz-es felső határának megtartása vagy esetleges további leszállítása mellett érvel. Számos művész írta alá a világ valamennyi tájáról azt a petíciót, ami a kamarahang 432 Hz-re történő csökkentését javasolja. A „Zene és klasszikus esztétika – a tudományos hangolás (c' = 256 Hz) szükségessége” címmel 1988 áprilisában Milánóban tartott konferencia dokumentációjában pedig énekesek előadásait és ajánlásait jelentette meg az *Ibyikus* című folyóirat. Renata Tebaldi, a híres olasz szoprán többek között ezt írta: *Az ember mindig arra törekszik, hogy az éneklésnél helyén legyen a regiszterváltás, annak érdekében, hogy a magas hangokat akadálytalanul kiénekelhessük. Éveken át gyakoroljuk, hogy a hangot megfelelően pozicionáljuk.* Az újra pozicionálás technikailag megerősítő lehet, és károsítja a hangot. Ha mindehhez még az előbb említett harmadik paraméter, a hangerő emelkedése is társul, akkor egy koloratúr-szoprán például hirtelen azzal szembesül, hogy a középső légében is hangosabban kell énekelnie. Mindez ahhoz vezethet, hogy meg- illetve túlterheli a hangját. *Egyik zenekartól a másikhoz csapódunk* – írja Tebaldi a fent hivatkozott folyóiratba írt cikkében –, és *a hangolás minden alkalommal magasabb, mint a hivatalos a' = 440 Hz.* (...) Mindez egy zenekari muzsikusként számára is megterhelő, de képzeljük csak el, hogy mennyire megerősítő az emberi hang számára, amelynek mindenkor azonnal a zenekari hangmagassághoz kell igazodnia. (...) Művészi pályafutásom alatt minden szerződésemben kikötöttem, hogy a hangolásnak mindenkor be kell tartania a megegyezett a'=440 Hz hangmagasságot. (...) Az előadás után a karmester bejött az öltözőmbé, és megkérdeztem tőle: „Mondja meg az igazat! Milyen magas az a'?” Azt válaszolta, hogy 442-443 Hz. – Az előadás kezdetén talán még ez volt a hangolás, de a végén? – kérdeztem. – Azt nem tudjuk – felelte.

A melegben a fafúvós hangszerek kitágulnak, a hangmagasság pedig felmegy...”

Bernhard Richter cikkének rövidített változata
a *Das Orchester* című folyóirat 2017. évi 12. számából.
Pp 6-8. Fordította: Kaizinger Rita

Koncertekről

Miskolci Szimfonikus Zenekar – Nyíregyházi Cantemus Kórus – 2018.február 13.
Théâtre des Champs-Élysées, Paris

A jeges és kaotikus francia fővárosban két magyar együttes kínálja koncertprogramján a Champs-Élysées színházban a klasszika két nagy klasszikusát. Egy szikrázó életút végén, mintha csak csodálatos operáinak lenne egy felvonása, a *Requiem* és a szerző legutolsó szimfóniája együtt még jobban kifejezi a halálón túli megváltást.

Egyszerűen és szelíden indul a *C-dúr „Jupiter” szimfónia, No.41, K.551 Allegro vivace*-ja, mely hamarosan az elegáns hév és a kényes illem éles kettősségét állítja szembe. Quentin Hindley biztos kézzel, sóvárgón és robbanékonyan irányítja a Miskolci Szimfonikus Zenekart – mosoly a könnyek mögött. A hatás, amelyet a baljóst és éneklőt váltakoztató játék kelt, zavarba ejtő; ez hozza az első tétel valódi sikerét. Majd a pasztorális nyugalmú *Andante cantabile* megdermeszti a közönséget a teljességet kereső, oda-odaszűrő visszhang-effektusokkal, melyek boldog végkifejlethez vezetnek. A hízog menüet követően visszatér az élet fenséges forgatagának alapgondolata, mely a szellemet annyi érzelemmel, lendülettel, vidámsággal hatja át. A *Molto allegro* fináléban a büszke és méltóságteljes zenekar nagyon pontosan adja vissza a csodálatos crescendót, mely egyszerre alázatos és mindenható; a félbeszakadt, elmaradt ölelések visszaidézője... A *Jupiter* a *Don Giovanni* pályáján kering tovább (melyet a szerző kevesebb mint egy évvel korábban, 1787-ben komponált).

A *Requiem* kezdése az érzékeny lelkületűek számára még meghökkentőbb élményt ígér. Legelőször, a fagott halvány fényénél, a gyengéd *Introitus*-nál Sylvia Schwartz elbűvölő szopránjával találkozunk. Mintegy ugyanazon kegyből részesülve, a Nyíregyházi Cantemus Kórus igen egységes hangzással lép színre, melyet végig megtartva jut el a *Kyrie* borzongató csúcsaiig. A hangtömeg, melyet a zenekari irányítás még inkább kiemel, tovább növekszik a szédítő *Dies Irae*-ig, melynek feszültsége rémisztő – egészen addig, amíg a többi szólista: a szép hangszínű, nemes basszus, Bakonyi Marcell, a könnyed és szellemes tenor, Megyesi Zoltán, valamint az erőteljes, lírai alt, Elodie Méchain végül felfedik a szent szöveg lényegét:

Mors stupebit et Natura Hökken Halál és Természet
cum resurget creatura ahogy a Teremtés ébred
judicanti responsura. Felelni a Vádló-széknek.
(részlet a *Tuba mirum*-ból)

Krisztus eljövételének leírása a *Rex tremendae*-ig vezet, mely rövid és lehangoló, akár egy téli nap... A

Recordare kísérteties éneke és álomszerű előjátéka már azt a hatást kelti, mintha ez a requiem egy színes, harmóniákból szőtt ágytakaró lenne, mintegy szintézise egy végcél nélküli bolyongásnak. A kórus és a zenekar csodálatosan, tiszta hangzással vezeti végig a vezérfonalat, miközben szigorúan zenei téren a liturgia mélységes-emberien kifejező hangot üt meg, mely az emberfeletti témáról is természetesen szól. A kompozíció zsenialitásának köszönhetően szent tüzet őrző helyé alakul át a színpad („cor contritum quasi cinis”: hamuvá tört szív) a *Confutatis*-ban a varázslatos kórus- és a közös imát kísérő zenekari hangzás révén, hogy elérkezzünk az első igazi csúcsponthoz, a *Lacrimosa*-hoz. Innentől kezdve a Jupiter szimfóniában is tapasztalható zűrzavar tovább nő az *Offertorium*-ban, melyben a kórus felváltva hol megkínzott és megszelídült, szívet tépő és angyal...

Ugyanígy botlik meg az esendő ember nap mint nap. Azonban, ha sikerül felemelkednie az Agnus Dei-ig, mely Mozartnál igen súlyos és dermesztő hangzású, akkor megláthatja a Lux aeternát, a végtelen fényt a fűgában, melyet a Miskolci Szimfonikus Zenekar vonóssai biztos kézzel bontanak ki: a barokk jegyében való lezárásként, ám a végső hangok mégis a szabadkőműves zene világa felé nyitnak, valószínűleg a haldokló zeneszerző utolsó örömeiként.

Forrás: François Cavaillès – www.anacalase.com
(Ford.: Vasas Xenodiké)

Óbudai Danubia Zenekar – 2018. február 28.
Zeneakadémia

Tavaszi bérleti sorozatát „Modern idők” címmel hirdette meg az Óbudai Danubia Zenekar. Találó a cím, mert hogy a művészetben van-e, lehet-e még beszélni modernről a posztmodern után, az nehéz kérdés, de ilyesfajta aggályok nem vonatkoznak az „időre”, azaz arra, hogy konkrét időszakban mit tartott nemcsak a kor embere, hanem immár történeti távlatból, az utókor is modernnek. A műsorfüzetben örömmel olvastam Óbuda-Békásmegyer polgármesterének, Bús Baláznak gondolattársítását, ő ugyanis Kodályt idézve hívta fel a figyelmet arra, hogy „Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának”. Hasznos és fontos tehát időről-időre átgondolni, milyen gyakorlati és elméleti, tudományos és művészi gondolatok jelentettek mérföldköveket a történelem és a művelődéstörténet során. Méltán aratott nagy sikert a bérlet első koncertje január 25-én, amely a „Gépek” címet kapta. És

érthetően nagy várakozás előzte meg a második estét is, amelynek címe kevésbé egyértelmű – mondhatni, többértelműségével már előre is foglalkoztathatta az érdeklődőket. Übermensch – de ezúttal kizárólag a művészetek területén értelmezve.

Ritkaság-élményt jelentett Copland rövid darabja, amely lehetőséget adott a zenekar rézfúvósainak, hogy eme kamaraszám idejére rájuk irányuljon az érdeklődés reflektorfénye. És a Copland-muzsika visszarímelt a hónap elejének kiemelkedő jelentőségű zenei vállalkozására, amikor is 4-én a Müpában a Maratont „Bernstein és az amerikai zene” címmel hirdették meg (ott Copland művészetét Négy motettája képviselte a Szent Efrém Kórus remek előadásában, az Óbudai Danubia Zenekar pedig Bernstein-programmal aratott nagy sikert).

Pusztán a cím alapján nagy valószínűséggel lehetett tippelni arra, hogy Wagner zenéje is helyet kap a műsorban, s így is lett: a Tannhäuser nyitányát, majd az Istenek alkonyából Siegfried rajnai útját szólaltatta meg az együttes. A rézfúvósok tehát további lehetőséget kaptak!

Übermenschről lévén szó, nem csoda, ha a lelkesedés magasra hágott! De nem tudtam szabadulni attól a gondolattól, hogy vajon rendelkeznek-e a hangszeresek a színpadi művek élményével? Mert ha valaki látta (netán többször is) a Tannhäusert és a Tetralógiát, másként éli meg a kiragadott részeket is! Ezúttal a biztos szölam-tudás birtokában, a vállalkozáshoz méltó lelkesedéssel és lendülettel inkább „produktum”-jellegű eredményről számolhatok be. Panasza természetesen nem volt oka a hallgatóságnak, hiszen Hátori Máté biztos kézzel irányította együttesét, az össz-hangzások tetszetős is lett – de érződött valamiféle távolságtartás mindattól a gondolatiságtól, amely Wagner műveinek sajátja.

Richard Strauss szimfonikus költeménye, amely anakidején „villámcsapásként” hatott Bartókra, új távlatokat nyitva meg a zeneszerzés területén, minden előadóegyüttes számára nagy kihívás. Nemcsak megszólaltatás, hanem oly módon való interpretálása, hogy a hallgató ne csak belesüppedjen a dús zenekari hangzásba, ne csak a hangszín-orgiában tobzódjék, hanem érezzen készletet, hogy a több-kevesebb tájékoztatást adó tartalmi ismertető birtokában próbálja nyomon követni a történéseket. Az Also sprach Zarathustra azok közé a komplex művek közé tartozik, amelyek igazából a többszöri előadás során képesek „beérni”, vagyis a végigjátszásban is mintegy rutinra kell szert tenni a zenekarnak. Ehhez az első lépés a megtanulás és a műsorra tűzés – az lenne jó, ha a közeljövőben többször lehetősége lenne a Danubia Zenekarnak újra előadni a művet.

Hátori Máté az érdem, hogy bízik annyira a muzsikusaiban, hogy műsorra veszi ezt a kétségkívül nagy erőpróbát jelentő kompozíciót. Az ő alapos műismerete (amely többek között a kényes állások „beintésében” is rendre megmutatkozott), valamint a játékosok felkészültsége együttesen olyan tőke, amelyet feltétlenül kamatoztatni kellene!

(Fittler Katalin)

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2018. március 8.

Művészetek Palotája – Bartók Béla Hangversenyterem

Kiváló formában játszott a MÁV Szimfonikus Zenekar a 2018. március 8-án a Müpa Bartók Béla Hangversenytermében megrendezett koncerten, amelyre a Szőke Tibor-mesterbérlet 2. előadásának keretében került sor. Már a kezdés is ígéretes volt. A puha, ám annál dúsabb vonóhangzás sejtetni engedte, hogy mostanra beért az a szakmai munka, amelyet az ezen az estén is dirigáló hegedűművész-karmester immár hatodik éve folytat az együttes élén, kiváltképp a vonós szekcióval. Mendelssohn Hebridák-nyitányának hullámmozgást idéző folyamatos lendülete mindössze a kidolgozási részben tört meg egy pillanatra, hogy aztán megújult erővel tornyosuljon fel a visszatérésben.

A tradicionális nyitány-versenymű-szimfónia szerkesztésű program újdonsága Rózsa Miklós hegedűre és gordonkára írt, nálunk alig játszott Sinfonia concertanteja (op. 29) volt. Ha valaki egyszer közvélemény-kutatást folytatna a tekintetben, hogy vajon a filmrajongók ismerik-e jobban Rózsa Miklós életművét, vagy a klasszikus zene elkötelezett hívei, csak valószínűsíteni tudom, hogy az előbbieik javára billenne a mérleg nyelve. Mindenesetre a Sinfonia concertante mostani előadása nem volt magyarországi bemutató: 1973. május 31-én már találkozott vele a Zeneakadémia közönsége a Magyar Állami Hangversenyzenekar előadásában, Lehel György vezényletével, olyan neves szólisták tolmácsolásában, mint a világhírű cseh hegedűművész Josef Suk, és szintén világhírű magyar származású csellista kollégája, Starker János. A háromtétéles Sinfonia concertante egyébként Gregor Piatigorsky felkérésére keletkezett, aki a hatvanas évek elején Jasha Heifetz és a maga számára vetette fel egy kettősverseny komponálásának ötletét. Az alapvetően magyar népzenei reminiscenciákból építkező, vallomásos alkotásra Bartók is meghatározó hatást gyakorolt. E hatás azonban olyan egyetemes zenei környezetbe ágyazódik, ellenpontozva nemzeti hovatartozásukat illetően kevésbé karakteres témákkal és motívumokkal, amely nagyléptékű, tágabb dimenziójú horizontot nyit meg a hallgatóság előtt, és ami – a mesterségbeli felvértezett mellett – egyben magyarázatul is szolgál Rózsa Miklós kortárs zeneszerzőként még életében elért páratlan nemzetközi sikerére. Szólistaként Baráti Kristóf és Várdai István szólaltatta meg a magánszólamokat. A két kiváló fiatal muzsikust, a hazai és a nemzetközi koncertpódiumok évek óta fényesen tündöklő iker- és reméljük még hosszú ideig állócsillagai – ezúttal sem okozott csalódást a Müpa szép számában jelenlévő közönségének. Az árnyalatokban gazdag, érzékeny hangszínek, plasztikusan megformált dallamívek, magabiztos eleganciával kivitelezett futamok mellett a csak az összeszokott kamarapartnerekre jellemző cinkosság tette különleges élménnyé az említett nagy elődökhöz minden tekintetben méltó interpretációjukat.

A szünet után egy másik „filmzeneszerző” Hector Berlioz monumentális freskója volt a zenekar valódi magánszáma. Ha a francia zeneszerző életében már megtalálták volna a mozgóképet, vélhetően Rózsa Miklós-hoz hasonlóan sikeres filmzenét komponált volna. Az öttételes programszimfónia ugyanis filmvászonnért kiálló érzékletességgel eleveníti meg egy fiatal művészember narkotikus álmait. A Fantasztikus szimfónia nem véletlenül a karmesterek és szimfonikus zenekarok jutalomjátéka. Csaba Péter és zenekara azonban nem esett a tálcán kínálkozó zenei poénok hatásvadász csapdájába. Rendkívül átgondoltan, imponáló mértékletességgel, kis léptékben, mintegy patikamérlegesen adagolta a feszültséget. Már az első ütemekben érezhető volt, hogy Csaba Péternek pontos víziója van Berlioz nagyszabású freskójáról. Minden rezdülése a monumentális zenei struktúra fokozatos felépítését szolgálta. A vonósok már a nyitányban is tapasztalt puha hangzását és töretlen lendületét a fúvósok pontos játéka, a fafúvósok változatos színei, a rezek homogén hangzása koronázta meg. A mértéktartó, fokozatos építkezés ugyanakkor egyáltalán nem ment az élmény rovására, nem halványította el a pazar színeket. Jól érzékelhetően élvezettel, örömmel játszott ezen az estén a MÁV Szimfonikus Zenekar. Karmester és együttese nem lankadó egymásra figyelése, öt tételen át tartó töretlen koncentrációja, olyan feszültséggel töltötte meg a szimfónia előadását, amelynek köszönhetően minden bizonnyal az évad legjobb szimfonikus hangversenyei között tarthatjuk számon a MÁV Szimfonikusok és Csaba Péter március eleji Müpa-beli koncertjét.

Kaizinger Rita

Győri Filharmonikus Zenekar - 2018. március 9. Zeneakadémia

Minden – manapság már könnyen elérhető – technikai vívmány dacára még mindig igaz, hogy a fővárosi együttesekhez képest viszonylag kevésbé ismerjük a vidéki zenekarok munkásságát, műsorpolitikáját, fejlődésük irányvonalát. Ennek egyik oka, hogy a budapesti kritikusok nehezen mozdulnak ki a fővárosból. A másik, hogy a vidéki zenekarokat ritkán halljuk a budapesti hangversenytermekben. A Győri Filharmonikus Zenekar Operacsillagok alcímet viselő zeneakadémiai koncertje már csak ezért is „csillagos” hangversenynek számított. Az est meghívott dirigense, Győriványi Ráth György (jelenleg a nizzai Operaház zeneigazgatója) verbeli operakarmesterként közönségcsalogató, ugyanakkor tartalmi-zenei összefüggésekben gazdag és elgondolkodtató programot állított össze. Pjotr Csajkovszkij, Giuseppe Verdi és Giacomo Puccini operáinak jól ismert részleteiből válogatott, két kiváló énekes közreműködésével. Pasztircsák Polinát nem kell bemutatni a hazai közönségnek, hiszen a 2009-es Genfi Énekversenyen aratott győzelme után mind opera- és

oratóriumelőadások, mind pedig dalestek főszereplőjeként gyakran találkozhatunk itthon (és külföldön is) a nevével. Partnere, a Németországban élő Dovlet Nurgeldiyev hasonlóan sikeres karriert tudhat maga mögött, jelenleg a Hamburgi Operaház vezető énekes.

A művésznő által előadott részletek egy kivételtől eltekintve (Lauretta áriája – Puccini: Gianni Schicchi) az operairodalom tragikus sorsú hősnőit idézték meg. Ez a homogenitás azonban igen sokszínűnek bizonyult, még olyan közös sorsokban is, mint Violetta (Verdi: Traviata) és Mimi (Puccini: Bohémélet) esetében. Történetük szerint mindketten tüdőbajban halnak meg, és mindketten olyan áldozatot hoznak szerelmükért, mely rövid életüket még rövidebbé teszi. Érdekes volt így, az egymás mellé állított két hősnő hasonló, mégis nagyon különböző sorsáról elgondolkodni. Másfajta tragikumot képviselt a koncert első felét kitevő Csajkovszkij-blokkban megjelenő Tatjana alakja (Levélária – Anyegin, I. felvonás). Bár Pasztircsák Polina itt még érezhetően indiszponált volt (a közelmúltban betegséggel bajlódott, ezért is volt némi műsorváltozás az eredetileg meghirdetett programhoz képest), mégis hitelesen tolmácsolta a fiatal, tapasztalatlan lány naivitását, a szerelemben vetett hitét és reményét. Magasságai kissé fátyolosak voltak ugyan, a középregiszterek és a – zeneszerző által kért, egy szoprán számára olykor meglehetősen – mély hangok viszont plasztikusnak és megbízhatóan szóltak. Ha az előzetes várakozásokat Pasztircsák Polina első megszólalása nem is mindenben teljesítette töretlenül, teljesítménye a továbbiakban felülírt minden aggodalmat: hangja karcsú volt, kiegyenlített, és minimális színpadi eszközökkel (kezének mozdulataival, mimikájával, elbájoló lényével) varázsolta hősnői lelkét és személyiségét a Zeneakadémia színpadára.

A fiatal, türkmén származású lírai tenor Lenszkij áriájával lépett először a közönség elé (Anyegin, II. felvonás), majd az est második felében Macduff áriáját énekelte (Macbeth, IV. felvonás). Előadását a legnagyobb technikai tökéletesség jellemezte (ide sorolom a szöveg világos artikulálását is), mely hatásosan társult az énekes szuggesztív karakterábrázolásával. Különösen megkapó volt Lenszkij gyötrődő lelkiállapotának ábrázolása. Az áriában Puskin és Csajkovszkij hőse a felsejlő halál árnyékában búcsúzik az élettől és a szerelemtől. Nurgeldiyev szinte Lenszkijé lett az ária néhány percében: hihetetlenül őszintének hatott az értelmetlen párbaj előtt álló fiatalember félelmének és kétségbeesésének ábrázolása.

A két énekművéstől három duettet is hallottunk (Traviata, III. felvonás; Bohémélet, I. felvonás; és a ráadás: Traviata, I. felvonás), melyekben nagyszerűen kiegészítették egymást, ennek köszönhetően együtt éneklésük tökéletes egységgé olvadt össze. A Traviata béli jelenetében még egy rövid táncot is lejtettek az illúzió hívebb megteremtéséért. Kölcsönösen odafigyeltek egymásra, mely azt a képzetet keltette, mintha már hosszabb idő óta együtt dolgoznának. Igaz, egy nappal a

budapesti koncert előtt Győrben is felléptek ezzel a műsorral, ám talán nem tévedünk, ha a két művész zenei intelligenciájának tudjuk be, hogy sikerült létrehozniuk azt a harmóniát, amelyben a duettek jelmezek és díszletek nélkül, csupán a zenén keresztül nyíltak ki és mutatták meg lényegüket.

A karmester és zenekara végig tapintatosan és figyelmes partnerként kísérte a két művészt. Illetve, nemcsak kísérte, hanem intelligens párbeszédet folytatott az énekesszólistákkal. Szépek voltak a hangszerszólók is, többek között Tatjana Áriájában az oboaszóló, Lenszkij Áriájában pedig a csellók és a klarinétok, a végén pedig a kürtszóló.

Végül szólnunk kell még a zenekar önálló megnyilatkozásairól is. A koncert Csajkovszkij Rómeó és Júlia nyitányfantáziájával indult, a második féldőt Verdi A végzet hatalma nyitánya vezette be és hallhattuk még a megejtően szép intermezzót is Puccini Manon Lescaut-jából. Bár a két utóbbi interpretációját is szinte kifogástalan technikai tökéletesség jellemezte – ezerszínű dinamikai árnyalással, egységes vonóskarral, inspirált fafúvósokkal, fegyelmezett rezekkel – a székhez szegező élményt Csajkovszkij alkotásának életre keltése adta. Döbbenetesen szólt az orosz mester műve. Ebben bizonyára nagy szerepet játszott, hogy a középkerék első sorában ülve a Zeneakadémia nagytermének legjobb akusztikáját élvezhettem. A terem közepén létrejött hangzásélmény egyben igazolta a vonósok hagyományostól eltérő ültetési rendjét – a két szélen a hegedűk, középen a csellók, tőlük jobbra a brácsák, bal szélen a nagybőgők –, mivel mind a Csajkovszkij-művekben, mind a Manon-nyitányban kiemelt szerepet kaptak a karmester előtt helyet foglaló csellók. Az élményhez persze kellett a muzsikusok is. A fafúvósok művet indító és záró, korált imitáló bevezetője éppoly világosan hallható volt, mint a hárfa arpeggiói, vagy az ütők drámai effektusai, és felfedezés számba ment a mű vége felé a hosszan kitarított hangot játszó tuba. Győriványi Ráth György minden részletet gondosan megmunkálva vezényelt, kiválóan felépítette Shakespeare drámájának zenei elbeszélését. A Győri Filharmonikusok hangversenye valóban csillagos volt, ám nem a hangverseny elnevezése, hanem az általuk képviselt imponálóan magas játékszínvonal miatt. (Kovács Ilona)

Rádiózenekar – 2018. március 18.

Művészetek Palotája – Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Új korszak hírnökei – ezt a címet viselte a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának leleményesen összeállított műsorú koncertje, és aki végigpillantott az elhangzó kompozíciók során, láthatta, valóban egy forrongó zenetörténeti korszak, a múlt századforduló képviselői ezek: Bartók Kossuth című „szimfóniai költeménye”

(1903), Debussy Pelléas és Mélisande című operájának (1898) 3. felvonásából a nyitójelenet, majd a szünet után Richard Strauss Hősi élet című szimfonikus költeménye (1898). Frappánsak a kronológiai egybeesések, de a hallgató a cím láttán vitázna a címadással, hiszen ezek a művek, bár kétségtelenül egy új korszak hajnalán születtek, mégsem mind az új korszak hírnökei, a három közül kettő sokkal inkább az éppen leköszönő régít búcsúztatja. Debussy a „Wagner-traumát”, a megkerülhetetlen Trisztán-élményt próbálja feldolgozni a maga kétségtelenül modern Pelléasában, vagyis nemcsak előre néz, hanem visszafelé is, legalább 1859-ig, a Wagner-opera befejezésének évéig. Még határozottabban visszafelé tekint Strauss a maga szimfonikus költeményében, hiszen ez a műfaj Liszt kezében, az 1850-es években volt „új korszak hírnöke”, Strauss szimfonikus költeményei viszont már e műforma fejlődésének kései zárókövei, s a Heldenleben ezek sorában is az egyik utolsó (tíz közül a nyolcadik).

Bartók Kossuth-szimfóniája pedig végképp nem új korszakot hirdet, hanem a régít zárja le – ez még nem az új, a modern Bartók, aki néhány évvel később, a népzene-élmény befogadása után, új művészi programmal lép majd a közönség elé. (Nem is arat vele olyan közönség-sikert, mint a Kossuth...!) Mégis koherens, frappáns és kreatív volt a Rádiózenekar műsora, hiszen a három mű tanulságosan összekapaszzkodott: két olyan szerzőtől – Debussytól és Strausstól – hallottunk darabokat, akik ifjú korában hatottak egy harmadikra, Bartókra, mielőtt a magyar komponista igazi hangját megtalálta, igazi művészi céljait felismerte volna. A kritika címében és bevezetőjében említett három útból tehát kettőt pillanthattunk meg ezen a koncerten, a francia és a német hatás, a Debussy-élmény és a Strauss-inspiráció útját. De a majdani igazi bartóki út, a harmadik ösvény ezen a koncerten nem tárult a hallgató elé – nem is tárulhatott, hiszen ez az est a ritkán hallható, s ezért most nagyon is indokoltan leporolt Kossuth-tal a formálódó Bartókot mutatta meg, az érett hangjának megtalálása előtti időkből.

Kovács János vezényletével a Rádiózenekar jól felkészítve szólaltatta meg a három kompozíciót. Bartók Kossuth-szimfóniájában az együttes színgazdag játéka érzékeltette a partitúra ábrázoló és elbeszélő jellegét, a Strauss hatást, amely ugyanakkor német mivolta ellenére nagyon is magyar(os) zenei idiómán átszűrve érvényesül. Fordulatos volt az előadás, világossá tette a mű történésekben gazdag folyamatának tagoltságát, s a program előre haladtával változó hangulatok és érzelmek sokféleségét: a hazafias felbuzdulást, a küzdelmet, a bukás csendjét.

Debussy operajelenetében felfigyelhettünk a zenekari színek érzékeny kikeverésére, az árnyalatok sokféleségére és a pasztelltónusok uralkodó szerepére, a folthatás jelentőségére. Pasztircsák Polina (Mélisande), Kovács-házi István (Pelléas) és Kovács István (Golaud) hozzájá-

mulását egységesen magas színvonalúnak éreztem, nem is vélném igazságosnak, ha bármelyiket is kiemelném a három teljesítmény közül. Valamennyiük szólamformálásában lényegesnek éreztem a vokális kidolgozottság mellett a stílus birtoklását, a mű mitikus-misztériumjellegű vonásainak érvényesítését, a képlékeny deklamációt és az énekszólamok harmonikus beleolvadását a zenekari textúrába. Ugyanakkor a szövegmondást nem mindig éreztem eléggé plasztikusnak, ez is jelezte, hogy a szöveges zenékben leggyakrabban előforduló négy nyugati nyelv (olasz, német, angol, francia) közül alighanem még mindig a francia az, amely a magyar hangverseny- és operakultúra múltjával összefüggésben a legtávolabb áll attól, hogy otthonos terület legyen a magyar énekes-társadalom számára.

Strauss szimfonikus költeményében, mint jó előadásokban mindig, érvényesült a formátum, a hangszerelés pazar gazdagsága, a sok kiváló egyéni teljesítmény – amelyek közül mindenképpen ki kell emelnünk a rendkívül fontos és remekül kivitelezett koncertmesteri hegedűszólót, Nathan Giem teljesítményét –, és persze az a sajátos hangulati és kifejezőmódbeli komplexitás, amely a mű törekvéseihez híven párhuzamosan juttatja érvényre a Heldenleben heroizmusát és (ön)íroniáját; azt a törekvést, amelynek szellemében a szimfonikus önarckép alkotója pátosszal mutatja fel önnön nagyságát – és humorral önmaga, illetve környezete gyarlóságait. Kovács János megteremtette a forma nagy ívét, vezénylesének volt lendülete, a zenekar pedig híven követte instrukcióit, ihletett és igényesen kidolgozott előadásban szólaltatva meg Richard Strauss Bartókra is nagy hatást gyakorló szimfonikus költeményét, a Hősi életet.

(Csengery Kristóf – A kritika a revizoronline internetes portálon jelent meg először.)

Duna Szimfonikus Zenekar – 2018. március 18.

Duna Palota

A Nemzetközi Nőnaphoz képest kissé megkésve bár, de örök téma jutott a Családi Matiné-bérlet ötödik előadásának: Asszonyok, lányok. A szeszélyesen ismét rosszra forduló időjárás ellenére szép számmal jöttek az érdeklődők, legnagyobb számban a „szélső generációk”. Velük kezdeném a beszámolót, hiszen voltaképp valamennyi rendezvény a közönség kedvéért jön létre. Az idősök számára kedvező a délelőtti időpont, és öröm volt látni a programot megelőző nyüzsgést, az ismerősök üdvözlését, s leginkább: zenehallgatás élményére várakozó arcokat. Mert ők – tudatosan vagy ösztönösen – érzik-tudják, hogy az élőzene sajátos minőség, akkor is, ha (nyilvánvalóan) nem veheti fel perfekció tekintetében a versenyt a hangfelvételekkel. Ehhez a tapasztalathoz hosszú hangversenyjáró gyakorlatuk révén jutottak. A mindenkori legkisebbek, természetesen, mit sem tudnak minderről, éppen ezért a hozzátartozók, kísérő fel-

nőttek feladata, hogy – a kicsik életkori sajátosságainak megfelelően – megtanítsák „viselkedni” a gyerekeket. A virtuális valóságokkal gond nélkül együttélő apróságokat rá kell ébreszteni, hogy a pódiumon helyet foglaló nénik-bácsik a közönségnek játszanak, s akinek volt már szereplési tapasztalata, könnyen belátja, hogy figyelni kell. Igen, kell! Akkor is, ha sok család a kényelmes „megengedő” nevelést (nem-nevelést) részesíti előnyben, a gyerekek szabad kibontakozását hirdetve. Mert a gögicslés, a spontán hangos megszólalás az egész közösség élményszerzési lehetőségét akadályozza, hiszen a hang minden irányban terjed. Ezen a hangversenyen az erkély közönsége járt rosszul, mert a hozzátartozók ügyet sem vetettek a gyerekek zajongására. Tehát, ilyenkor nem a gyerek a hibás, őt szoktatni kell a hangversenytermi viselkedéshez! A kísérők annál inkább – akik részéről ráadásul tiszteletlenség, hogy degradálják a bérleti előadásokat. Tény, hogy a gyerekek figyelme elkalandozik, még az iskolaérettek számára is komoly feladat a 45 perces foglalkozás, s az is, hogy csak a helyszínen, hangversenyeken lehet a – jobb szó híján – kulturált zenehallgatást „kigyakorolni”. Hadd hivatkozzam itt a Zuglói Filharmónia közönség-utánpótlást nevelő rendezvényeire, ahol a gyerekek minden különösebb fegyelmelés (drill) nélkül képesek közönséggé formálódni. Igaz, nem mézesmázos, vajszívű családi közegben.

A hangversenyek a közönségért vannak. Mindenki méltán elvárhatja, hogy valóban hallgató lehessen – a zenéké, nem pedig a zenei élvezetet zavaró tényezőké.

A Duna Szimfonikus Zenekar matinéhangversenyei maximálisan figyelembe veszik a célközönséget. A program alig haladja meg az egy órát, rövid műsor számokból áll, amelyekről műsorvezető (Zelinka Tamás) mond érdekes-hasznos tudnivalókat. Megannyi látni-és hallgatnivaló van a Duna Palota patinás dísztermében! Ráadásul, stílárisan is változatos az összeállítás; ezúttal a Cherubin-ária magyar szövegkezdete kínált gazdag asszociációs lehetőségeket. A népszerű számok (részletek) közé pedig rendre ritkaságok is kerültek. Mozarttal kezdődött a műsor, a Figaro házassága nyitányával, amelyet Cherubino áriája követett. Aztán megint nyitány (Rossini: Olasz nő Algírban, ami jó alkalom rövid operamese ismertetésére), majd Anitra tánca Grieg Peer Gyntjéből. Táncrea tánc, ifj. Johann Strauss Anna-polkája, innét a balettek világa került megidézésre (Delibes: Sylvia – Pizzicati), majd a francia zene világában időzhettünk (Bizet: Habanera a Carmenből, majd Menüett Az arles-i lány szvitből), s Asszonyok, lányok összeállításból nem hiányozhat Éva, ezért Lehár Éva című operettjének keringőjével búcsúztak az előadók.

A hangverseny dirigense a zenekar visszatérő vendége, Horváth Gábor volt, aki egyébként a Zuglói Filharmónia méltán népszerű operaprogramjainak állandó karmestere. Horváth Gábor (egyébként a Gödöllői Szimfonikus Zenekarnak 2010 januárja óta vezető karmestere, aki párhuzamosan tanít különböző szintű in-

tézményekben) karmester és karvezető, egyaránt ért a hangszeresekhez és az énekesekhez. Mozdulatai egyértelműek, pontosak, a részletekből arányos tételeket formál. Mindenkor fontosnak tartja a ritmikus profil kidolgozását, ezáltal könnyen követhető, hangulatos hallgatnivalóról gondoskodik. Ez a műsor egyébként magas igényeket támaszt az előadóegyüttessel szemben. A vonóskari unisonóknál a legkisebb bizonytalanság is könnyen kihallható (előzetes műismeret nélkül is), és a több műsorszámban fontos szerephez jutó pengetett játékmód is akkor igazán élménytadó, ha hajszálpontosan egyszerre szólal meg. A gyors számoknál a biztos szólamtudáson túl a folyamatba való bekapcsolódás, a fúvósoknál a rövid-hangulatos „kommentárok” frappáns megfogalmazása, dinamikailag érzékeny alkalmazkodással. Az ismert műsorszámok akkor igazán hatásosak, ha a hangszeresek nemcsak lejátszák a szólamukat, hanem maguk is élvezik a közösen kialakuló hangzást. Horváth Gábor irányításával érezhetően szívesen játszanak a Duna Szimfonikus Zenekar tagjai, és a maguk részéről mindent megtettek, hogy kellemesen teljék a délelőtt.

A hangverseny énekes-közreműködője Vámos Katalin volt, aki remekül érthető magyar szöveggel énekelt Cherubino áriáját. Mint a műsorvezető bemutatásából megtudtuk, a fiatal énekesnő pályájának fontos területe Franciaország – ezért is indokolt, hogy a Habanérát franciául énekelt.

(Fittler Katalin)

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2018. március 22.

Zeneakadémia

A Lukács Miklós-bérlet 5. estjét a zenekar rendszeresen visszatérő vendégkarmestere, Irwin Hoffman vezényletével hirdették meg – a 94 éves karmester március 19-én bekövetkezett halála nemcsak karmesterváltozást eredményezett, hanem a műsor is megváltozott. Az Irwin Hoffman emlékének szentelt hangversenyen J. S. Bach János-passiója került előadásra, Kamp Salamon vezényletével. Húsvét közeledtével kifejezetten aktuálisnak tűnt ez a program!

A Műpa közönsége már-már természetesnek veszi, hogy az idegen nyelven énekelt estek szövegét kivetítve magyarul is olvashatja. A Zeneakadémián ideális esetben magyar nyelvű szöveggel gondoskodnak a hallgatóság pontos-részletes tájékoztatásáról – ezúttal nem így történt. Sőt, még csak számonkénti tartalmi kivonatot sem kapott a közönség. Az olvasmányos ismerető ezt aligha pótolja, s valljuk be, rendkívül idealistának kell lenni ahhoz, hogy feltételezzük: „mindenki” ismeri a történetet és/vagy ért németül. És bármennyire „képszerű” is alkalmanként a bachi szövegfestés, mérsékség csupán arra hagyatkozni. Vagy talán mégsem?

Mert ezúttal az Evangelista szerepében Szerekován János már-már operahősi átéléssel, indulattal-empátiával

énekelte szólamát, habár aligha azért tette, hogy többlet-tájékoztatót adjon a művet kevésbé ismerőknek. Ráadásul ez a passió zeneileg is van olyan „szép”, hogy akár a történet ismerete nélkül is lehet benne gyönyörködni (miképp egy szimbólumokban gazdag festmény is tetszhet a beavatatlannak). Az est karmestere Kamp Salamon volt, avatott irányítója zenészeknek és hallgatóknak a barokk (s kiváltképp a bachi) zenében. A közreműködő Kodály Kórus Debrecen együttesének férfikarában pedig feltételezhetően jópáran voltak, akik a '90-es évek első felében karnagyukként köszönthették Kamp Salamont. Aki egyébként az est folyamán megkülönböztetett figyelmet szentelt a kórus irányításának.

A megannyi helyszínen fellépő MÁV Szimfonikus Zenekar rugalmasan tud alkalmazkodni a változó körülményekhez, így ezúttal sem jelentett különösebb problémát számukra, hogy nem a leginkább hagyományos elrendezésben foglaltak helyet a Nagyterem pódiumán. A fafúvósok kaptak helyet a karmestertől jobbra, ahonnan vélhetően „jobban lehet hallani őket”, habár a MÁV muzsikusainál erre semmiféle elhelyezéssel nem lehetett panaszkodni eddig sem. Ennek az elrendezésnek a problematikáját az adja, hogy térben távol kerültek a csembalótól, így a tökéletes együttjáték elsősorban annak függvényében jöhetett létre, hogy mennyire pontosan követik a karmesteri instrukciókat. Ezúttal a szolid méretű vonós-karhoz képest erős reflektorfény jutott a fúvósoknak.

A komolyzenei hangversenyek rendszeres hallgatói sem mindig „tudatosak” olyan szempontból, hogy érzékenyen reagálnának az ülésrendből adódó hangzásarány-módosulásokra. Pontosabban, általában megelégedhetnek/megelégszünk a „szokatlan”, „furcsa”, „sajátos” színek észrevételezésével, anélkül, hogy keresnék/keresnének azok kiváltó okát. (Mentségül, gyakran a terem akusztikája sem biztosítja a nézőtér valamennyi pontján ugyanazt a hangzási élményt...)

A (Máté passióhoz képest rövidebb terjedelmű, drámaibb) János passiót szokás szünet nélkül előadni, a két rész között annyi megszakítással, hogy legyen lehetőség a hangolás pontosítására. Ezúttal sajnos szünet szakított a két részre az egyébként rendkívül jól felépített, koncepciózus előadást, így a 19 órai kezdés ellenére viszonylag „sokáig” tartott, jónéhány idősebb hallgató őszinte bánatára. Márpedig aki nem vállalta, hogy végighallgatja, nagy élménnyel maradt le.

Az első részben többször feltűnt, hogy a folyamat sodrában pillanatnyi leállásokat sem engedélyez a karmester, mellőzve a kórustételek előtti megszokott-jóleső levegővételt is. Annál hatásosabbak voltak viszont a második rész drámai hangsúlyai, és ott megélhettük a tételközi szünetek különböző funkcióit. A szólisták többségénél érződött, hogy az operai szerepformálástól nemigen tudnak eltekinteni. Az énekes-produkciók (az adott szóló-tétel megformált előadása) kidolgozott epizódok (korántsem mindig arányos) sorozatává alakították a szenvedéstörténetet. A szólisták közül töb-

ben német nyelvterületen kamatoztatják tudásukat, ami a szövegmondásban jótékonyan érezte hatását. Krokovay Marcell a szó jó értelmében rutinos oratórium-énekes, Bakonyi Marcell számára a basszus-szólamon belül a szereplőre szabott és a kommentáló funkció elkülönítése jelent még problémát, az alt Krokovay Johanna pedig minden hallgató szívébe beopta magát. Nála érződött legerősebben a mű ismerete, s nála valószínűleg valamennyi megszólalásának arányos beillesztése a műegészbe. Szemere Zita a szövegfestő fordulatok túlhangsúlyozásával szinte öncélúvá romantizálta áriáit, az e terepen kevésbé otthonosan mozgó tenor, Horváth István pedig kizárólag szólama eléneklésére koncentrált. A kórust hallgatva, tudhattuk: értő tolmácsolói e bachi remekműnek.

A taps ezúttal kevésbé volt protokolláris – a zenei élményért való köszönetet és a művészi munka elismerését egyaránt kifejezte.

(Fittler Katalin)

Liszt Ferenc Kamarazenekar – 2018. április 8.

Zeneakadémia

A világhírű szólisták sorában Emmanuel Pahud lépett fel a Liszt Ferenc Kamarazenekar bérletének 3. estjén, melynek műsorán preklasszikus szimfóniák és fuvalaversenyek szerepeltek. Mondhatnánk, látogatás II. (Nagy) Frigyes udvarában, ha C. Ph. E. Bach szimfóniája nem azt követően készült volna, hogy a „berlini” Bach Hamburgban lett Telemann utódaként udvari karnagy.

A többé-kevésbé ismeretlen műveket hallgatva (Graun: C-dúr szimfónia, II. (Nagy) Frigyes: G-dúr szimfónia, Quantz: G-dúr fuvalaverseny, Benda: F-dúr szimfónia, C. Ph. E. Bach: B-dúr vonós szimfónia és d-moll fuvalaverseny) ismét megtapasztalhattuk azt a „többletet”, amit a kamarazenekar viszonylag kis létszáma rejt: képlekenyebb, mozgékonyabb az organizmus, ugyanakkor képes a dinamikai kontrasztok révén szélesre nyitni a hangzásképp horizontját.

A mozgékonyaság elsősorban abban mutatkozik meg, hogy a leggyorsabb tempó sem tűnik hajszoltnak. Igaz, ehhez az a fajta interpretációs modor szükséges, amelyet a jelenlegi muzsikások együttesbeli elődeiktől örököltek. Nemcsak a dinamika, hanem a formálás is egyértelműen tanúsítja zenei elképzeléseik tudatosságát. A játékosok vérbeli kamaramuzsikások, akik szólamukat az épp születőben lévő Egész szolgálatába állítják, oly módon, hogy olyan áttekinthetően ismerik a partitúrákat, mint a karmesterek. Ez a fajta többlet-tudás a forrása annak a játékörömnek, amely minduntalan megfigyelhető; ahogyan a szólamok reflektálnak egymásra, ismétléssel, imitációval avagy épp oly módon, hogy párbeszédesen alakítanak ki formai felületet, azoknak a hallgatóknak is élmény, akik nem tudják konkrétan megnevezni az élményforrást.

Pergő gyorstételeket hallottunk, de sohasem sietőse-

ket vagy kapkodókat – a futamok, mint az apró gyöngyökből főzött láncok, amelyeknél soha sem kellett tartani attól, hogy elszakadnak. Általában könnyű volt követni iramukat – ennek magyarázata az artikuláció, a frazeálás egységes kidolgozottságában rejlik. Talán csak kezdett megártani a sok a jóból, amikor a második részben néha örültünk volna, ha nem válik már-már féktelenné e játéköröm.

A legnagyobb várakozás – érthetően – a fuvalaversenyeket előzte meg. Pahud első látásra mindenkit meghódított! A könnyed természetesség, amellyel bejött, végig uralta a játékát. Egykor ő volt a Berliini Filharmonikusok legfiatalabb tagja, régóta otthonos tehát a pódiumokon – s magyarázhatnánk ezt különböző minőségben való fellépéseinek nagy számával (hiszen a zenekari játék és a szólista-szereplések mellett rendszeresen vesz részt kamaraegyüttesekben is). Ugyanakkor nyoma nincs játékában a kétségkívül meglévő nagy rutinnak – minden pillanatot a maga teljességében él meg. A műsorfüzetben olvashatunk tőle idézetet: „Az a jó zenész, aki elmeséli a történetet”. Nos, Pahud nagy mesélő! Nagyon résen kellett lennie annak, aki a hangszerjátékára akart koncentrálni, mert a figyelem mindig a zenére irányult – a Quantz-mű elképesztően hosszú hangfolyamainak megszólaltatását sem lehet egyszerűen a körös légzés számláján jóváírni, hiszen a technikai fogásoknak sok fuvalás van birtokában, ám ez a fajta kifejezés-központú muzsikálás csak keveseknek sajátja. Aranyfuvalójának (ami hasonlóképp nem ritkaság napjaink fuvalaművész-társadalmában) hangja hihetetlenül sokszínű, eme színvilágot a kifejezés érdekében hívta életre az előadó.

Preklasszika – elvileg, papíron, átmeneti korszak. Akik hallották ezt az estet, megannyi vonást fedezhettek fel, amelyekben érződik a barokk hagyomány, s legalább annyit, amelyek a tudatos újat-keresés jelei. Azért is hálásak lehetünk e többszerzős összeállításért, mert hallhatóan kiderült belőle, hogy újíto törekvéseivel korántsem állt egyedül Ph. E. Bach – hogy mégis az ő hatását regisztráljuk a klasszikusok zenei fogalmazásmódján (leginkább Haydn némely lassú tételében), annak tudható be, hogy az ő művei örvendhettek legtovább szinte folyamatos játszottságnak (és főképp: földrajzilag kiterjedt területen). Fantázia-érzetű szabad formarészek, Sturm und Drang indulatok – hangzó mintapéldatára mindannak, ami maradandó hatást volt képes gyakorolni!

Az értő kottaolvasatnak köszönhetően (amikor is az előadói utasításoknak értelmezett, nem pedig csupán korrekt realizálására kerül sor) élő-eleven muzsikát hallhattunk. Tfirst Péter koncertmesterként nagyzenekar számára is instruktív irányítása nem téveszti el hatását, ugyanakkor mégis a mélyvonások játékát kell elsősorban értékelnünk. Szólamuknak mindig a megfelelő rangot (súlyt-fontosságot) megadó tolmácsolásához külön értéként csatlakozik a nagybögösnek az a zenei el-

képzelése, hogy hangszerét dallamjátszónak tartja, s nem elégszik meg szólamának funkció-basszussá alacsonyításává. Talán csak a csembaló tűnt kissé háttérbe szorítottnak – a felvétel újrachallgatása esetleg a hangszer másfajta elhelyezéséhez adhat ötletet.

(Fittler Katalin)

Miskolci Szimfonikus Zenekar – 2018. április 8.

Budapesti Olasz Kultúrintézet, Sala Giuseppe Verdi

A Miskolci Szimfonikus Zenekar – Medveczky Ádám vezényletével – majdnem teljesen romantikus programmal lépett pódiumra a Budapesti Olasz Kultúrintézetben. Azért csak „majdnem”, mivel a koncert második felét kitöltő Beethoven VI. (*F-dúr, „Pastorale”*) szimfónia (op. 68 – 1808) – bár sok tekintetben előre mutat a romantikára és öttételeességével többek között Berlioz *Fantasztikus szimfóniája* és Dohnányi *d-moll szimfóniája* (op. 9) számára is közvetlen mintaként szolgált – mégis inkább még a késői bécsi klasszikához, semmint a romantikához tartozik. A 19. század mintegy ötven évét átfogó műsorban a Beethoven- szimfóniát Edvard Grieg Peer Gynt I. szvitje (op. 46 – 1867) és Fryderyk Chopin *f-moll zongoraversenye* (op. 21 – 1830) előzte meg.

A hangversenyt jól ismert, népszerű melódiákkal nyitni jó választásnak bizonyult. Amellett, hogy a közönség az ismerős bennfentességével hallgatta a darabot, a Grieg-szvit alkalmat adott a karmesternek és a zenekarnak, hogy a rövid, gyorsan váltakozó karakterekkel a legsokoldalúbban megmutathassák magukat. Az opera-dirigens Medveczky láthatóan lubickolt a programzene-sugallta karakterek megformálásában, kiemelve a mű értékeit és hangszerezési ötletgazdagságát. Az ezernyi színt, a különleges északi hangulatot felszínre segítő olvasat és interpretálás eszköze volt annak, hogy megvilágítsa e sejtelmes alkotás színpadi előadástól független, önálló értékeit. Az első két rész például a születés és elmúlás szembeállítását. A Reggeli hangulat című tétel illusztrációként szolgált a természet ébredéséhez, a fuvola trillái pedig – némi aktualitást is becsempészve – mintha csak a közeli Múzeumkert madárkájának válaszoltak volna. A 2. tétel (*Åse* halála) hangulatában éles kontrasztot mutatott az elsővel. Itt csak a zenekar vonósai játszanak, akik szordínós hangszínükkel megrendítő tablóképet festettek az elmúlásról. Egyúttal azt is bebizonyították, hogy mennyire egységes és telt vonóshangzásra képesek: a szinte kamarazenei faktúrát együtt lélegezve, pontosan indítva és lekerekítve szálaltatták meg. Érzékiség és egzotikum szötte át az Anitra tánca című tételt, majd – egy kissé nehézkes indítás után (nem mindenki figyelt a karmester beintésére) – szinte a szemünk láttára kergették a felbőszült manók Peer Gynt-öt: hatalmas fokozással és elsőprő lendülettel fejeződött be a mű.

A szünet előtt Chopin *f-moll zongoraversenyének* szólistájaként Réti Balázs foglalt helyet a zongoránál.

Réti ideális Chopin-előadó: lehetőfinomak az agogikai árnyalásai, plasztikus a billentése, visszafogott a pedálhasználat. Technikailag is minden a helyén van, ráadásul virtuozitása soha nem öncélú, hanem eszköz a kezében ahhoz, hogy megszólaljanak a zeneszerző gondolatai. S nem utolsó sorban érezni játékan azt az előadói alázatot, mely a leírások szerint „a zongora poétájának” játékát is jellemezte. (Kár, hogy akkor még nem találták fel a hangrögzítést.) Míg a Miskolciak decemberi koncertjén (*Zenekar 2018/1, 42-43*) inkább zavarónak éreztem, hogy a szólista karnyújtásnyi távolságra ül a közönségtől, itt és most ez a közelség azt az illúziót keltette, mintha valamelyik párizsi szalon vasárnap délutáni összejövetelének részesei lennénk. A zenekar a – kissé disztónált – bevezetőtől eltekintve korrektül kísért (igaz, Chopin egyik versenyművében sem tekintette a zenekart szeretett hangszere egyenrangú partnerének), a csekélyke zenekari szólóknál mindenekelőtt az első fagottos teljesítménye érdemel dicséretet. A karmester figyelmét és gondosságát mutatta, ahogy a noktürnyszerű második tétel finom girlandjainak végét minden alkalommal a szólista felé hátra fordulva figyelte, hogy az utolsó gyöngyszem és a zenekar találkozásánál pálcájával beinthesse a zenekarnak. A közönség kitartóan ünnepelte az előadást (titkon talán legalább egy Perc-keringőt remélve), de végül Réti Balázs nem adott ráadást.

A második féldőt Beethoven „legnapsugarasabb” szimfóniája töltötte ki. Medveczky Ádám vezényletét figyelve nyilvánvaló, hogy ő nem a diktátor-típusú karmesterek közé tartozik, hanem inkább szeretettel közelít muzikusai felé. Ez persze korántsem jelenti azt, hogy ne követeljen meg mindent, ami a kottában – vagy még azon túl is – van. Egyetlen nagy ívet formált a falusi idilltől a befejezés áhítatos hangvételéig, benne csörge-dező patakkal, vidám táncsal és vészjósló dörgéssel-vilámlással. Nagyon szépre sikeredett a három utolsó, egybekomponált tétel összefogása. Hangulatos volt a 3. tétel tenyeres-talpas ländlerje, megkapó a 4. tételben dúló zivatar és vihar ábrázolása, majd – a dinamikai skála széles spektrumának kihasználásával – az égzendülés távolodásának megjelenítése is. A korona azonban kétségtelenül az utolsó tételt illeti: feltárult Beethoven mély vallásossága, melyet szavakban így talán soha, de zenébe foglalt imájával itt annál inkább kifejezett. Ahogy a *Pastorale* szimfónia képzeletbeli szereplői is boldog és hálás érzésekkel teltek el a vihar elmúltával, úgy az Olasz Intézet közönsége is hasonló érzéketett a Miskolci Szimfonikusok játékának köszönhetően.

(Kovács Ilona)

Nemzeti Filharmonikusok – 2018. április 23.

Mátyás-templom

Méltán keltett nagy várakozást a Nemzeti Filharmonikusok „Templomi bérlet” sorozatának 3. estje: Bach remeke, a *h-moll mise* minden alkalommal esemény!

Megunghatatlan a szakmai közönségnek is, hiszen kiismerhetetlen gazdagságával egyre új felfedeznivalókat kínál (akár az adott interpretációnak köszönhetően), a nagyközönség számára pedig a zenehallgatás megannyi módját teszi lehetővé, a belefeledkezős gyönyörködéstől a tudatosságra törekvő műélvezetig (ráadásul a monumentális méret ezek változtatását is!).

Helyismeretről tanúskodó „készületek” előzték meg az előadást; a padosorok mögött sűrű széksorokkal, s ami a legfontosabb: megtervezve az előadók elhelyezkedését. Templomi környezetben mindig ott kísért a „visszhang” réme, amely képes összemosni a plasztikusabb tagolásokat is, és impresszionisztikus hangködbe burkolni a futamokat-melizmákat. Minden bizonnyal ezt is szándékoztak kivédeni az alkalmi színpad építésével, ahol a szólisták a hozzájuk társuló szólóhangszeresekkel nemcsak látványként emelkedtek ki. A Nemzeti Filharmonikus Zenekar és a Nemzeti Énekkar közé mindig csak az aktuális szólisták álltak, a többiek oldalt foglaltak helyet (az a kis idő, amíg elfoglalták helyüket, alig növelte a tételek közti szünetet). A kétórás előadás közben jókor jött a Glóriát követő rövid „technikai” szünet, amikor pontosító hangolással készülhettek a játékosok a folytatásra.

A h-moll misének nincs hagyományos „előadói praxis”, a műnek a részletekben való keletkezése óta megszólaltatásairól megannyi esetlegesség dokumentálható. Napjainkban, amikor „békés egymásmellettségben” élnek a historikus (és historizáló) előadások és a későbbi elképzelések nyomán kialakított verziók, korábbi hangzásélményei birtokában a hallgatónak megadatik, hogy mindinkább magára a kompozícióra figyeljen. Ma már keveseknek újdonság, ha a női szólamokat férfiak szólaltatják meg, a kontratenor és a férfi alt szinte „természetes” jelenség. És a hangzás annak is létjogosultságot ad, ha a modern hangszerek sorában néhány korabeli is helyet kap (barokk querflöték).

Hamar Zsolt elismerést érdemlően tartotta kézben az előadást. Rendkívül tudatosan gazdálkodott mozdulataival, nem gesztikulált feleslegesen, nem a közönségnek gondoskodott látványról. Elsősorban a zenekar számára volt informatív az irányítása, ami a kórust illeti, ott néha inkább együtt élte át az énekesekkel a nagy pillanatokat, mellőzve az irányító funkciót. A szólisták, Gavodi Zoltán kivételével, külföldiek voltak, ők jelentették a „díszítőelemeket” az interpretációban. Összeszokottságot aligha kérhetünk tehát számon, ráadásul mindnyájan a maguk zenei múltját hozták magukkal. A fiatal venezuelai Samuel Marino énekét áthatotta a produkcióban való részvétel öröme, néha szinte dalolta a bachi szólamot. Talán ezért nem tudott teljes harmóniába oldódni Gavodival, amikor duettjükre került sor. Wolf Matthias Friedrich esetében is azt éreztük, hogy a basszista inkább az énekes-produkcióra, semmint a megszólaltatandó zenére koncentrált. Halványabb teljesítményt nyújtott a tenor Markus Francke, míg az alt

Alex Potter személyében figyelemreméltó Bach-interpretátort ismerhettünk meg.

A Nemzeti Énekkar a helyzete magaslatán volt (talán csupán a Gloria-tétel Cum spiritu sancto-jának témabecslései indultak „rákészülés” nélkül – itt a dirigens folyamat-építő irányítását nélkülözniük kellett), és a Nemzeti Filharmonikusok vonói Koppándi Jenő koncertmesterrel az élen, mindvégig a kompozíciónak kijáró műgonddal játszottak. Elismerés illeti a fúvósokat is, kiváltképp a szólistákhoz társuló szólók kifogástalan előadásáért.

Napjaink koncert- (és opera-)látogató közönsége szinte hozzászokott a feliratozáshoz. A latin miseszöveg értő ismeretét nem lehet elvárni a mindenkor hallgatóságtól. Érdemes lenne elgondolkodni azon, hogy mi lenne hosszú távon hasznosabb, szórólapokon kínálni a két-nyelvű szöveget, vagy esetleg olyan kivitelezésben biztosítani, amit megőrzésre méltónak tart a hallgató, és alkalmanként ismét magával hozza a mise-előadásokra.

Így viszont ezen a zenei eseményen visszaidéződött a latinul misézés templomi gyakorlata, amikor a hívők nem értették a szertartás szövegét, de az nem zavarta őket a hitélet gyakorlásában. Bach zenéje így is nyitott fűlekre, fogékony lelkekre talált.

Fittler Katalin

A GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

I. FAGOTT állásra

A próbajáték időpontja: **2018. június 11. hétfő, 13 óra**

A próbajáték helyszíne: Győr, Richter Terem (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.)

A próbajáték anyaga:

- W. A. Mozart: B-dúr fagottverseny I. és II. tétel kadenciával
- zenekari szemelvények

Érvényes jelentkezés feltétele:

- szakmai önéletrajz, kérjük megadni azt a mobiltelefonszámot is, amelyen a pályázót elérhetjük (ennek hiányában a jelentkezés érvénytelen)
- motivációs levél

A fentieket kérjük a zenekar titkárságára (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.) vagy e-mailben (office@gyfz.hu) eljuttatni **2018. június 7-ig**. A zenekari állások részletes listája és kottaanyaga a titkárságon átvehető, vagy a zenekar honlapjáról www.gyfz.hu letölthető.

Zongorakísérőt a zenekar igény szerint biztosít.

A próbajáték menete:

12-13 óráig rövid bemutatkozó beszélgetés a GYFZ igazgatói irodájában, melyen részt vesz a GYFZ igazgatója, művészeti vezetője és igazgatóhelyettese.

13 órától próbajáték

További információ Ősz Gábor igazgatóhelyettesnél. Tel: +36 30 864 1693

Az álláshely betöltéséhez elsőfokú szakirányú végzettség, erkölcsi bizonyítvány, és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 20§-ban előírtak megléte szükséges.

Bérezés: versenyképes fizetés, kedvezményes lakhatási lehetőség

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Győr, 2018. április 25.

Fűke Géza s.k.
Igazgató

Csodakamasz-csodafelnőtt-csodaaggastyán

A Rózsavölgyi Kiadó Dohnányi Ernő-lemezeiről

A 2017-es év egyik jeles zenei eseményére, Dohnányi Ernő (1877–1960) születésének 140. évfordulójára időzítve jelent meg két CD-kiadvány a Rózsavölgyi Kiadó gondozásában. Az egyik lemezen a zeneszerző egy korai és egy érett vonósnégyese hallható (mindkettő a-mollban), míg a dupla CD-s album a zeneszerző-zongoraművész amerikai koncertfelvételeiből ad válogatást.

Talán maga a zeneszerző sem gondolta volna, hogy egyszer lemezeire játsszák majd fiatalkori kvartettjét. Az ifjú Dohnányi – bár még csak tizenhat éves volt az a-moll vonósnégyes komponálásakor – addigra már túl volt két vonóskvintett és egy zongoráskvartett megalkotásán, mi több, a lemezen hallható a-moll vonósnégyes címlapjára büszkén kanyarinthatta rá: „III. Quartett”. A művet rekord gyorsasággal, mindössze másfél hét alatt – 1893. március 25. – április 5. között – vetette papírra.¹ Abból, hogy egy évvel későbbi zeneakadémiai zeneszerzés felvételi vizsgájára addigi kamarazenei terméséből éppen az a-moll kvartett egy tételét választotta ki,² arra következtethetünk, hogy ez utóbbival – vagy legalábbis a Scherzo tétellel – elégedett lehetett. A vonósnégyes-tétel minden bizonnyal a felvételi bizottságban helyet foglaló

Albert Spalding és Dohnányi Ernő

Mihalovich Ödön³ és Hans Koessler⁴ tetszését is elnyerte, mivel rögtön a II. évfolyamba vették fel, de az ifjú zeneszerzőjelölt ígéretet kapott arra, hogy – előmenetelétől függően – akár egy év alatt elvégezheti a II-III. évfolyamot.⁵

Dohnányi tehát tizenéves korában már tekintélyes mennyiségű kamarazenét írt, és a zeneszerzés egyik legigényesebb műfajában, a vonósnégyes-komponálásban is komoly jártasságra tett szert. Nagy szerepet játszott ebben az a milió, melyben Dohnányi gyermekkorától nevelkedett. Életében a kamarazene mindig is központi helyet foglalt el. Visszaemlékezéseiben többször említette, hogy milyen nagy hatással voltak szellemi fejlődésére azok a vasárnapi kamarazene-délutánok, melyek során édesapja – a kiváló amatőr csellista, Dohnányi Frigyes – muzsikált együtt barátaival.⁶ E legkorábbi zenei impulzusok, a polgári kamarazenélés hagyománya egész életére kihatottak: előadóművészi pályája során élete végéig jelentős szerepet kaptak hangversenyei műsorában a zongorás kamaraművek.⁷ Első nyilvános szereplése is kamaramű előadásához kötődik: nyolcéves korában iskolai hangversenyen

¹ James A. Grymes: *Ernst von Dohnányi: A Bio-Bibliography*. Westport, CT-London: Greenwood Press, 2001, 31.

² Dohnányi a B-dúr vonósszextett Largo tétele és a *Das verlassene Mägdlein* című dala mellett az a-moll vonósnégyes Scherzo tételét játszotta a felvételi bizottság előtt 1894. szeptember 14-én. Vázsonyi Bálint: *Dohnányi Ernő*. Budapest: Zeneműkiadó, 1971; ²Budapest: Nap Kiadó, 2002, 34.

³ Mihalovich Ödön (1842–1929) 1887–1919 között a Zeneakadémia igazgatója.

⁴ Hans Koessler (1853–1926) 1882–1908, majd 1920–1925 között a Zeneakadémia zeneszerzés tanára.

⁵ Vázsonyi: 35.

⁶ A meghatározó gyermekkori kamarazene élményeiről Dohnányi többek között 81. születésnapját ünneplő interjújában is megemlékezett. „81st Birthday Interview” 1958. július 24. Tallahassee, Florida State University, Dohnányi Collection: DAT 41.

⁷ Nemcsak az életműben, hanem a magyar zenetörténetben is kivételes jelentőségűek Dohnányi kamaraművei: „Dohnányi Ernő művészete mutatja legjobban, hogy a bécsi romantika Magyarországra származott s immár fáradtá finomult hagyománya épp a kamarazene meghiitt kereteiben tudott leginkább új színekkel gazdagodni, már-már megújulni.” Szabolcsi Bence: *A magyar zenetörténet kézikönyve*. = Bónis Ferenc (szerk.): Szabolcsi Bence művei 2. Budapest: Zeneműkiadó, 1979, 88.

Mozart g-moll zongoranégyesének (K. 478) zongoraszólamát játszotta. Tizenkét éves mindössze, mikor Léván Mendelssohn zongoráskvartettjének, Pozsonyban pedig Schumann zongoraötösének előadásában vett részt édesapja vonósnégyesével.⁸ Nem véletlen tehát, hogy gyermekkori darbjainak jelentős részét kamarazenei kompozíciói teszik ki, és éppen ezért azon sem csodálkozhatunk, ha a fiatalkori a-moll vonósnégyesben is felfedezni véljük az elődök keze nyomát. Rögtön hozzá tehetjük, szó sincs epigonizmusról, hanem inkább sejtetni engedi, hogy a fiatal Dohnányi milyen mintákat követett, kiktől tanulhatta meg a vonósnégyes-írás mesterségét.

Ismeretlensége okán különösen sok felfedezni valót kínál az opusz-szám nélküli kvartett. Az ifjú zeneszerző ekkoriban komponált négytétéles kamaraműveinél már bevett gyakorlat, hogy előszeretettel cserélte meg a két belső tétel korábbi hagyományokat követő elrendezését: második helyre téve a scherzót, míg a harmadik tétel a lassú (ezt akár Haydntól is tanulhatta, aki szintén szívesen kísérletezett a hagyományostól eltérő – menüettet követő lassú – tételrendezéssel). A későbbiekben az érett kompozíciókban is jellemző lesz majd a szonátaciklus ilyen tételrendje. Az pedig, hogy a műben feltűnően sokat szólózik a cselló, bizonyára az édesapa felé tett gesztusként értelmezhető. Kusz Veronika – a sok hasznos információt közlő, gondosan szerkesztett lemezkísérő írója – úgy véli, hogy a jövőre utalnak a már itt meglévő hosszú, strukturált dallamok, a scherzo ironiája, a lassú tétel melankolikus, egyben nyugtalan hangvétele, valamint a variációs alapú gondolkodás is.

Kilényi Ede és Dohnányi Ernő

Dohnányi vezényel

darab, melyet szívből-lélekből szeretünk, s amely fajtából alig jön hozzá egy emberöltő alatt egy-kettő a régi kincsekhez. S nagyon büszkék vagyunk, hogy mi játszhattuk először, ezt meg még külön köszönjük.”¹⁰

A darab struktúráját tekintve számos hasonlóságot mutat az esz-moll zongoráskvintettel (op. 26 – 1913–14) – az a-moll vonósnégyest megelőző kamaraművel –, mivel a kvartett sok tekintetben folytatja a zongorásötösben megkezdett utat. A teljes összehasonlítás meghaladná e recenzió terjedelmét, de a legnyilvánvalóbb hasonlóság, hogy a zeneszerző mindkettőben szakít a korábbi négytétélességgel.¹¹ Azonos a középső tételek formája is: mindkettő variáció, melyekben a 2. variációk jelentős tempóváltása egy közbe ékelt gyors tétel képzetét keltik.

⁸ Mindkettőről a sajtó is beszámolt, lásd Gombos László et alia: „Dohnányi Ernő művészi tevékenységének sajtóreceptiója. I. rész: A pályakezdő évek, 1897. január – 1898. április”, in: Sz. Farkas Márta és Kiszely-Papp Deborah (szerk.): *Dohnányi Évkönyv 2003*. Budapest: MTA Zenetudományi Intézet, 2004. 151–156.

⁹ I. (A-dúr) vonósnégyes (op. 7 – 1899: Doblinger; II. (Desz-dúr) vonósnégyes (op. 15 – Simrock, 1907)

¹⁰ Waldbauer Imre levele Dohnányi Ernőnek. Idézi Vázsonyi: 208.

¹¹ Az a-moll vonósnégyest követő kamarazenei alkotás, a C-dúr szextett (op. 37 – 1935) majd ismét négytétéles lesz.

Dohnányi kamarazenei próba közben, 1955

Mindkét mű a Rondo Vonósnegyes értő előadásban hangzik fel. Pintér Dávid, Dóczi Áron, Tornyai Péter és Mód Orsolya tisztelettel érdemlő szakmai alázattal nyúltak Dohnányi vonósnegyeseihez. Munkájukat a fiatalok darabnál megnehezítette, hogy kéziratból kellett játszaniuk, ugyanakkor bizonyára sokat segített Pintér Dávid primárius tudományos elmélyülése, aki 2015-ben megvédett DLA-disszertációjának témájául Dohnányi-vonósnegyeseit választotta.

A másik lemez szintén kuriózum: Dohnányi 1952 és 1958 – a zongoraművész 75. és 81. életévé – között adott hangversenyeinek felvételeiből válogat.¹² Nemcsak mint hangszeres előadó szerepel a két CD-n (szólóművekkel, illetve kamaraművek közreműködőjeként), hanem a zeneszerző-Dohnányi, sőt, a második lemez nyitódarabjában saját Stabat materének vezényletével a karmester-Dohnányi is szóhoz jut. A Tallahassee-ben (Florida State University, illetve Dohnányi házában), Athensben (Ohio University), valamint Madisonban (University of Wisconsin) adott hangversenyek felvételeit eredetileg nem lemezre szánták. A fenti egyetemek stúdiósainak félamatőr rögzítéseiért mégis hálás lehet az utókor, még akkor is, ha ezek nem a művész fénykorának lenyomatát adják. Dohnányi köztudottan nem szerette a stúdiófelvételeket, számára mindig is fontosabb volt a közönség reakciója, az azonnali visszajelzés. Később ugyan belátta, kár volt ódzkodnia a sterilnek ható lemezfelvételektől, ám addigra élete más fordulatot vett, és elúsztak a lehetőségek.

A huszonkét tracket számláló album két korongján a tíz Dohnányi-darabon (illetve műrészleten) kívül Bach-, Mozart-, Beethoven-, Schubert-, Schumann- és Brahms-művek hallhatók. Feltűnő, hogy a lemezt szerkesztők az elhangzó darabok többségénél nem a teljes művet mutatják meg, hanem csak egy vagy két tételét, illetve a Stabat maternek egy részletét, melynek okát csak találgathatjuk. Furcsa ez, annál is inkább, mert maga Dohnányi a több-tételes kompozíciók esetében már pályája kezdetétől fogva – néhány kivételtől eltekintve –, már akkor is, amikor az még egyáltalán nem volt bevett gyakorlat, a teljes mű előadására törekedett. Elképzelhető, hogy a lemezen nem hallható tételeknél a nem kielégítő technikai minőséggel lehet a hiányt magyarázni, de az is feltételezhető, hogy a szerkesztők minél több szerzőt és művet szerettek volna megmutatni. Mindenesetre örülünk, hogy J. S. Bach Olasz koncertjének (BWV 971) és Beethoven E-dúr szonátájának (op. 109) felvétele teljes egészében a hallgató rendelkezésére áll. A Bach-műnél azért is öröndetes, hogy mind a három tétele hallható,¹³ mert a két szélső sokszor összekapott girlandjaiért bőségesen kárpótol a lassú középső költőisége, ahol – Tóth Aladárt idézve – „a zongora lélekké

¹² Összeállítás és a lemezkísérő Kusz Veronika munkáját dicséri.

¹³ Dohnányi 1899-ben játszotta először a művet, majd meglehetősen ritkán tűzte műsorára. Egy 1930-ban Budapesten adott koncert után negyedszázaddal vette elő ismét és éppen a lemezen hallható athenszi koncerten játszotta utoljára nyilvános hangversenyen. Kovács Ilona: „Dohnányi Ernő zongoraművészi pályája, I. rész: 1897–1921”, Sz. Farkas Márta és Gombos László (szerk.): *Dohnányi Évkönyv 2005*, Budapest: MTA Zenetudományi Intézet, 2006. 63–150.; uő.: „Dohnányi Ernő zongoraművészi pályája, II. rész: 1921–1944”, Sz. Farkas Márta és Gombos László (szerk.): *Dohnányi Évkönyv 2006/7*, Budapest: MTA Zenetudományi Intézet, 2007. 306–360.

változik”.¹⁴ Izgalmas felfedezni a kamarajátékost is. A már visszavonult Albert Spalding¹⁵ állítólag régi kedves kamarapartnere, Dohnányi Ernő kedvéért tért vissza a pódiumra, hogy közös lemezfelvételek mellett Tallahassee-ben koncertezzenek.¹⁶ Szintén több éves barátság fűzte Zathureczky Edéhez¹⁷ is, akivel a Kreutzer-szonáta (op. 47) 1. tétele mellett Dohnányi cisz-moll szonátájának 2. tételét is játsszák a lemezen. Izgalmas összehasonlításra ad alkalmat, hogy ugyanezt a tételt Spaldinggal is meghallgathatjuk. (Véletlen, de tény: mindkét hegedűművész egy évvel a Dohnányival készített felvételek után már nem volt az élők sorában – csupán ezért is felbecsülhetetlen értéke van ezeknek az utolsó hangzó dokumentumoknak.) Dohnányi saját csellószonátájának (op. 8) és Brahms e-moll szonátájának egy-egy tételét pedig éppenséggel olyan művésszel karöltve vitte pódiumra, akivel ott és akkor – Athensben – találkozott először. Maurice Eisenberggel¹⁸ bizonyára nem volt sok próbára lehetőségük, de itt is megcsodálhatjuk a zongoraművész páratlan kamarazenészi kvalitásait: ahogy kísér, ahogy átveszi a dallamot, majd a cselló egyenrangú társaként párbeszédet folytat partnerével. A tallahassee-i évek nagy ajándéka volt – mind a közönség, mind pedig az előadók számára – a Kilényi Edével adott kamarakonzertek lehetősége. Kilényi Dohnányi tanítványa volt a Zeneakadémián,¹⁹ később, a 2. világháború után pedig óriási szerepet játszott mestere politikai rehabilitációjában. 1953-tól kollégák lettek a tallahassee-i egyetem zenei fakultásán, ahol több kézzongorós hangversenyt adtak. Mester és tanítványa előadásában ezúttal Schubert f-moll fantáziája (op. 103) hangzik el, ihletetten, varázslatosan, a muzsikálás magas iskoláját megmutatva.

Az utolsó romantikus – Dohnányi amerikai koncertfelvételei címet viselő CD legnagyobb értéke az, hogy sejtetni engedi azt az eufórikus hatást – az egykori Dohnányi-kortársak privilégiumát –, melyet Tóth Aladár így foglalt össze:

„Zongoraszólamába [...] már beledolgozza a kamarazene-partnereitől kapott élményt is s ennek az élménynek keretében egyénisége azzal a bizonyos varázslatos közvetlenséggel nyilatkozik meg, mely feledteti a keret keretszerűségét. Nem hiába nőtt fel Dohnányi Ernő a »bürgerliche Kammermusik« kultúrájában: ma ő a világ legnagyobb kamarazenésze, sőt kérdés, volt-e egyáltalában Mozart óta akkora kamaramuzsikus, mint nagy hazánkfia.”²⁰

Kovács Ilona

A képeket az MTA BTK Zenetudományi Intézet „Lendület”

20–21. Századi Magyar Zenei Archívumának gyűjteményéből és szíves engedélyével közöljük.

Dohnányi-vonósnégyesek I.
(Rózsavölgyi és Társa Kiadó)

Az utolsó romantikus – Dohnányi amerikai koncertfelvételei
(Rózsavölgyi és Társa Kiadó)

¹⁴ Tóth Aladár: „Dohnányi Ernő kultúrája, művészegyénisége és zongoraművészete”, in: Járosy Dezső (főszerk.)-Major Ervin (felelős szerk.): *Zenei Szemle*, XI. évfolyam X–XI. szám (1927. október–november), 219–231, ide: 229.

¹⁵ Albert Spalding (1888–1953). A lemezen elhangzó szonátatégeket (Mozart: B-dúr szonáta, K. 454 – 1-2. tétel; Dohnányi: cisz-moll szonáta, op. 21 – 2. tétel) Spalding és Dohnányi korábban nem, csak 1952. január 11-én, Tallahassee-ben játszották együtt.

¹⁶ Vázsonyi: 294–295.

¹⁷ Zathureczky Ede (1903–1959) lemezen hallható mindkét művet többször játszották együtt: Dohnányi: cisz-moll szonáta, op. 21: 1932. 02. 23. – Budapest; 1939. 11. 04. – Kassa; 1943. 02. 10. – Budapest; 1943. 04. 03. – Kaposvár, 1943. 04. 05 – Pécs; 1944. 01. 14. – Miskolc; 1958. 01. 24. – Tallahassee (magánhangverseny); 1958. 01. 29. – Tallahassee; Schumann: d-moll szonáta, op. 121: 1943. 03. 29. – Budapest; 1958. 01. 25. – Tallahassee; Beethoven: A-dúr (Kreutzer) szonáta, op. 47: 1944. 01. 14. – Miskolc; 1944. 01. 27. – Budapest; 1958. 01. 29. – Tallahassee. A közös fellépések mellett a két művész élete több szálon is összefonódott: Dohnányit Zathureczky követte a Zeneakadémia főigazgatói székében (1943–1956), később, a hegedűművész amerikai letelepedését követően a Dohnányi-család támogatta az újonnan érkezettet.

¹⁸ Maurice Eisenberg (1900–1972). Az amerikai gordonkaművész európai tanulmányai során többek között Hugo Becker (1864–1941) tanítványa is volt. Becker Dohnányi leggyakoribb kamarapartnerei közé tartozott 1902–1914 között.

¹⁹ Kilényi Ede (Edward) az 1928/29-es és az 1929/30-as tanéveben volt Dohnányi tanítványa Budapesten. Lásd Kovács Ilona: „Dohnányi Ernő, a Zeneakadémia tanára”, Sz. Farkas Márta (szerk.): *Dohnányi Évkönyv 2002*, Budapest: MTA Zenetudományi Intézet, 2003. 55–66., ide: 59.

²⁰ Tóth Aladár: i. m., 228.

Codették a Kodály Zoltán Emlékévhez

A Magyar Kodály Társaság kiadványairól

A két (viszonylag) kerek számú évforduló (születésének 135. és halálának 50. évfordulója) megkülönböztetett alkalmát kihasználva, 2017 Kodály Emlékév lett. Rendkívüli mértékben növekedett a Kodály-művek játszott-sága, szerzői estek és vegyes műsorú rendezvények kerekében egyaránt, és az ünneplő megemlékezésből kivette részét a hangfelvételkedés is. Kodályról, a közéleti és magánemberről, valamint munkássága megannyi területéről érdemben újat mondani aligha lehet, ám az előadások, kiállítások mintegy szellemi „ismétlésként” fellelevenítik az archivál(ódot)t tényanyagot, és mintegy kézzelfogható közelségbe hozzák mindazt, ami egyébként könnyen a feledés homályába kerülhet. Vagyis, visszahozzák mindennapi életünkbe – pontosabban, ráébredtlenül, mindennapi életünkben.

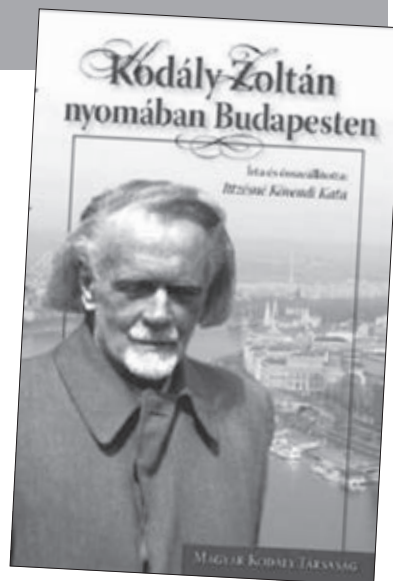
Decemberben, a születésnap tájkára időzítve kerültek bemutatásra a Kodály Archívumban olyan kiadványok, amelyek széleskörű érdeklődésre tarthatnak számot. Karcsúak, papírfedelűek, még a szerény házikönyvtárakban is juthat nekik hely.

„KODÁLY ZOLTÁN ábrázolások a KÉPZŐMŰVÉSZETBEN” – ezt a címet viseli az egyik, amelyet „képzőművészeti képeskönyv”-ként határoz meg az előszóban Natter-Nád Klára, aki 1994 óta szerkesztője a Magyar Kodály Társaság Híreinek, ennek a sajnos csak zenei berkekben számon tartott periodikának. Címlapján Borsos Miklós grafikája szerepel (amely 1992 óta szerepel a Hírek címlapján is). 65 alkotó Kodály-ábrázolásait tartalmazza, szobrok, domborművek, festmények, kispasztikák (stb.) fotóit, amelyek korábban a Hírekben is szerepeltek. A lelkes szerkesztőasszony ugyanis meghonosította a gyakorlatot, hogy minden szám bevezető oldalán szerepeljen egy-egy Kodályról készült műalkotás. Az idők folyamán gyűjteménnyé gyarapodtak e fotók, s kihasználva a jubileum alkalmát, önálló kiadványként tette őket közkinccsé, pontosabban – miként a kiadvány belső címlapján olvasható – Kodály Zoltán születésének 135. évfordulója tiszteletére és a Magyar Kodály Társaság megalakulásának 40. évfordulója emlékére.

A képek a földrajzi elhelyezkedés logikáját követik, a Kodály-köröndről, Kodály egykori lakhelyétől kiindulva tanulmányainak és munkásságainak helyszínei következnek, Budapest után a szülőváros Kecskemét, majd országjárás kezdődik, szinte feltérképezve a Kodály nevet viselő iskolák képzőművészeti tulajdonait. De a megemlékezés nem ér véget az országhatárnál – határainkon túli szobrok, emléktáblák csakúgy láthatók, mint

külföldön élő alkotó idehaza helyet kapott munkája.

Atmoszféra-teremtő szándékkal néha a környezet is megjelenik. Az 1990 óta Emlékmúzeum, Archívum és Kutatóközpontként működő ház a köröndön, amelynek falán az alatta közölt dombormű

látható, a Régi Zeneakadémia épülete, amely fotóján felfedezhető, hogy hol található az alatta külön fotón szereplő emléktábla. A Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet előkertjének képe, mely Szervátiusz Tibor szoborkompozícióját rejt, az új helyszínt „konferálja”, Sütő Ferenc Galyatetőn felállított szobrához a szoboravató ünnepséget is felidéző „zenetörténeti képeslap” is társul. Műgond és ügyszerepet kettős vonzatában állt össze a képanyag, amelyet a 65 képzőművész rövid életrajza követ.

Tehát, a társzművészetek találkozásának ad otthont a kiadvány. A képanyag feliratozása korántsem hálás feladat; azonban a szinonimák keresése/találása gördülékenyebbé tette volna a megfogalmazást (a többszöri ismétlés során zavaró például a „van elhelyezve” fordulat). Szembesülünk a ténnyel, hogy egy-egy szoborból több példány készülhet – ilyenkor érdemes tudni, hogy melyik az „eredeti”. A képaláírások erenye, hogy néha a látványhoz szükséges alapinformációknál jóval többet adnak, zenei többlet-tartalommal. Más kérdés, hogy nem minden itt közölt információ örökérvényű, hiszen – mint több esetben olvasható – egy-egy szobor az idők folyamán más-más helyen kerülhet kiállításra (a kötet összeállítása idejének kordokumentuma a kísérszöveg).

A Magyar Kodály Társaság és a fővárosi Kodály Archívum közös kiadványa, az Itt és ott Kövendi Kata által írott és összeállított publikáció két nyelven, magyar és angol szöveggel került forgalomba. Mint a „Kodály Zoltán nyomában Budapesten” bevezetéséből megtudjuk, a könyv „eredetileg a kecskeméti Kodály Iskola zenei angolos diákjai számára készült *Zenei angolos füzetek* sorozat része”. Korábban a szerző Angliában elvitte diákjait olyan helyekre, amelyek Kodállal (is) kapcsolatosak, kínálkozott tehát az ötlet, hogy megismertesse velük és

a potenciális érdeklődőkkel a fővárosnak azokat a helyeit, amelyek részei voltak Kodály életének is. Nem lehet eléggé értékelni ezt a vállalkozást, hiszen ki-ki a saját életéből tudhatja, hogy gyakran épp azokat a helyeket hagyjuk figyelmen kívül, amelyek a közvetlen közelünkben vannak (azzal mentegetve a mulasztást, hogy az bármikor pótolható). A 100 számozott oldalt tartalmazó könyvecske különleges időutazást kínál, amennyiben gyakran szembesíti a múltat és a jelent, tehát olyan helyekre is ráirányítja a figyelmet, amelyek egyébként indokoltan kerülnék el a vállalkozókédvűek figyelmét is. És ez az időutazás azért is hasznos, mert a változások ráébresztik az olvasót, hogy nem célszerű halogatni a kirándulásokat. Nemcsak intézményekbe kalauzol el Ittészné Kövendi Kata könyve, hanem értő kalauz ahhoz is, hogy felkeressük a magánember Kodály életének egykori helyszíneit.

Eredetileg tehát angolul készült a könyv – mégis furcsa, hogy az anyanyelvi verzió „anyanyelvi gondozásához” segítséget vett igénybe a szerző. Vélhetnénk, a több

szem többet lát örök igazsága érvényre jut ezáltal, ám a fokozott műgond nemigen érezhető. Talán az angol eredetivel menthető néhány kacifántos mondat.

A könyvecske kivitelezése igényes, a képanyag változatos, méltán tarthat igényt széleskörű érdeklődésre. Forrásjegyzéke sem elsősorban a szakmai közönségnek szól, hanem inkább azoknak, akik az élmények hatására vállalkoznának további ismeretszerzésre. (Van benne következtetlenség is, például, amikor egy tanulmánykötet egészét is feltünteti, s belőle külön egy írást is – de így talán még erőteljesebb az „ajánlás”). A kiadvány sajátossága, hogy ötleteket kínál kirándulásokhoz is, útvonalterv-javaslatokkal. Mellékletként vázlatos térképet is tartalmaz, hátoldalán praktikus információkat feltüntető útmutatóval. A hazai (időről-időre változó) viszonyok ismeretében megannyi adata hamar elévülhet; a tömegközlekedéshez szükséges jegyek és a belépőjegyek árait érdemes csupán tájékoztató jellegűnek tekinteni – annál érdekesebb lesz viszont kordokumentumként a jövőben!

Fittler Katalin

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

BRÁCSA TUTTI állásra

határozatlan idejű kinevezéssel

A meghallgatás anyaga:

- Bach: 1. szóló tétel vagy 1. szóló tétel más műből (Max Reger I. tétel v. Hindemith I-II. tétel)
- Stamitz: Brácsaverseny, első tétel kadenciával vagy
- Stamitz: Brácsaverseny, második és harmadik tétel vagy
- Hoffmeister: Brácsaverseny, első tétel kadenciával vagy
- Hoffmeister: Brácsaverseny, második és harmadik tétel

Zenekari anyag:

- Bartók: Concerto Zenekarra, 5. tétel, 300. ciffertől 317. cifferig
- Csajkovszkij: VI. szimfónia, 1. tétel, 171. ü.-187. ü.-ig
- Mendelssohn: Szentivánéji álom, Scherzo C-D-ig
- Beethoven: III. szimfónia, 3. tétel, 73. ü.-ig
- Brahms: II. szimfónia, 2. tétel, 49. ü.-58. ü.-ig
- Bruckner: IV. szimfónia, 2. tétel, 50. ciffer után 1. ü.-től 80. ciffer után 4. ü.-ig
- R. Strauss: Don Juan, első 8 ütem + A előtt két ütemmel, felütéssel B-ig

A zenekari részletek letölthetők a zenekar honlapjáról (www.sso.hu/hirek)

Követelmények:

- felsőfokú végzettség
- erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2018. június 15. péntek 14:00

Az állás, sikeres próbajátékot követően azonnal betölthető.

Jelentkezési határidő: 2018. június 8.

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3.
levente.szabo@sso.hu

Információ: Szabó Levente, tel.: 20/3600234
e-mail: levente.szabo@sso.hu

Szombathely, 2018. április 25.

Kiss Barna
igazgató

A PANNON FILHARMONIKUSOK-PÉCS NONPROFIT KFT.

próbajátékot hirdet

HEGEDŰ TUTTI állásra

A próbajáték anyaga:

- Bach: Két ellentétes karakterű tétel a szólószonátákból, partitákból
- Mozart: G-dúr, D-dúr, vagy A-dúr hegedűverseny I. tétele kadenciával

Zenekari szemelvények:

- Brahms: 4. szimfónia – 4. tétel 33–81. (I. hegedű)
- Mozart: Esz-dúr szimfónia, No.39 – 2. és 4. tétel ismétlődő jelleggel (I. hegedű)
- Bartók: Concerto – V. tétel eleje és fuga (I. hegedű)
- Csajkovszkij: V. szimfónia 2. tétel kijelölt rész (I. hegedű)
- R. Strauss: Don Juan – első oldal (I. hegedű)
- Mendelssohn: Szentivánéji álom – scherzo elejétől D után 7-ig (I. hegedű)

Az írásbeli jelentkezéseket kérjük beküldeni az alábbi címre:

Pannon Filharmonikusok-Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.

vagy az office@pfz.hu címre

A zenekari szemelvényeket a jelentkezés regisztrálása után a meghívott pályázónak megküldjük, illetve személyesen a zenekar székében átvehetők.

Zongorakísérőt igény szerint biztosítunk!

A próbajáték tervezett időpontja: **2018. május 28.**

A pontos időpontról a meghívott pályázónak később adunk tájékoztatást.

A próbajáték helyszíne: **Kodály Központ** (7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.)

Az állás betöltése: megegyezés szerint.

Bővebb felvilágosítást a 72/500-328 ill. 20/ 4498502 telefon-számon adunk!

Pécs, 2018. április 6.

Horváth Zsolt
igazgató

A NEMZETI FILHARMONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

CSELLŐ TUTTI állásra

A próbajáték időpontja: **2018. június 6. 10.00 óra**

A próbajáték helyszíne: a **Nemzeti Filharmonikusok próbaterme**, Művészetek Palotája, 1095 Budapest, Komor Marcell utca 1. VI. emelet

A próbajáték három forduló.

Első forduló:

J. Haydn: D-dúr csellóverseny I. tétel, tetszőleges kadenciával + zenekari részletek

Második forduló:

Bach: Courante a G-dúr szvitből + zenekari részletek

Harmadik forduló:

Zenekari részletek

Beethoven:	VIII. szimfónia – Menuetto – Trio
Bartók:	A csodálatos mandarin 74–76
Dohnányi:	Szimfonikus percek 13–17 után 10
Verdi:	Requiem, Offertorio 1–46 ütem
Wagner:	A bolygó hollandi-nyitány H felütéssel–K-ig
Csajkovszkij:	IV. szimfónia II. tétel 21. ütem – A után 16

A zenekari részletek kottája itt letölthető, vagy egyeztetés után átvehető a zenekar kottatárában.

Zongorakísérőt a próbajátékokra a zenekar biztosít. Az állás betöltéséhez felsőfokú szakirányú végzettség és erkölcsi bizonyítvány szükséges.

Az állás betölthető: 2018. szeptember 1-től

A jelentkezéshez rövid szakmai önéletrajzt kérünk e-mail-ben az alábbi címre: mali.i@filharmonikusok.hu

Jelentkezési határidő: 2018. május 18.

A pályázatok elbírálása után a kiválasztottakat e-mailben értesítjük 2018. május 22-ig.

További információk: 30/ 411 66 28

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Budapest, 2018. április 5.

Mali István
vezető zenekari menedzser

A NEMZETI FILHARMONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

CSELLŐ szólamvezető állásra

A próbajáték időpontja: **2018. június 5. 10.00 óra**

A próbajáték helyszíne: a **Nemzeti Filharmonikusok próbaterme**, Művészetek Palotája, 1095 Budapest, Komor Marcell utca 1. VI. emelet

A próbajáték három forduló.

Első forduló:

J. Haydn: D-dúr csellóverseny I. tétel, tetszőleges kadenciával + zenekari részletek

Második forduló:

Dvořák: h-moll csellóverseny – I. tétel expozíció + zenekari részletek

Harmadik forduló:

Zenekari részletek

Beethoven:	VIII. szimfónia – Menuetto – Trio
Bartók:	A csodálatos mandarin 74–76
Dohnányi:	Szimfonikus percek 13–17 után 10
Verdi:	Requiem, Offertorio 1–46 ütem
Wagner:	A bolygó hollandi-nyitány H felütéssel–K-ig
Brahms:	B-dúr zongoraverseny III. tétel A után 10-ig és D-végig
Rossini:	Tell Vilmos-nyitány 48-ig
Sosztakovics:	XV. szimfónia II. tétel szóló

A zenekari részletek kottája itt letölthető, vagy egyeztetés után átvehető a zenekar kottatárában.

Zongorakísérőt a próbajátékokra a zenekar biztosít. Az állás betöltéséhez felsőfokú szakirányú végzettség és erkölcsi bizonyítvány szükséges.

Az állás betölthető: 2018. szeptember 1-től

A jelentkezéshez rövid szakmai önéletrajzt kérünk e-mail-ben az alábbi címre: mali.i@filharmonikusok.hu

Jelentkezési határidő: 2018. május 18.

A pályázatok elbírálása után a kiválasztottakat e-mailben értesítjük 2018. május 22-ig.

További információk: 30/ 411 66 28

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Budapest, 2018. április 5.

Mali István
vezető zenekari menedzser

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

I. HEGEDŰ állásra

határozott és határozatlan idejű kinevezéssel

Kötelező anyag:

Mozart: G-dúr, vagy, D-dúr vagy A-dúr hegedűversenyének I. vagy II.–III. tétele, kadenciával

Bach: két különböző karakterű partita vagy szonátatétel

Egy szabadon választott romantikus koncerttétel vagy karakterdarab

Zenekari anyag:

Haydn: Óra szimfónia 4. tétel R-U-ig

Brahms: III. Szimfónia I. tétele ismétlődő jelleggel

Verdi: A végzet hatalma – nyitány N-O-ig

Bartók: Concerto III. tétel (Elégia) első 5 sor

V. tétel első két oldal és a fuga

A zenekari részletek letölthetők a zenekar honlapjáról (www.sso.hu)

Követelmények:

- felsőfokú végzettség
- erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2018. június 15. péntek 14:00

Az állás, sikeres próbajátékot követően azonnal betölthető.

Jelentkezési határidő: 2018. június 8.

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3.
levente.szabo@sso.hu

Információ: Szabó Levente, tel.: 20/3600234
e-mail: levente.szabo@sso.hu

Szombathely, 2018. április 17.

Kiss Barna
igazgató

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

II. HEGEDŰ állásra

határozott és határozatlan idejű kinevezéssel

Kötelező anyag:

Mozart: G-dúr, vagy, D-dúr vagy A-dúr hegedűversenyének I. vagy II.–III. tétele, kadenciával

Bach: egy partita vagy szonátatétel

Zenekari anyag:

Bartók: Concerto – III. tétel 86 – 99, V. tétel 265 – 278

Mozart: Jupiter szimfónia IV. tétel – az ismétlődő jelleggel

Verdi: A végzet hatalma – nyitány

A zenekari részletek letölthetők a zenekar honlapjáról (www.sso.hu)

Követelmények:

- felsőfokú végzettség
- erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2018. június 15. péntek 14:00

Az állás, sikeres próbajátékot követően azonnal betölthető.

Jelentkezési határidő: 2018. június 8.

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3.
levente.szabo@sso.hu

Információ: Szabó Levente, tel.: 20/3600234
e-mail: levente.szabo@sso.hu

Szombathely, 2018. április 17.

Kiss Barna
igazgató

A hivatásos zenekarrá válásának 50. évfordulóját ünneplő
GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

FUVOLA MESTERKURZUST

hirdet **prof. Michael Martin Kofler**, a Müncheni Filharmonikus Zenekar szóló
első fuvolaművésze és a Salzburgi Mozarteum professzorának vezetésével

A kurzus helyszíne: **Győr Richter Terem, Fesztiválterem**
(9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.)
időpontja: **2018. május 29. kedd, 10 órától**

A kurzusra várunk aktív és passzív résztvevőket,
18 éves kortól

A kurzus anyaga: zenekari állások valamint előadási darabok

A kurzusra zongorakísértőt biztosítunk.

A kurzus részvételi díja:
aktív hallgatóknak 10 000 Ft
passzív hallgatóknak 5 000 Ft

JELENTKEZÉSI HATÁRIDŐ: MÁJUS 24. CSÜTÖRTÖK, 14 ÓRA

Jelentkezés módja: e-mailben az office@gyfz.hu címen.

Jelentkezéskor kérjük megadni a jelentkező **nevét, telefonszámát, e-mail címét, a választott mű címét, valamint a részvétel formáját (aktív/passzív).**

A jelentkezés visszaigazolásakor küldjük a bankszámlaszámot, melyre a kurzus díját
kérjük befizetni. A részvételi díj befizetésének határideje: a jelentkezés visszaigazolá-
sát követő 3 munkanap.

További információ: Ősz Gábor igazgatóhelyettesnél, tel: +36 30 864 1693

Győr, 2018. április 11.

Fűke Géza s.k.
igazgató

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

HIVATÁSOS SZIMFONIKUS ZENEKAROK

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
Levélcím: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/b. IV. ép.
Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: nfo@bdz.hu • www.bdz.hu

Duna Szimfonikus Zenekar

Duna Palota Nonprofit Kft.

1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
Tel./fax: (+36-1) 355-8330
E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu
www.dunaszimfonikusok.hu

Győri Filharmonikus Zenekar

9021 Győr, Aradi vértanúk u. 16.
Tel.: (96) 312-452 • Fax: (96) 319-232
E-mail: office@gyfz.hu • www.gyfz.hu

Kodály Filharmonia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: info@kodalyfilharmonia.hu
www.kodalyfilharmonia.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekhar és Kottatár Nonprofit Kft.

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699
E-mail: info@filharmonikusok.hu
foigazgato@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

Magyar Rádió Zenei Együttesek Szimfonikusok – Énekhar – Gyermekekórus

Cím: 1088 Budapest,
Bródy Sándor u. 5-7.
Levelezési cím:
1037 Budapest, Kunigunda útja 64.
Telefon: 328 7078
E-mail: info@mrze.hu • www.mrze.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar

1087 Budapest, Kerepesi út 1-5.
Levélcím: 1088 Budapest,
Múzeum u. 11.
Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.

3525 Miskolc, Fábrián u. 6/a.
Tel.: (46) 323-488
E-mail: info@mso.hu • www.mso.hu

Óbudai Danubia Zenekar

1061 Budapest,
Paulay Ede u. 41. I. em. 1.
Tel.: (+36-1) 373-0228, (+36-1) 269-1178
E-mail: info@odz.hu • www.odz.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330
E-mail: info@pfz.hu • www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
E-mail: info@sso.hu • www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Korzó Zeneház
Tel.: (62) 426-102
E-mail: orch@symph-szeged.hu •
www.symph-szeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér 1
Aba-Novák Kulturális Központ
Tel.: (30) 9358-368
E-mail: info@szolnokiszimfonikusok.hu
www.szolnokiszimfonikusok.hu

Zuglói Filharmonia Non profit Kft.

– Szent István Király Szimfonikus Zenekar

1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel.: (36 1) 467-0786
E-mail:
rendezveny@zugloifilharmonia.hu

EGYESÜLETKÉNT MŰKÖDŐ ZENEKAR

Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrássy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
http://www.bpo.hu

KAMARAZENEKAROK

Liszt Ferenc Kamarazenekar

1036 Budapest, Kiskorona utca 7.
Tel/Fax: +36 1 250 4938
lfkz@lfkz.hu http://www.lfkz.hu

REGIONÁLIS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE

1088 Budapest, Krúdy Gyula u 15. III./40.
Elnök: Szabó Sipos Máté
szabosiposmate@gmail.com
Főtítká: Horváth Gábor • pagal@freemail.hu

Békés Megyei Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Békés Megyei Szimfonikus
Zenekar Közhasznú Kulturális Egyesület
Békéscsaba 5600 Andrássy út 3.
Telefon: 20/4322-948
E-mail: uhrinviktor@freemail.hu
Honlap: www.bekesszimf.hu
Művészeti vezető: Uhrin Viktor

Dunakeszi Szimfonikus Zenekar Egyesület Magyarország

(korábbi Váci Szimfonikus Zenekar)
2120 Dunakeszi, Állomás sétány 17.
Honlap: www.vszs.net
E-mail: vaciszimfonikus@gmail.com

Egri Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Egri Szimfonikus Zenekar
Kulturális Egyesület
Eger 3300 Knézház K. u. 8.
Telefon: 20/964-1518
Honlap: www.egriszimfonikusok.hu
Művészeti vezető: Szabó Sipos Máté

Gödöllői Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Gödöllői Szimfonikus
Zenekar Alapítvány
Gödöllő 2100 Ady Endre sétány 1.
Telefon: 30/546-1852
E-mail: gso.zenekar@gmail.com
Honlap: www.gso.hu
Művészeti vezető: Horváth Gábor

Kecskeméti Szimfonikus Zenekar, Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ

6000 Kecskemét, Deák tér 1.
Telefon: 06-20/3230-001
E-mail: kszztitkar@gmail.com
gerhat.laszlo@gmail.com
Honlap: www.hirosagora.hu
Művészeti vezető: Gerhát László

Salgótarjáni Szimfonikus Zenekar

Tóth Tibor (igazgató_vaczi@starjan.hu)

Soproni Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar

Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft.
9400 Sopron, Liszt Ferenc utca 1.
www.prokultura.hu

Szabolcsi Szimfonikus Zenekar

Közhasznú Egyesülete

Székhely: 4400 Nyíregyháza,
Szent István u. 12.
mobil: 30 9656 453
E-mail: szabolcsiszimf@gmail.com
Képviselő: Nagy Gyula

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK,
VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSEK ÉS
TÁNCMŰVÉSEK SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA,
A NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL.

A szerkesztőség levelezési címe:

ZENEKAR MŰVÉSZETI BT.

1222 Budapest, Fenyőtoboz utca 6.
e-mail: info@zenekarujsgaz.hu
www.zene-kar.hu

Felelős kiadó és szerkesztő: **POPA PÉTER**

Nyomtatás: EPC nyomda

ISSN: 1218-2702

*Az interjúkban és a kritikákban elhangzott
véleményekkel és kijelentésekkel
szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul.
Észrevételeknek, helyesbítéseknek
készítve helyt adunk.*

Egy valódi hangszerbolt

Kiemelkedően széles választékkal és
sok szeretettel várjuk vásárlóinkat
üzletünkben és webshopunkban
2018-ban is!

www.fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14.

Telefon: +36 1 210-2790, +36 30 488-6622

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9⁰⁰ - 17³⁰

Adams Alexander Alphasax A&S **Bach** Bags Berg Larsen BG Blackburn **Buffet Crampon** B&S
Cannonball Cherub Conn-Selmer Courtois **D'Addario** Denis Wick Dotzauer E. Schmid Edwards
Francois Louis Gard Gator Getzen Hammig Hohner Holton Hoyer Jody Jazz Jupiter Keilwerth
King König & Meyer **Kromat** Leblanc Lorée Ludwig Majestic **Manhasset** Marca Marigaux
Melton **Muramatsu** Musser Neotech P. Mauriat **Paiste** Pearl Powell Rigotti **Sankyo** Schagerl
Schneider Schreiber Seiko **Selmer Silverstein** Steuer Straubinger Studio 49 Theo Wanne
Trevor J. James **Vandoren Wilde + Spieth** Wittner **Yamaha** Yanagisawa Zoom